

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

„Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”
"Co-financed by the Ministry of Culture and National Heritage of the Republic of Poland"

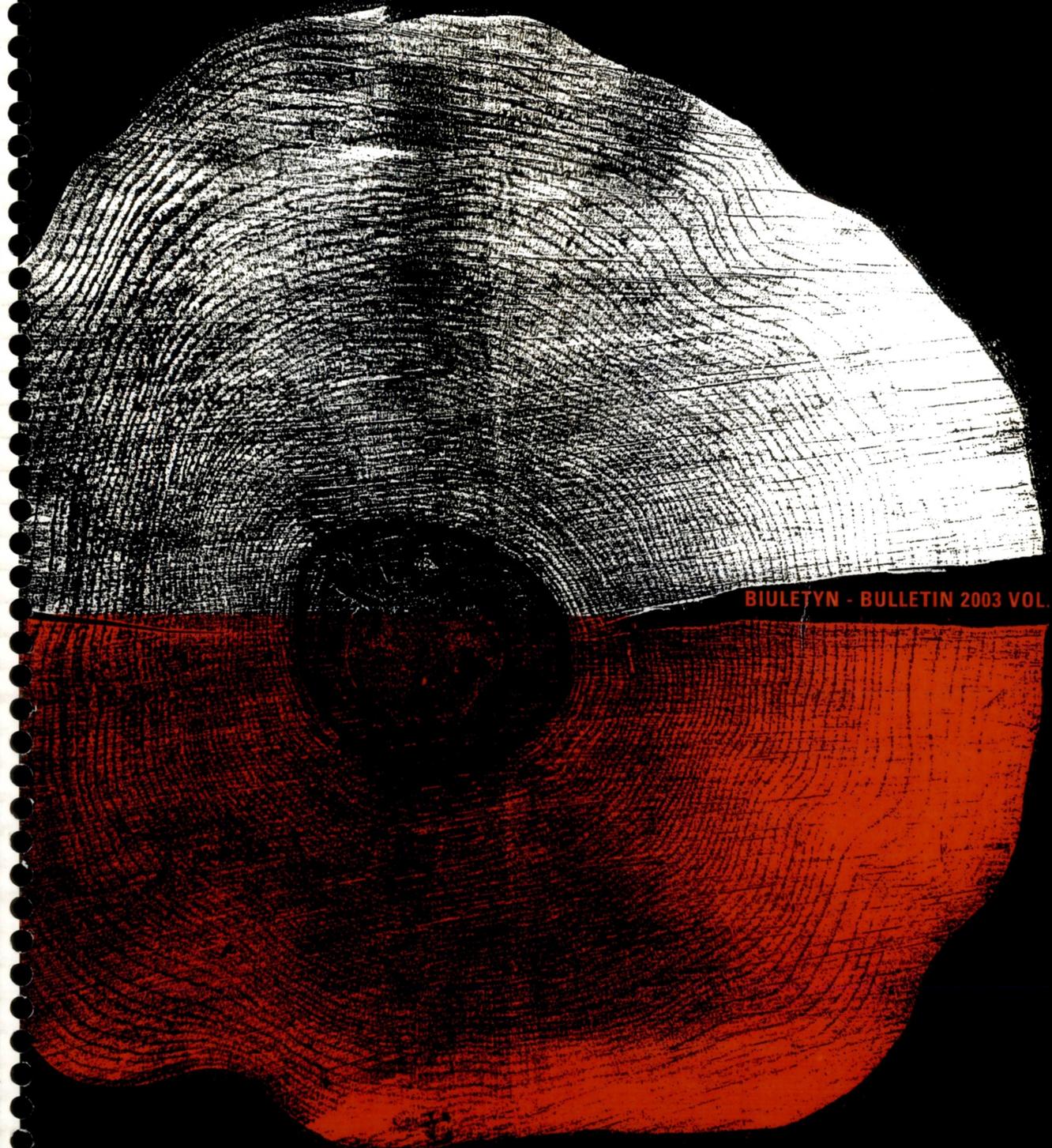
The Polish Institute of Arts and Sciences in Canada and the Polish Library

L'Institut polonais des arts et des sciences au Canada et la Bibliothèque polonaise

BIULETYN - BULLETIN 2003 VOL. XX

PolSKI Instytut Naukowy w Kanadzie i Biblioteka Polska im. Wandy Stachiewicz

3479 Peel Street, McGill University, Montreal, Quebec, Canada H3A 1W7

Polski Instytut Naukowy w Kanadzie i Biblioteka Polska im. Wandy Stachiewicz

The Polish Institute of Arts and Sciences in Canada and the Polish Library

L'Institut polonais des arts et des sciences au Canada et la Bibliothèque polonaise

BIULETYN - BULLETIN

2003

vol. XX

**3479 Peel Street, McGill University
Montreal, QC, Canada
H3A 1W7**

BIULETYN – BULLETIN – 2003

**Komitet Redakcyjny
Editorial Committee
Comité de rédaction**

Redaktor naczelny – Editor-in-Chief – Éditeur-en-chef

Zbigniew MAŁECKI

Członkowie – Members – Membres

Wioletta CIEŚLIŃSKA
Małgorzata GABRYŚ
Anna GLAZER
Anna GIŻYCKA
Krystyna SOKOŁOWSKA
Maki WINKELMAN
Stefan WŁADYSIUK

Okładka - Cover - Couverture:

Alfred HAŁASA

Druk - Printing - Imprimé par:

Miroprint Rapido, Montreal

Polski Instytut Naukowy w Kanadzie i Biblioteka Polska im. Wandy Stachewicz
3479 Peel Street, McGill University
Montreal, QC, Canada
H3A 1W7

tel. 514-398-6978 fax. 514-398-8184

e-mail : biblioteka@poloniaweb.com

www.biblioteka.info

SPIS TREŚCI — TABLE OF CONTENTS — TABLE DES MATIÈRES

Od redakcji — From the Editors — Mot de la Rédaction	3
I. Sprawozdania	
Działalność Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie w roku akademickim 2002-2003	4
Działalność Biblioteki Polskiej im. Wandy Stachewicz w roku akademickim 2002-2003	10
Ofiarodawcy na Bibliotekę Polską w Montrealu	12
Nowości Biblioteki	17
Ci, co odeszli	22
II. Papers — Artykuły — Articles	
Hanna M. Pappius - <i>Polish Pioneers in Pontiac County, Quebec</i>	27
Barbara Sharratt - <i>Motif Transformation in Mikhail Bulgakov's Faust</i>	34
Jan Witold Weryho - <i>Mircea Eliade's Nights at Serampore</i>	37
Paweł Wyczyński - <i>Właśnie kocham</i>	43
III. Z historii Instytutu	
Hanna M. Pappius, Paweł Wyczyński - <i>Polski Instytut Naukowy w Kanadzie - zarys historyczny</i>	50
Biogramy członków	58
IV. Reports — Rapports	
Activities of the Polish Institute during the academic year 2002-2003	91
Activities of the Polish Library during the academic year 2002-2003	95
Les activités de l'Institut polonais des arts et des sciences au Canada dans l'année 2002-2003	97
Les activités de la Bibliothèque polonaise en 2002-2003	100

Prezentujemy Państwu XX numer *Biuletynu Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie*. Rok bieżący jest rokiem jubileuszowym dla naszego Instytutu, który powstał sześćdziesiąt lat temu jako kanadyjski oddział Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce.

W związku z tą rocznicą, w jubileuszowym numerze *Biuletynu*, oprócz sprawozdań, artykułów i omówień, zamieszczamy biogramy obecnych członków PINK-u, owoc wyężonej pracy dr Anny Glazer i pani Małgorzaty Gawryś, za co im z całego serca dziękujemy.

Dziękujemy również serdecznie prof. Alfredowi Hałasie za graficzne upiększenie i za opracowanie, jak w poprzednich latach, okładki *Biuletynu*.

W dniach 6 i 7 czerwca br. odbędzie się w Montrealu 61 Walne Zebranie Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce, zorganizowane na Uniwersytecie McGill przy współpracy naszego Instytutu. Będziemy witać serdecznie delegatów PINA w naszym mieście. Obecność wielu polskich naukowców i bardzo ciekawie zapowiadający się urozmaicony program uświetni otwarcie naszych obchodów jubileuszowych.

Redakcja

This year's *Bulletin of the Polish Institute of Arts and Sciences in Canada*, no. XX, is of particular significance as the Institute celebrates the 60th anniversary of its founding. To mark this occasion, in addition to the usual reports and articles, we have included short biographies of current members of the Institute, prepared meticulously by Dr. Anna Glazer and Ms. Małgorzata Gawryś, for which we would like to express our sincere thanks.

We also wish to express our appreciation to prof. Alfred Hałasa for designing, as in previous years, the cover of the *Bulletin*.

On June 6th and 7th, 2003, the Polish Institute of Arts and Sciences of America will be holding in Montreal its 61st Annual Meeting, organized at McGill University in collaboration with our Institute. We will warmly welcome the PIASA delegates to our city. The presence of so many Polish academics participating in a very interesting program will enhance the celebration of our 60th Jubilee Year.

Editors

Nous mettons aujourd'hui, à la disposition des lecteurs, la vingtième livraison de notre *Bulletin* : il souligne le soixantième anniversaire de notre Institut dont l'origine, en 1942, fut d'abord liée à la fondation du Polish Institute of Arts and Sciences in America (PIASA), avant qu'il devînt, en octobre 1943, une section canadienne, nommée désormais, en anglais, the Polish Institute of Arts and Sciences in Canada, en français, l'Institut polonais des arts et des sciences au Canada et, en polonais, Polski Instytut Naukowy w Kanadzie (PINK).

Les 6 et 7 juin prochain, ces deux anniversaires seront commémorés lors de la 61e réunion annuelle du PIASA, tennue à Montréal. Qu'il nous soit permis de saluer les délégués de l'organisation-soeur et de souhaiter aux participants beaucoup de succès dans leurs délibérations.

Hors des rapports d'activité et des articles de circonstance, le présent *Bulletin* contient les bibliographies des membres actifs du PINK, répertoire préparé par Mme Anna Glazer et Mlle Marguerite Gawryś, travail hardi qui leur vaut notre reconnaissance.

Nous adressons également nos remerciements au professeur Alfred Hałasa qui a bien voulu embellir graphiquement notre *Bulletin* et, comme par le passé, préparer sa couverture.

Rédaction

Józef Lityński

DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO W KANADZIE W ROKU AKADEMICKIM 2002-2003.

W ostatnim roku w ramach akcji odczytowej Instytut zorganizował 6 odczytów (patrz lista poniżej). Wśród tych imprez na wyróżnienie zasługuje połączone z Koncertem Pieśni Polskich spotkanie z prof. Janem Miodkiem autorem *Słownika ojczyzny polszczyzny*, które zgromadziło ponad 150 osób. Koło Naukowe PINKu zorganizowało 2 spotkania, na których członkowie omawiali tematykę swoich bieżących badań.

Jesienna akcja zbiórkowa na Bibliotekę Polską prowadzona z ramienia Instytutu zamknęła się kwotą \$ 34,000 (patrz lista ofiarodawców na stronie 12). Na szczególne wyróżnienie zasługuje stała dotacja Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej w Quebec'u (\$16.000) oraz ponowny dar pana Andy Chełmińskiego, syna znanego działacza polonijnego pana Leszka Chełmińskiego, w wysokości \$ 5.000.

W maju 2002 r. ukazała się kolejna publikacja Instytutu zatytułowana *Polskie groby na cmentarzu w St. Sauveur – przewodnik*. Na cmentarzu tym znajdują się 83 polskie groby i ponad 170 osób jest w nich pochowanych lub upamiętnionych na nagrobkach. Ich życiorysy dają ciekawy przekrój polskiej emigracji w drugiej połowie XX wieku i są cennym przyczynkiem do historii zarówno Polski jak i Kanady. *Przewodnik* został dobrze przyjęty w środowisku Polonii montrealskiej i zdopingował społeczność do większej troski o dokumentację o zmałych członkach Polonii. Został on rozesłany do kilkudziesięciu bibliotek w Polsce i za granicą, od których otrzymaliśmy podziękowania jak i gratulacje za tą cenną inicjatywę.

Nowo wybrana rector Uniwersytetu McGill, prof. Heather Munroe-Blum przyjęła tytuł Honorowego Prezesa naszego Instytutu. W ten sposób zapoczątkowana od zarania Instytutu tradycja, że rektorzy McGillu pełnią funkcję Honorowych Prezesów Instytutu jest kontynuowana.

W związku z tym, że Polski Instytut Naukowy w Kanadzie i Biblioteka Polska im. Wandy Stachewicz obchodzić będą w końcu października 2003 r., 60. rocznicę swojego istnienia, Zarząd postanowił zorganizować uroczyste obchody. Naszymi honorowymi gośćmi będą światowej sławy reżyser Krzysztof Zanussi; znawca twórczości Cypriana Norwida, prof. Stefan Sawicki z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz reprezentujący Polską Akademię Umiejętności z Krakowa, prof. Marian Zgórniak.

W swoich planach wydawniczych Zarząd Instytutu postanowił poprzeć wydanie monografii prof. Marii Jarochońskiej *Wizerunki emigrantki polskiej w Kanadzie. Szkice na tle Polonii i Kanady* oraz wydanie tomiku poezji znanego kanadyjskiego poety Émile Nelligana w tłumaczeniu pani Joanny Paluszkiewicz-Magner. Z inicjatywy i staraniem prof. Pawła Wyczyńskiego utworzony został Fundusz Wydawniczy Instytutu, którego celem będzie pomoc w publikowaniu prac na temat języka, literatury i historii polskiej oraz polsko-kanadyjskich związków kulturowych.

W lipcu 2002 r., nowomianowany ambasador Kanady w Polsce, pan Ralph Lysyshyn, przed swoim wyjazdem do Warszawy złożył wizytę w Bibliotece.

Instytut jest współorganizatorem 61. Kongresu Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce planowanego na 6 - 7 czerwca 2003 r. na Uniwersytecie McGill.

Jak co roku, PINK współuczestniczył w organizowaniu Letniego Uniwersytetu Kultury Polskiej w Rzymie. Polski Instytut Naukowy w Kanadzie kontynuuje stałą współpracę z podobnymi placówkami polonijnymi w innych krajach. Ważnym elementem tej współpracy jest wymiana publikacji i informacji. Na terenie Kanady, Instytut współpracuje z Kongresem Polonii Kanadyjskiej.

Na terenie Montrealu Instytut udzielał pomocy organizacyjnej wielu imprezom polonijnym, m.in. III Festiwalowi Filmu Polskiego. W składzie komitetu organizacyjnego byli dwaj członkowie zarządu: Barbara Séguin i Zbigniew Małecki.

Instytut składa podziękowanie panu Wojciechowi Oczechowskiemu, za coroczną weryfikację naszych sprawozdań finansowych.

PREZES HONOROWY INSTYTUTU: Heather Munroe-Blum,
rektor Uniwersytetu McGill

ZARZĄD INSTYTUTU

Prezes	Józef Lityński
Wiceprezes oraz Dyrektor Biblioteki Polskiej	Hanna M. Pappius
Wice-prezesa	Aleksander M. Jabłoński, Stanisław Latek, Barbara Sharratt
Sekretarz	Ryszard Grygorczyk
Skarbnik	Stefan Kuczyński
Członkowie	Anna Glazer, Alfred Hałasa, Zbigniew Małecki, Wanda Muszyński, Barbara Séguin, Paweł Wyczyński, Stefan Władysiuk, Marek Zaręba

Przewodniczący Oddziałów

Ottawa	Aleksander Maciej Jabłoński
Toronto	Marzena Walkowiak
Vancouver	Bogdan Czaykowski

**Imprezy zorganizowane i sponsorowane przez PINK
w 2002 - 2003**

- 28 maja 2002 Promocja przewodnika ***Polskie groby na cmentarzu w Saint-Sauveur-des-Monts, Quebec, Kanada***
- 21 września 2002 Sandra Lapointe: ***A Brief History of 20th Century Polish Philosophy***
- 24 września 2002 Spotkanie z prof. Janem Miodkiem, autorem ***Słownika ojczyzny polszczyzny*** – współorganizatorzy: Polska Fundacja Społeczno-Kulturalna w Quebecu i Fundacja Kulturalna im. Wiesława Dymnego
- 24 października 2002 ***Trzy kobiety - trzy uratowane życia*** – współorganizator: Polish-Jewish Heritage Foundation of Canada
- 30 października 2002 ***Spotkanie Koła Naukowego PINKu***
- 30 kwietnia 2003 ***Dr Andrzej Gutkowski – Osteoporoza – odwapnienie kości – ostatnie osiągnięcia w leczeniu***
- 2 maja 2003 ***Spotkanie Koła Naukowego PINKu***
- 17 czerwca 2003 Promocja książki Franciszka Moskala ***Z pasją naprzód*** - współorganizator: Polska Fundacja Społeczno-Kulturalna w Quebecu

Irena Tomaszewska
The Canadian Foundation for Polish Studies

Continuing its outreach activities in the broader Canadian community, CFPS supported a number of events at schools, universities and other community organizations.

The drama based on the letters of Krystyna Wituska was presented as part of the program of events during World Youth Day in Toronto in July 2002. In November, following an invitation to present this play during Holocaust Week in Toronto, performances were staged at a synagogue, Congregation Habonim, and at several Catholic and public high schools in the Toronto area.

A series of documentary films about Poland was shown at the de Sève Cinema of Concordia University. The films included *A Force More Powerful*, a documentary about non-violent resistance that included a segment on Solidarity; *A Forgotten Odyssey*, a recent film about the Soviet deportations of Poles during World War II; *Witness to Hope*, a film biography of Pope John Paul II based on the book by George Weigel; *Poland: A Thousand Years of History and Culture*, a 2-hour documentary featuring a large collection of Polish art from the principal museums in Poland as well as from some private collections and accompanied by magnificent classical, liturgical and traditional music; and two documentaries made in 1939: *The Siege*, filmed by American photojournalist Julien Bryan during the siege of Warsaw and *The Jews of Poland: Five Cities*, a look at the many facets of vibrant Jewish life in Warsaw, Kraków, Białystok, Lwów and Wilno. The series attracted a large audience and will be continued next year.

CFPS continues to look for English language documentaries and promote their dissemination. A recent acquisition is a New Zealand production titled *The Exiles: The Story of a Polish Journey*, the story of the 740 Polish orphans who were brought out of Soviet Russia with the Anders army and transported to New Zealand. CFPS member Tony Muszynski is planning a screening of these documentaries next year in Calgary. The videos will be available to the public at the Polish Library at McGill.

Our planned conference, *The Weimar Triangle: Poland - Germany - France*, co-sponsored by the Political Science Department of McGill and The Centre for German and European Studies at the University of Montreal has been postponed until next year.

Irene Tomaszewski temporarily resumed the presidency of CFPS during 2002-3 but we are pleased to announce that this role will now be assumed by Wanda Muszynski, a native of Edmonton who has been a member of the Polish Institute in Canada and in the United States for several years. Ms. Muszynski, formerly an executive with MBS/The Media Company, the Canadian branch of Mediacom Worldwide, has just returned to Canada from Poland where she was the Director of Client Services at the Warsaw office of MediaCom Worldwide. Currently working as an independent consultant, Ms. Muszynski works with Polish companies seeking to establish or expand their sales in North America.

Aleksander Maciej Jabłoński, Ewa Karpińska, Marek Zaremba
POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE. ODDZIAŁ W OTTAWIE

W ostatnim roku akademickim Oddział Ottawski Polskiego Instytutu Naukowego współpracował z głównymi organizacjami polonijnymi w Ottawie, jak na przykład: ze Stowarzyszeniem Polskich Kombatantów (SPK) – Koło nr 8 w Ottawie i z Kongresem Polonii Kanadyjskiej (KPK) – Okręg Stołeczny w Ottawie. Oddział Ottawski jest członkiem KPK. Oddział nasz posiada obecnie 52 członków. Oddział prowadził, jak co roku, działalność odczytową a także pewną działalność kulturalną. W ciągu ostatniego roku odbyło się 5 zebrań zarządu. Prezes Zarządu oraz Delegat PINK-u do KPK uczestniczyli w większości zebrań Prezesów i Delegatów KPK Okręgu Stołecznego. W tym roku odszedł do wieczności członek naszego Oddziału a także dawny członek Zarządu Oddziału: dr Tomasz Skąpski, profesor ekonomii na Université de Québec à Hull.

Zarząd Oddziału Ottawskiego PINK pracował w następującym składzie

dr inż. Aleksander Maciej Jabłoński	prezes, wiceprezes Zarządu Głównego
prof. dr inż. Marek Zaremba	Wiceprezes, członek Zarządu Głównego
mgr inż. Ewa Karpińska	sekretarz
dr Joanna Welfeld	skarbnik
prof. dr hab. inż. Jerzy Sąsiadek	delegat do KPK
prof. dr Paweł Wyczyński	sprawy wydawnicze, członek Zarządu Gł.
dr inż. Andrzej Garlicki	członek
dr inż. arch. Regina Czapiewska	członek
dr inż. arch. Jacek Czapiewski	członek
prof. dr Irena Mazurkiewicz-Kwilecka	członek

Zarząd przygotował w roku akademickim 2002/2003: 4 wykłady, 2 pokazy filmów video oraz jeden wieczór poetycko-muzyczny w języku angielskim. Wykłady odbywały się na Saint Paul University, a pokazy filmów w Domu Polskim SPK.

Oto szczegółowa lista wykładów i spotkań:

28 IX 2002 r. - ***Indeed I Love – A soirée of sensual poetry and music*** – wieczór poetycko-muzyczny w języku angielskim w wykonaniu: Magdaleny Gołędzinowskiej, Agnieszki Kiełczewskiej i Macieja Karpińskiego – recytacja wierszy Zbigniewa Herberta, Czesława Miłosza, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Haliny Poświatowskiej i Wisławy Szymborskiej. Akompaniament: Caroline Freeze – fortepian: utwory Fryderyka Chopina, George'a Gershwin, Maurice Ravela, Roberta Schumanna i innych. Reżyseria i układ: Ewa Karpińska. The Unitarian Church w Ottawie.

- 12 XII 2002 r. - **O. dr Janusz Kowalik**, OMI, Seminarium O.O. Oblatów w Obrze – **Wpływ Kościoła na kulturę w Polsce** – Saint Paul University
- 28 I 2003 r. - **Prof. dr Jerzy Wojciechowski**, University of Ottawa – **Kultura polska widziana z zewnątrz: jej blaski i cienie** — Saint Paul University
- 4 II 2003 r. - **Wyklęci – Narodowe Siły Zbrojne** – pokaz filmu-video wraz z dyskusją panelową z udziałem Wacława Borowieckiego, Jacka Lelity, A. Macieja Jabłońskiego i Jerzego Wojciechowskiego – pokaz urządzony wspólnie z SPK - Dom Polski SPK w Ottawie
- 18 III 2003 r. - **Dr Paweł Dobrowolski**, Ambasador RP w Kanadzie – **Członkostwo Polski w Unii Europejskiej: szanse i wyzwania w XXI w.** – Saint Paul University – wspólnie z Ambasadą RP w Kanadzie i Okręgiem Stołecznym KPK w Ottawie
- 25 III 2003 r. - **Prof. dr Grzegorz Kersten**, University of Ottawa – **Internet, negocjacje, kultura: użytkownicy a software** - Saint Paul University
- 24 IV 2003 r. - **Polskie Państwo Podziemne 1939-1945** – pokaz filmu-video urządzony wspólnie z SPK – Dom Polski SPK w Ottawie

Oddział Ottawski PINK w dalszym ciągu będzie rozwijać współpracę z innymi organizacjami polonijnymi, lokalnymi uniwersytetami, a także z Ambasadą RP w Kanadzie. Prof. dr Jerzy Sasiadek uczestniczył jako delegat w zebraniach KPK-Ottawa wraz z prezesem naszego Oddziału. W zebraniach Zarządu Głównego uczestniczył prof. dr Paweł Wyczyński oraz prezes Oddziału. Oddział Ottawski wraz z całym Instytutem przygotowuje się do obchodów 60-lecia, które odbędą się w Montrealu i w Ottawie jesienią b.r. Oddział Ottawski dzięki p. mgr inż. Lidii Zielińskiej ze Stowarzyszenia Inżynierów Polskich w Ottawie oraz KPK Oddział Stołeczny posiada i rozwija swój portal: <http://www.kpk-ottawa.org/pink/>

Hanna M. Pappius
Stefan Władysiuk

DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI POLSKIEJ im. WANDY STACHIEWICZ W ROKU AKADEMICKIM 2002-2003.

Działalność Biblioteki utrzymuje się od kilku lat na stałym poziomie. W roku 2002-2003 wypożyczono ponad 17,000 książek, do księgi inwentarzowej wpisano 650.

Nasz komputerowy katalog liczy około 18,500 pozycji. W związku z rocznym urlopem bibliotekarki Mariny Goussalowej, katalogującej nasze książki na Uniwersytecie McGill, do katalogu komputerowego bibliotek McGill'u wpisano zaledwie 100 tytułów. Opisów takich z zaznaczaniem lokalizacji *Polish Institute Library* istnieje już ponad 12,000. Uzupełniają się one z książkami na tematy polskie w McLennan Library, łącznie stanowiąc wartościową kolekcję dla zainteresowanych naukowców.

Na kupno książek, oraz na prenumerację czasopism wydano ponad \$8,000. Zawarta przez Bibliotekę umowa z największą polską księgarnią internetową *Merlin*, pozwala nam w zaopatrywaniu się w aktualności wydawnicze na bardzo dogodnych warunkach. Osoby przyjeżdżające z Polski często są zaskoczone bogatym wyborem nowych tytułów.

W minionym roku nasza biblioteka wzbogaciła się o 165 książek, zakupionych w Polsce z *Funduszu Kraków / Stenthal, Hansa i Eugenii Jutting*, w oparciu o ustalenia z dyrekcją Bibliotek McGill'u z lat poprzednich.

U ubiegłym roku udało nam się znaleźć firmę introligatorską która zaoferowała nam swoje usługi po bardzo przystępnej cenie. W ten sposób możemy przedłużyć życie książek, które dotychczas zaledwie po kilkukrotnym wypożyczeniu znajdowały się w opłakanym stanie.

Wśród darów jakie Biblioteka otrzymała w ubiegłym roku, na wyróżnienie zasługuje podarowana przez panią Teresę Romer, ze zbioru rodziny Romerów, fotografia Adama Mickiewicza z oryginalnym autografem poety, wykonana w roku 1853 przez polskiego fotografa Szweycera. Egzemplarz ten stanowi ważną wartość dokumentacyjną, gdyż oryginalnych fotografii nie wiele się zachowało (identyczne zdjęcie znajduje się w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu).

Biblioteka jest widoczna również w najnowszym medium jakim jest internet.

Zapraszamy do obejrzenia naszej *home page* pod adresem biblioteka.info. Zaprojektowanie strony i jej stałe uaktualnianie jest zasługą wolontariusza, pana Andrzeja Leszczewicza. Z dumą zawiadamiamy, że nasza strona uzyskała nagrodę specjalną Przewodniczącego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, w konkursie na najlepsze strony internetowe bibliotek w kategorii polskich bibliotek działających poza granicami kraju. Na naszej stronie można znaleźć m.in. bogaty zbiór połączeń do organizacji polonijnych w Kanadzie oraz listę polonijnych archiwaliów w zbiorach Archiwum Narodowego Kanady, a ostatnio dołączyliśmy ciekawą *Bibliografię Ukrainy na podstawie czasopism polskich 1859-1918*, którą opracował pan Michał Żurowski. Przeciętnie mamy dziennie ok. 30 odwiedzin. Ich rezultatem jest zwiększona liczba wypożyczeń międzybibliotecznych oraz zapytań o różnego rodzaju informacje.

Biblioteka utrzymuje kontakty oraz prowadzi wymianę z bibliotekami należącymi do Stałej Konferencji Muzeów, Bibliotek i Archiwów Polskich na Zachodzie oraz z krajowymi bibliotekami uniwersyteckimi. Na XXIV Sesji Stałej Konferencji, odbytej w Ośrodku Ojców Marianów w Fawley Court w Anglii we wrześniu 2002, bibliotekarz pan Stefan Władysiuk przedstawił sprawozdanie z naszej działalności oraz referat o *Polskich grobach na*

omentarzu w *St. Sauveur*. Przypominamy, że pan Andrzej Leszczewicz wykonał stronę internetową Stałej Konferencji, która znajduje się pod adresem <http://www.poloniaweb.com/biblioteka/mabpz/>.

Jesienią 2002 prof. Hanna Pappius odwiedziła siostrzaną Bibliotekę Polską w Paryżu, gdzie Dyrektor Biblioteki, prof. Kazimierz Zaleski zapoznał ją z trwającymi od roku pracami renowacyjnymi historycznej siedziby Biblioteki na quai d'Orleans.

Biblioteka nadal otrzymuje bezpłatne egzemplarze najbardziej poczytnych w Polsce czasopism: *Rzeczpospolita*, *Gazeta Wyborcza*, *Warsaw Voice*, *Wprost* oraz czasopism polonijnych takich jak: *Czas*, *Gazeta*, *Głos Polski*, *Związkowiec* z Kanady i inne z całego świata. Gazety z Polski docierają do nas z opóźnieniem zaledwie od 3 do 6 dni.

Podobnie jak i w latach poprzednich, dzięki bezpłatnemu biletowi lotniczemu podarowanemu Bibliotece przez Polskie Linie Lotnicze LOT, bibliotekarz pan Stefan Władysiuk mógł dokonać zakupów książek w Polsce.

W swej działalności biblioteka opiera się w znacznej mierze na ofiarnej pracy wielu osób. Prowadzeniem wypożyczalni i porządkowaniem księgozbioru zajmują się panie: Anna Giżycka, Janina Kędzierska, Elżbieta Matug, Beata Podgórska, Zofia Romer, Magda Wilimowska. Wpisywaniem informacji do komputerowej bazy danych zajmują się panie Anna Czerwińska, Krystyna Missala oraz pan Czesław Lorenc. W pracach biurowych pomagają panie Marieta Brzeska i Krystyna Sokołowska. O estetykę Biblioteki dba pani Teresa Brodowska. Pani Józefa Freundlich zajmuje się księgowością Instytutu.

Bibliotekarz, pan Stefan Władysiuk, jest odpowiedzialny za selekcję materiałów, udzielanie informacji, katalogowanie oraz koordynację pracy wolontariuszy. Funkcję dyrektora Biblioteki piastuje nadal wiceprezes Instytutu, prof. Hanna M. Pappius, która również reprezentuje Instytut i Bibliotekę w kontaktach z Uniwersytetem McGill.

To, że Biblioteka Polska może prowadzić skutecznie swoją działalność zawdzięczamy w dużej mierze poparciu finansowemu jakiego udzieliła nam Polonia podczas naszej zbiórki jesiennej oraz dotacjom ze strony Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej (w 2002 r. otrzymaliśmy \$16,000), Funduszu Wieczystego Milenium (\$ 500) i Fundacji im. Adama Mickiewicza (\$ 500). W uznaniu pracy jaką wykonuje dla Biblioteki pani Anna Czerwińska, były pracownik tej firmy, Bell Canada ponownie przydzielił Bibliotece Polskiej dotację \$ 2.500.

Biuletynowi Polonijnemu dziękujemy za umożliwienie nam prowadzenia rubryki: *Na półce z książkami – nowości Biblioteki Polskiej*.

Z żalem odnotowujemy odejście naszej wieloletniej wolontariuszki, pani Wandy Maciejewskiej, która zmarła 31 stycznia 2003 (wspomnienie na stronie 22).

Wypożyczalnia Biblioteki czynna jest w :

poniedziałki	od 10-tej do 20-tej
czwartki	od 16-tej do 20-tej
soboty	od 13-tej do 17-tej

Czytelnia i serwis informacyjny :

Codziennie z wyjątkiem sobót i niedziel, od 10-tej do 17-tej.

Adres poczty elektronicznej:

biblioteka@www.poloniaweb.com

Strona internetowa Biblioteki:

biblioteka.info

**Ofiarodawcy na Bibliotekę Polską w Montrealu
za okres
1 kwietnia 2002 -1 kwietnia 2003**

PATRONI BIBLIOTEKI POLSKIEJ

Eugeniusz Siniewicz (zapis testamentowy)	\$ 50,000
Polska Fundacja Społeczno-Kulturalna	\$16,000
Andy Chelmiński.....	\$ 5,000
Marian Szot.....	\$ 3,500
Bell Canada Inc.....	\$ 2,500
Ludwik Wielgosz.....	\$ 2,000
Edmund Danowski	\$ 1,000
Halina Gonerko (w X-tą rocznicę śmierci męża, Jerzego).....	\$ 1,000
Maria Mitchell	\$ 1,000
Irena Tokarzewska-Petrusewicz.....	\$ 1,000
Anna M. Szetle	\$ 1,000
Związek Weteranów Polskich w Montrealu	\$ 1,000
Stowarzyszenie Polskich Kombatantów Montreal	\$ 600
Fundusz Wieczysty Millenium	\$ 500
Klub „Rozrywka” Inst. Dobroczynności im. M. C. Skłodowskiej.....	\$ 500
Polonijna Kasa Kredytowa	\$ 500
Kajetan Bieniecki.....	\$ 500
Edmund Idziak.....	\$ 500
Fundacja im. Adama Mickiewicza	\$ 500
Ursula Rowan.....	\$ 500
<i>Dla uczczenia pamięci Jerzego Żółtowskiego</i>	<i>\$1,300</i>
<i>Dla uczczenia pamięci Alfreda Żbika.....</i>	<i>\$ 500</i>
<i>Dla uczczenia pamięci Wandy Maciejewskiej</i>	<i>\$ 500</i>

\$ 300

Stephen Kulczyckij

\$ 250

Anna Biolik, Zbigniew Jarnuszkiewicz, Janina i Wiesław Kędzierski

\$ 210

Teresa Zółtowska

\$ 200

Maria Jarochowska, Teresa Nałęcz, Hanna M. Pappius

\$ 150

John DeCorwin, Jerzy Gutkowski

\$ 100

Lidia Adamkiewicz, Jacek Barbacki, Marieta Brzeska, Maria Budnik, Maria Czarnojańczyk-Budrick, Bohdan Czarnocki, Jadwiga Chruściel, Alica Czernic, Grupa X PKTWP, Tadeusz Graff, Julius Grey, Danuta Hyjek, Danuta Podkomorska, Marek Jankowski, Maksymilian Kubacki, Juliusz Łukasiewicz, Zofia Modzelewska, Mieczysław Nitostawski, NITREX Metal Inc., Czesław i Joanna Ochman, B. N. Orloff, Kasper Pawlikowski, Hanna M. Pappius, Marcei Piński, Jean Poddubiuk, Zofia Rybikowska, Maria Spatz, SPK-Ottawa, Władysław Stankiewicz, Joseph Wójcik, Witold Zalewski, Maciej Znojkiwicz, Michał Żurowski

\$ 75

Jan Solecki, Halina Tokarska

\$ 60

Jerzy Strzelecki

\$ 55

Tadeusz Granosik

\$ 50

Anna Baryga, Zbigniew Berezowski, Irena Bellert, Andrzej Białkowski, Anna Buchman, Anna Bortnowska, Stanisław Chojnacki, Edwin Cichoń, Edward Drażyk, Stanisław Dubiski, Rudolf Falkowski, Stanisław Francuz, Jan Gill, Anna Giżycka, Jadwiga Hilińska, Zofia Kirste, Jadwiga Kisielewska, Róża Kisielewska, Jerzy i Irena Korey-Krzeczowski, Kamila Kozłowska, Maria Kulczyckij, Damian Labuda, Bohdan Ławruk, Kazimierz Obuchowicz, Edward Osiek, Tom Malloch, Stanisław Mazewski, Adam Mercik, Irena Markiewicz, Zofia Modzelewska, Stanisław Mazewski, Kazimierz Nowakowski, Teresa Olędzka-Szmigiel, Antoni Potocki, Anna Poray-Wybranowska, Zofia Ruebenbauer, Waldemar Romanowski, Wanda de Roussan, Juliusz Serafin, Anna Sidorowicz, Ewa Stachniak, Władysław Stankiewicz, Jola Sise, J. D. Sobolewski, Krystyna Sparks, Tadeusz Streng, Hanna Szymańska, Halina Ternynck-Schally, Henryk Winiarski, Marian Wojdan, Maria Zielińska, Maria Zaścińska, Maria Znamiorska, STP Ottawa.

\$ 40

Stanley Krzanowski, Władysław Rzewucki

\$ 30

Anna Babińska, Ewa Konopacka, Jadwiga Kudłaciak, Joanna Korwin-Łopuszańska, K. S. Jabłoński, Casimir Michaliszyn, Jerzy Nowakowski.

\$ 25

Danuta Agopsowicz, Aleksander Bujwid, Sophie Chromik, Stanisław Chylewski, Leon Czengery, Renata Cynberg, Wanda Gavsie, Dariusz Gąsowski, Jan Gierlach, Karol Godlewski, Izabella Górską-Flipot, Tadeusz Grygier, Grupa V PKTWP, Peter Jankowski, Franciszek Kostro, Edmund Komorowski, Edward Krajewski, Ewa Kravec, Jolanta Kuśmider, Maria Lachendro, Romuald Lakowski, Flora Liebich, E. Makula, Barbara Malinowska, Zofia Maliszewska, Zdzisław Marczyński, Jadwiga Marek, Kajetan Morawski, Casimir Michaliszyn, Jerzy Nowakowski, Elżbieta Namieśniowska, Jan Rapaczyński, Izabella Rostworowska, Wilhelm Siemieński, Antoni Stelmach, Tomira Swinarska, Z.L. Szeliski, Hanna Szymańska, Jan Wawrzków, Czesław Wingrowicz, Stanisław Zaborowski, Wiesław Żurek, Zofia Żurowska.

\$ 20

Krzysztof Sokolnicki

\$ 18

Musia i Leon Schwartz

\$ 15

Tadeusz Jost, Jadwiga Ostrowiecka

\$ 10

Adolf Hładyłowicz, Józef Niemcewicz, Anna Milewski, L. Mokrzycki

Dla uczczenia pamięci Jerzego Żółtowskiego

\$ 200

Teresa Romer

\$ 100

Jadwiga i Władysław Urbanscy, Lozeau l'Africaine Avocats

\$ 75

Wojciech Oczechowski

\$ 50

Andrzej Brzozowski, Andrzej i Anna Nowakowscy, Halina Ternynck-Schallny, Hanna M. Pappius, Janina Kędzierska, Jerzy Belina-Brzozowski, Jola Sise, Juliusz Serafin, Klara i Marek Rostworowski, Marietta Brzeska

\$ 40

Anna Czerwińska, Anna Giżycka, Isabella Rostworowska, Sylvia Apostolakis, Zbigniew Zakrzewski

\$ 35

Christopher Urbanski

\$ 30

Dorota Tyszkiewicz, Elizabeth Tyszkiewicz, Kazimierz Plater

\$ 25

Hanna Szymańska, Janina Gebethner, Leon Czendery, Stefan Władysiuk

Dla uczczenia pamięci Alfreda Żbika

\$ 300

Katarzyna Karelus

\$ 60

Wojciech Grzywacz

\$ 50

Anna i Andrzej Nowakowski

\$ 40

Anna Giżycka

\$ 30

Krystyna Nabel

\$ 25

J. Van Schijndel

\$ 20

Marion Paterson, Sharon Waxman

Dla uczczenia pamięci Wandy Maciejewskiej

\$ 100

Heather Kirk

\$ 80

Association canadienne Slaves de Montréal

\$ 60

Współlokatorzy z Domu Słowiańskiego

\$ 50

Anna Czerwińska, Hanna Szymańska

\$ 35

Janina Kedzierska, Teresa Żółtowska

\$ 30

Marieta Brzeska

\$ 20

Anna Maria Batory, Leokadia Magdziarz-Kupiec

Dla uczczenia pamieci Franciszka Jankowskiego

\$ 100

Krystyna i Walter Allen

Dla uczczenia pamieci dr Marii Dobija-Domaradzkiej

\$50

Andrzej i Janina z Dobijów Mrożewscy

Dla uczczenia pamieci Tomasza Skapskiego

\$135

Członkinie Federacji Kobiet, Ogniwo Nr 8 w Ottawie

Zbigniew Małecki

NOWOŚCI BIBLIOTEKI POLSKIEJ

Z GRODZISKA W ŚWIAT

W przedwojennej Polsce „awans społeczny” młodzieży wiejskiej na studia uniwersyteckie nie był łatwy. Tylko nielicznym, wytrwałym i pracowitym udawało się przekroczyć tę niewidoczną granicę. Na myśli przychodzi prof. Stanisław Pigoń, który opisał drogę ze wsi do uniwersytetu (*Z Komborni w świat*, 1946). Droga Franciszka Moskala¹ była łatwiejsza. Miał gospodarnego i znającego świat ojca oraz starsze rodzeństwo. Ojciec, „rozsądny, przedsiębiorczy, pracowity, rozgarnięty, z inicjatywą. Czytał „*Piasta*”, był ludowcem, zwolennikiem Wincentego Witosa i choć szanował tradycję, był człowiekiem postępowym”. Nic więc dziwnego, że z takim dziedzictwem, młody Franciszek, po maturze, zaczął studiować na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej.

Prof. Andrzej Paczkowski w przedmowie zauważa, że zawartość wspomnień Franciszka Moskala można by określić znanym sloganem reklamowym: „Dwa w jednym”. Działacz ruchu młodowiejskiego, kurier władz RP do okupowanej Polski, pracownik polskiej służby dyplomatycznej, zarządca przemysłowy. Tutaj dodałbym jeszcze społecznika i racjonalizatora. Ta ostatnia cecha była tajemnicą jego sukcesów w zarządzaniu światową korporacją. Jak twierdzi, w rozwiązywaniu problemów produkcji, redukcji kosztów czy analizy wyrobów, największym atutem był człowiek i jego wiedza. Autor uważa to za paradoks, że „po czterdziestu latach w globalnej ekonomii, przy dużej automatyzacji procesów pracy i komputeryzacji informacji, nie pieniądz, ale wiedza i szybkość jej wdrażania jest największym kapitałem przedsiębiorstwa.”

Na studiach politechnicznych szybko włącza się do organizacji Polskiej Akademickiej Młodzieży Ludowej (PAML). Po wybuchu wojny i okupowaniu przez Sowiety, przejście do konspiracji w ramach PSL'u było zupełnie logiczne. W Małopolsce zajętej przez Sowiety, wzrasta się akcja NKWD, aresztowania i deportacje. Autor postanowił przedostać się do Francji by dołączyć do formującej się tam Armii Polskiej.

W marcu 1940 r. Moskal z przyjaciółmi przekracza Czeremosz i granicę do Rumunii. Z portu w Konstancy płynie słynną, grecką „*Patrią*” i ląduje w Marsylii a stamtąd do punktu zbornoego AP we Francji. Przydzielony do jednostki ciężkiej artylerii w 3 Dywizji AP. Po kapitulacji Francji (16 czerwca a nie jak pisze autor 18 kwietnia) ewakuuje się na brytyjskim kontrtorpedowcu do Wielkiej Brytanii.

P. Franciszkowi nie odpowiada bezczynność i beznadziejność obozów wojskowych. Pragnął jak najprędzej włączyć się do działania przeciw Niemcom. Wykorzystując swe znajomości w kołach PSLowskich nawiązał znajomość z profesorem Stanisławem Kotem, ministrem spraw wewnętrznych i odpowiedzialnym za łączność z organizacjami podziemia. Moskal złożył sprawozdanie o działalności pod okupacją sowiecką i przyjął propozycję prof. Kota pójścia do kraju jako wysłannik rządu. Tak się zakończyła kariera wojskowa Franciszka Moskala.

Następuje teraz, chyba najciekawszy okres w życiu Moskala, przygotowania do wyjazdu do kraju jako kurier rządu. Od sierpnia do grudnia autor przebył intensywny kurs ładowania pamięci rozmowami z przedstawicielami partii politycznych, ministrami i premierem, gen. Sikorskim. W grudniu 1940 r. Moskal, okrężną drogą przez Gibraltar, Maltę, Aleksandrię do Budapesztu. Ten etap Moskal przeszedł jako kurier z paszportem

¹ Franciszek (Francis) Moskal, *Z pasją naprzód*, Warszawa 2002, Wydawnictwo NERITON, 354 s.

dyplomatycznym MSZ jako Teodor Martyniuk. Dalej już przy pomocy przewodnika przez granice do Polski.

Po przekazaniu wiadomości i pieniędzy działaczom Centralnego Kierownictwa Ruchu Ludowego, Moskal odbywa szereg zebrań z przedstawicielami partii politycznych, delegatem rządu i przyjaciółmi z lat przedwojennych. W marcu wyruszył w drogę powrotną, i wreszcie pod koniec kwietnia przybywa do Wielkiej Brytanii.

W ciągu dwóch tygodni Moskal opracował sprawozdanie z rozmów z działaczami krajowymi. Wskazał w nim krytyczny stosunek niemal całego podziemia politycznego do taktyki i do krajowej polityki personalnej rządu, szczególnie obciążając za ten stan premiera rządu i ministra Kota. Po wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej zmienia się sytuacja spraw polskich. W lipcu 1941 zostaje podpisany układ Sikorski-Majski, unieważniający traktaty niemiecko-sowieckie z 1939 r. dotyczące zmian terytorialnych. Ale w układzie nie było mowy o uznaniu przedwojennych wschodnich granic RP. Generał Sikorski, większość rządu i demokratyczna koalicja trzech stronnictw, SL, PPS i SP w Londynie i w kraju, poparła umowę, która gwarantowała także uwolnienie ponadmilionowej rzeszy Polaków aresztowanych przez władze sowieckie i wysiedleńców z więzień, obozów koncentracyjnych i z miejsc zsyłek do przymusowej pracy. Umowa przewidywała także utworzenie stutysięcznej armii polskiej w Rosji i zasilenie nią oddziałów Wielkiej Brytanii. Min. Kot został mianowany ambasadorem w Moskwie i zaproponował Autorowi objęcie funkcji attaché odpowiedzialnego za szyfry. Tak się rozpoczął nowy rozdział kariery Franciszka Moskala w służbie dyplomatycznej.

W sierpniu '41 polska misja wyrusza do Moskwy, drogą morską, via Archangielsk. Ambasada polska była ośrodkiem pomocy i kontaktów dla olbrzymiej rzeszy Polaków uwięzionych w Sowietach. W październiku, zagrożeni ofensywą niemiecką w kierunku na Moskwę, Sowietci ewakuują większość urzędów na Wschód. Ambasada przenosi się do Kujbyszewa. Pomimo wysiłków rządu polskiego, Sowietci pozwolili na ewakuację tylko 114 tysięcy osób, w tym 37 tysięcy cywilów, przeważnie rodzin wojskowych. Zabiegi ambasadora Kota i gen. Andersa o zwiększenie tej liczby, głównie chodziło tutaj o dzieci-sieroty i kobiety, nie odniosły skutku.

Na początku stycznia 1942 r. Moskal powraca do Londynu. Jest do dyspozycji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Zapisuje się na studia inżynierskie w ramach RAST (Rada Akademickich Studiów Technicznych), kończy również kursy przygotowawcze „cicho-ciemnych”, komandosów i wywiadowców. Wyprawa do kraju nie dochodzi do skutku, więc autor zabiera się do nauki. Przygotowuje projekt silnika okrętowego ale nie jest jeszcze zdecydowany czy powróci do kraju z ekipą Mikołajczyka, czy też pozostanie na emigracji. W lecie 1946 r. otrzymuje instrukcję od Mikołajczyka, żeby nie wracać, ale zająć się pracą informacyjną SL'u za granicą. Zdaje więc egzaminy i jesienią tego roku broni swego dyplomu.

Moskal zamierza wyjechać do Argentyny, czekając na załatwienie formalności pomaga w redakcji "Jutra Polski", organu SL'u. Po rozważeniu sytuacji w Argentynie, dyktatury Perona i konieczności przyswojenia sobie języka hiszpańskiego, Moskal składa podanie o wizę w konsulacie amerykańskim, gdzie dowiedział się, że może spodziewać się wizy za dwa lata. Wielu jego kolegów wyjechało już do Kanady w ramach osiedlania na gospodarstwach rolnych. Trzeba było tylko złożyć depozyt 500 funtów (wtedy ok. \$ 4000) na zakup ziemi.

W sierpniu 1947 Moskal z żoną jest już w Toronto. Dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności uzyskuje pracę instruktora na wydziale projektowania maszyn Uniwersytetu w Toronto. Wiosną 1948 roku zostaje zaangażowany przez General Electric do fabryki kuchenek elektrycznych w Montrealu. W GE przepracował 34 lata, aż do emerytury. Ten

rozdział pracy w GE Moskal nazywa „szkołą przemysłu”. Korporacja była istotnie dobrą szkołą, a jednym z nauczycieli był pan Franciszek, który dzięki swemu różnorodnemu wykształceniu i doświadczeniu życiowemu mógł zaatakować najtrudniejszy problem produkcyjny czy konstrukcyjny, analizując poszczególne elementy i dochodząc do rozwiązania zagadnienia (w dawnym regulaminie Armii Polskiej nazywano to „pracą myślenia dowódcy”).

Moskal przechodzi przez wiele działów produkcji „artykułów gospodarstwa domowego”, jak ironicznie zauważa prof. Paczkowski. Po drodze wdraża w procesy produkcyjne ulepszenia, redukcje kosztów itp. W II Aneksie, pod tytułem *Skuteczne zarządzanie - Przywództwo*, autor daje szczegółowy podręcznik skutecznego zarządzania opartego na jego własnym i innych doświadczeniu w zarządzaniu jedną z największych firm przemysłowych.

Niezależnie od pracy zawodowej Moskal zajmuje się sprawami politycznymi. Dużo wysiłku włożył w sprowadzenie prochów Stanisława Mikołajczyka i jego małżonki do kraju. Po uroczystym sprowadzeniu prochów i udekorowaniu trumny Mikołajczyka Krzyżem Wielkim Odrodzenia Polski, trumny spoczęły na Skałce Poznańskiej.

„W pięćdziesięcioletnim okresie pracy zawodowej – pisze Moskal w zakończeniu – poczynając od uniwersytetu, przez stanowiska w przemyśle – konstruktora, dyrektora, dyrektora naczelnego przedsiębiorstwa, doradcy korporacji i przemysłu kanadyjskiego, doradcy przedsiębiorstw krajowych i kilkuletniego wykładowcy, pomijając działalność wśród Polonii, realizowałem swoją osobistą misję życia.” Jednym z przejawów tej „misji życia” była praca społeczna w organizacjach polonijnych. Moskal był członkiem Rady Kongresu Polonii Kanadyjskiej (Que) z ramienia Towarzystwa Wzajemnej Pomocy, później by wiceprezesem KPK, doradcą finansowym Polskiej Kasy Oszczędności (dzisiaj Polonijnej Kasu Kredytowej), współzałożycielem Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej, założycielem i głównym filarem Chóru im. Wacława Lachmana. Obecnie dzieli swój czas między swymi rezydencjami Rawdon i w Polsce - w Warszawie i Zakopanem. Zorganizował w kraju Fundację Pomocy dla Nieuprzywilejowanej Młodzieży Wiejskiej.

Franciszek Moskal wciąż idzie naprzód, bo ...”Patrzac w przyszłość, jednym z już zapoczątkowanych programów jest rozbudowa, w ramach Fundacji, funduszu wieczystego, przeznaczonego na promocję Polski w społeczności kanadyjskiej i wspomaganie młodzieży czy osób pochodzenia polskiego, reprezentujących rozmaite dyscypliny. W ramach tej działalności, przy współpracy moich przyjaciół z Polskiego Instytutu Naukowego, wyłania się druga potrzeba zorganizowania zespołów wykładowców, profesorów i praktyków w celu prowadzenia kilkudniowych seminariów z zakresu przywództwa i przodownictwa. Seminaria te powinny służyć działalności zespołowej zarówno młodzieży i działaczy polonijnych, jak i nowo przybyłym emigrantom, szczególnie pracownikom zainteresowanym w poznawaniu kultury obcowania w społeczeństwie kanadyjskim.” I to jest przesłanie Franciszka Moskala.

PS – Chciałbym dodać jeszcze uwagę – na wypadek drugiego, moim zdaniem koniecznego wydania wspomnień autora – Indeks nazwisk jest absolutną potrzebą. Przy tej ilości nazwisk rzucanych przez autora, brak indeksu jest bardzo dokuczliwy. Również kilka poprawek dat i pisowni nazwisk, nie wyłączając mojego.

PATRZĄC PROSTO W OCZY

W ramach kolekcji *Aby nie zapomnieć*, Kanadyjskiej Fundacji Dziedzictwa Polsko-Żydowskiego, przy wsparciu finansowym Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej, ukazał się trzeci tom wspomnień z okresu wojny. Autor *Patrząc prosto w oczy*², Elias Bialski urodził się na Wołyniu w 1910 r. Gdy wybuchła pierwsza wojna światowa, rodzina Bialskich ruszyła na Zachód i jesienią 1914 r. osiedliła się w Radomiu. Po roku, carskie władze rosyjskie przesiedliły rodzinę w głąb Rosji, ponieważ dziadek autora brał udział w powstaniu styczniowym 1863 r. W Rosji Bialscy przeżyli rewolucję bolszewicką, kontrrewolucję, zmiany władz w Połtawie od Białych do Czerwonych i różne pogromy ludności żydowskiej, niezależnie kto rządził miastem. Do Polski, do Radomia powrócili w 1921 roku.

Młody Eliasz uczęszcza do gimnazjum, ale z powodu odkrycia przez lekarza szmeru w sercu, jest przekonany, że nigdy nie dożyje do wieku dojrzałego. Poświęca więc więcej czasu na lekturę klasyków rosyjskich, odkrytych w skrzyni na strychu domu dziadka. Tłumaczy nawet na polski prozę Czechowa i Kuprina oraz, jak pisze, „najsmutniejsze i najbardziej łzawe wiersze Niekrasowa i Jesienina.” Po maturze i służbie wojskowej, dostaje się na studia do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, zamiast na wydział weterynarii. Odbywa praktykę w majątku ziemskim na Wołyniu.

Z wybuchem wojny, we wrześniu 1939, rusza na Wschód i po wielu perypetiach dociera do Równego, gdzie mieszka jego kuzynka. Po wkroczeniu wojsk sowieckich, już drugiego dnia w Równym pojawiły się elementy uzbrojonych cywilów ukraińskich gotowych do grabieży i domagających się „ukarania wyzyskiwaczy i burżujów oraz miejscowych panów.” Dla Bialskiego jest to powtórka znanych mu wydarzeń z czasów rewolucji bolszewickiej.

Wspomnienia Bialskiego odbiegają od szablonowych wspomnień Żydów, którzy przeżyli lata wojenne na ziemiach polskich. Autor choć sam doświadczył ekscesów antysemitycznych ze strony narodowców, nie żywi nienawiści do Polaków. Stwierdza, że system państwowy dawnej Rzeczypospolitej „był daleki od doskonałości”, że dzięki różnicowaniom ekonomicznym i socjalnym poszczególnych grup ludności, istniały na wschodzie i południu Polski obszary należące – jak by je można określić obecnym terminem – trzeciego świata. Na Wołyniu ludność polska była znienawidzona przez ludność ukraińską; w miasteczkach „kłębiła się biedota” żydowska, która żyła we własnych środowiskach, bez znajomości otoczenia...

W czasie wyższych studiów autor spotkał się z antysemityzmem skrajnie prawicowych organizacji endeckich i faszystowskiego ONR. Na niektórych kierunkach studiów obowiązywał *numerus clausus* albo wprost *numerus nullus*. Anegdotalnie autor wspomina adiunkta jego uczelni, bardzo dla niego życzliwego, który spytał go, po co wybrał specjalizację maszynoznawstwa skoro „Żydzi nadają się tylko do handlu i jedyna maszyna jaką próbowali skonstruować to maszyna do liczenia.” Jego profesor ekonomii, starszy pan o liberalnych poglądach, deklaruwał mu swoją dezaprobatę wobec studenckich ekscesów, mówiąc: „bo proszę pana, cóż na przykład jest pan winien, że urodził się pan Żydem?”

Po wkroczeniu Armii Czerwonej na tereny wschodniej Polski nastąpił trwający prawie dwa lata proces integracji i unifikacji wszystkich grup ludnościowych. Tutaj decydującą rolę odegrały jednostki sowieckiego aparatu bezpieczeństwa, które wkroczyły za Armią Czerwoną. Bialski zajmuje się zarządzaniem majątków, albo opuszczonych przez

² Elias BIALSKI, *Patrząc prosto w oczy*, Montreal 2002, Polish-Jewish Heritage Foundation of Canada, 196 s.

właścicieli albo zarekwirowanych przez władze. W obu wypadkach majątki były przeważnie ogołoczone z żywego inwentarza, mebli, narzędzi rolniczych i wszystkiego posiadającego jakąkolwiek wartość. Wiosną 1940 r. Bialski spędził we Lwowie, pracując jako inspektor rolny. Zdaje sobie sprawę z własnej słabości niemożności urządzenia się w nowych warunkach. Będąc z natury osobą z zewnątrz, chodzącą własnymi drogami, popełniał niewybaczalny grzech w ustroju sowieckim – indywidualizm.

Wybuch wojny niemiecko-sowieckiej w 1941 r. zmienił zupełnie sytuację Bialskiego. Z posiadacza rosyjskiego paszportu, z wpisanym w rubryce narodowość słowem „jewrej” został napiętnowany jako przedstawiciel rasy przeznaczony na zniszczenie. Po pierwszych nagonkach i łapaniach prowadzonych przez ukraińskich milicjantów z łaskawym zezwoleniem Niemców, do akcji weszło gestapo. Zarządzono noszenie żółtych opasek i zamknięto obwód getta. Dzięki pomocy, jak pisze, „prawdziwych Lwowiaków” uzyskał nowy paszport wystawiony na nazwisko Ilia Petrowicz Bialski, narodowości polskiej. Paszport uprawniał do otrzymania aryjskiej „kennkarty”.

Teraz, od września 1941 do jesieni 1944, Bialski pracuje jako zarządca majątków pod zarządem Niemców. Zmienia często miejsca pracy, od Sądowej Wiszni, Lwowa do Kołomyi. Te trzy lata pracy na fałszywych papierach, z podejrzeniami o pochodzenie, z ciągłymi szykanami ze strony Niemców wrogością nacjonalistów ukraińskich spod znaku OUN (Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów) były dla niego bardzo stresujące. Bialski czuje dużo sympatii dla ludności ukraińskiej, która była również terroryzowana przez nacjonalistów. Jego stosunek do Polaków, mimo wszystkich przykrości, gróźb i często okazywanej nienawiści, jest daleki od wrogości. Bialski współczuje Polakom podobnie jak Żydom.

Swoje wspomnienia Bialski spisywał w latach osiemdziesiątych, więc z odległości prawie czterdziestu lat, jego odczucia w stosunku do Polaków są bardziej wyważone i dojrzałe.

Jesienią 1944 r. Kołomyja przez kilka dni była „ziemią niczyją”. Przez miasto przewalały się tłumy uciekających na Zachód Polaków i Ukraińców, wśród tych ostatnich wielu kolaborantów z Niemcami albo, jak ich nazywa autor, „ukraińskich sługusów.”

W przeddzień wejścia wojsk sowieckich Bialski wziął udział w zebraniu podziemnej organizacji „Miecz i Pług”, której był członkiem od roku. Wśród „prezydium” zauważył kilka osób podejrzanych o współpracę z Niemcami. Kiedy przywódca stwierdził, że ich ideały, w które wierzyli, będą narażone na zniszczenie, zwłaszcza „gdy zaczną wychodzić z ukrycia Żydzi i komuniści,” wezwał zebranych do likwidacji „każdego Żyda i komunisty, zanim przystąpią do aktywnej działalności.” Nie mogąc znieść tej nienawiści i hipokryzji, Bialski zabrał głos i zaprotestował przeciw wezwaniu do mordowania Żydów i komunistów. Stwierdził, że został zaprzysiężony by walczyć przeciw Niemcom, o Żydach i komunistach nie było wtedy żadnej wzmianki. Pośród krzyków i wrzasków, wielu zebranych przeszło na stronę Bialskiego. Potwierdziła się także wersja o współpracy z Niemcami czołowego kierownictwa organizacji i ich udziału w dzieleniu się łupem zrabowanym od Żydów.

Na wiosnę 1945 r. Bialski był w Kołomyi, z polecenia komendanta miasta mianowano go naczelnikiem Urzędu Ziemskiego. We wrześniu tego roku, Bialski został zmobilizowany i wraz z grupą Polaków pod dowództwem polskiego oficera przewieziony został najpierw do Lwowa a później do Lublina. W Lublinie, po ujawnieniu przez biuro poborowe jego kwalifikacji agronomicznych skierowano go do urzędu do spraw rolnictwa.

Wspomnienia Eliasza Bialskiego udostępnione przez córkę p. Monikę Bialską dla szerszej publiczności zasługują na naszą uwagę i rozpowszechnienie tak pośród polskiej jak i żydowskiej społeczności. Jest to obiektywne spojrzenie na obydwie strony współzycia obu grup.

Ci, co odeszli...

WANDA MACIEJEWSKA (1913 – 2003)

Wanda Maciejewska urodziła się na kresach wschodnich, w rodzinnym majątku Obczuha, dnia 4 lipca 1913 roku. Była czwartym dzieckiem Włodzimierza i Jadwigi Jastrzębskich.

Rewolucja rosyjska zmusiła jej rodziców do opuszczenia na zawsze Obczuhy, z której cudem udało się całej rodzinie wyjechać do Warszawy w r. 1918. Odtąd Warszawa stała się miastem rodzinnym Wandy. Tu, w 1932 roku, zdała maturę w szkole sióstr Nazaretanek, tu ukończyła kurs księgowości, tu, w 1936 roku wyszła za mąż za Karola Maciejewskiego i stąd, we wrześniu 1939 roku wyruszyła z mężem na wojenną tułaczkę, która w rezultacie rzuciła ją do Wilna. Męża Wandy wywieziono do Rosji, a Wandzie po paru miesiącach udało się wrócić do Warszawy, gdzie pracowała i żyła z rodzicami i najmłodszą siostrą aż do kapitulacji Powstania Warszawskiego.

Znowu cudem uratowana ze zbombardowanego domu, a następnie z grożącego wywiezienia do Niemiec, oddała się teraz opiece nad rodzicami zamieszkałymi w Krakowie. Pracując przez długie lata w Sopocie, z największym poświęceniem spełniała rolę jedynej córki, która pozostała rodzicom na terenie Polski.

Małżeństwo Wandy nie było szczęśliwe. Usiłowania naprawienia go po śmierci obojga rodziców przez wyjazd z Polski do Argentyny, gdzie osiedlił się jej mąż, nie dały spodziewanego skutku.

W 1965 roku, siostra i brat Wandy mieszkający w Kanadzie sprowadzili ją do Montrealu. Jak niegdyś, po pierwszej wojnie światowej Warszawa, tak teraz, po drugiej – Montreal stał się jej domem, aż po ostatni dzień życia.

Po przyjeździe do Kanady, nie znając jeszcze angielskiego, Wanda nie wahała się zarabiać na życie pracując fizycznie. Nie wstydziła się tego, że jest, jak sama mówiła, „charwoman”; przeciwnie, dawała z siebie wszystko pracodawcom, którzy od początku odkryli w niej wielkie walory i traktowali jak członka rodziny. Dopiero po paru latach została przyjęta jako księgowa do dużej eksportowej firmy odzieżowej. Mimo jej prawie emerytalnego wieku, nie zamierzano usuwać jej ze stanowiska. Ogromna uczciwość, dokładność i punktualność, które cechowały Wandę, zjednywały jej sympatię.

Po przejściu na emeryturę oddała się pracy w Bibliotece Polskiej w Montrealu jako wolontariuszka. Bardzo lubiła tę pracę i chwaliła sobie środowisko Biblioteki. Cieszyła się, że może być pożyteczna na tamtym terenie, tak jak parę lat przedtem udzielała się w parafii Św. Wojciecha, współpracując przy różnych okazjach z parafiankami tego kościoła.

Wanda była osobą z natury nieśmiałą i nie bardzo lubiącą życie towarzyskie. Mimo to, miała grono przyjaciół, wśród których czuła się szczęśliwa i którym była wierna. Miała dużą wrażliwość na trudne czy bolesne sprawy bliźnich i umiała okazywać czynne zainteresowanie i nieść pomoc, na jaką było ją stać. Jej własne cierpienia były prawdopodobnie źródłem zrozumienia trosk drugiego człowieka. U Pana Boga szukała siły w modlitwie i praktykach religijnych, a gdy już nie mogła wychodzić z domu, uczestniczyła codziennie w Mszy Świętej transmitowanej przez telewizję. W ostatniej chorobie zwierzyła się przez telefon swojej siostrze – zakonnicy: „Jak mi jest bardzo źle, odmawiam różaniec i on daje mi siłę!”. Pan Bóg powołał ją do siebie w Roku Różańca i na pewno nagroził jej wiecznym szczęściem, brak kruchej szczęścia na ziemi.

Prof. ANDRZEJ MICHALSKI (1932 - 2001)

Profesor Andrzej Michalski urodził się 10 lipca 1932 r. w Łodzi. Ojciec jego, Stanisław Michalski urodzony w 1908 r., ożenił się z Janiną z Tarczyńskich pochodzącą z Łodzi. Z tego związku urodziło się dwoje dzieci: Andrzej w 1932 r. i Stanisław w 1935 r. Stanisław Michalski – ojciec ukończył Akademię Wychowania Fizycznego na Bielanach pod Warszawą i pracował jako nauczyciel wychowania fizycznego w prywatnym liceum, a zaocznie przygotowywał pracę doktorską w dziedzinie psychologii. Pod koniec lat trzydziestych był asystentem tego wydziału na Uniwersytecie Warszawskim.

We wrześniu 1939 roku dowodził batalionem w obronie Warszawy, dostał się do niewoli. Uwięziony w Woldenbergu, przebywał tam prawie sześć lat. Wyzwolony przez Rosjan, pod koniec wojny uciekł spod ich nadzoru i znalazł się na zachodzie Niemiec, gdzie uzyskał wolność dzięki Anglikom. Następnie został wcielony do 1 Dywizji Pancerniej gen. Stanisława Maczka jako oficer łącznikowy. W tym czasie Andrzej razem z matką i bratem Stanisławem zostali wywiezieni z Polski w maju 1944 roku na roboty rolne do północnej Francji. Tam po raz pierwszy razem z bratem poszli do szkoły. Zostali wyzwoleni przez wojska amerykańskie we wrześniu 1944 roku.

W 1945 roku ojciec opuścił Niemcy, aby połączyć się z rodziną we Francji. Po czym wspólnie udali się do polskiego obozu wojskowego w La Courtine w środkowej Francji. Ojciec tam założył z kolegami polskie liceum dla młodzieży powstańczej, która się tam znalazła po upadku Warszawy i wyzwoleniu na terenie Niemiec. Andrzej skończył w La Courtine szkołę podstawową francuską, a następnie pierwszą klasę liceum, w Auche mieszkając u kuzyna doktora Stanisława Michalskiego w południowej Francji.

Latem 1947 roku rodzina Michalskich wyjechała do Kostaryki, gdzie brat cioteczny ojca była prezydentem tego kraju. W Kostaryce uczył się w domu. Do szkoły średniej uczęszczał tylko przez ostatnie trzy miesiące ostatniej klasy, po czym zdał celująco egzaminy maturalne w języku hiszpańskim. Następnie zapisał się na studia, gdzie przez rok studiował nauki humanistyczne na Universidad de Costa Rica.

W sierpniu 1951 roku rodzina Michalskich wyjechała do Kanady. Przez jeden rok Andrzej pracował dorywczo, aby zarobić na studia. Jesienią 1952 roku zapisał się na wydział humanistyczny (arts) na Uniwersytecie McGill. Ukończył ten wydział z tytułem B.A. ze specjalizacją w języku i literaturze francuskiej (Honours in French). Podczas wręczenia dyplomu został wyróżniony złotym medalem od Gubernatora Generalnego Kanady za najwyższe oceny wśród wszystkich studentów całego fakultetu. Dzięki temu otrzymał stypendium na kontynuację studiów na Uniwersytecie Princeton w New Jersey. Tam napisał pracę doktorską w dziedzinie literatury hiszpańskiej. Tematem tezy była twórczość autora średniowiecznego Archipreste de Hita. W 1964 roku uzyskał doktorat na uniwersytecie Princeton, gdzie przez cztery lata był wykładowcą. Wykładał również, w językach hiszpańskim i polskim, w LaSalle College w Filadelfii.

W 1964 roku powrócił do Montrealu. Wykładał język i literaturę hiszpańską w Loyola College (teraz Uniwersytet Concordia). Jednocześnie sprawował funkcję szefa wydziału języków romańskich. Jesienią 1965 roku rozpoczął pracę jako „assistant professor” literatury i języka hiszpańskiego na Uniwersytecie Yale w Connecticut. Pomimo wielkiego prestiżu na światową skalę, jakim cieszy się ta uczelnia, profesor Michalski musiał zrezygnować ze stanowiska po trzech latach bardzo ciekawej pracy, ze względu na skandalicznie niskie pobory. W 1967 roku dostał ofertę na stanowisko profesora nadzwyczajnego (associate professor) w University of North Carolina, gdzie urzędował przez dwa lata. Latem 1970 roku powrócił do Montrealu na Uniwersytet McGill, aby objąć

funkcję profesora nadzwyczajnego. Wykładał tam język i literaturę hiszpańską przez dwadzieścia pięć lat, aż do roku 1995, kiedy to przeszedł na emeryturę. Przez długie lata sprawował też funkcje szefa departamentu wydziału iberystyki.

Podczas długiej kariery naukowej opublikował kilka prac na temat średniowiecznej literatury hiszpańskiej. Brał udział w licznych spotkaniach specjalistów od literatury i kultury hiszpańskiej i iberoamerykańskiej. Podczas akademickich urlopów (sabbaticals), z których korzystał co kilka lat, bywał często w Europie. W latach 1974 - 1975 zamieszkał z rodziną w Barcelonie, gdzie prowadził badania w dziedzinie twórczości literackiej średniowiecza. Brał też udział w podobnych pracach naukowych w Madrycie i w Poitiers we Francji. Przez długie lata był członkiem zarządu Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie. Latem 1975 roku prowadził letni kurs literatury hiszpańskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Poza swoją dziedziną profesor Michalski wyróżniał się głęboką wiedzą z zakresu historii świata i ogromną znajomością licznych języków. Był samoukiem. Znał dogłębnie, jak mało kto języki: polski, francuski, hiszpański, łaciński i angielski. Mówił też płynnie po włosku i niezle sobie radził w niemieckim, rosyjskim, portugalskim i katalońskim.

Profesor Michalski był ożeniony z panną Minnie Gutierrez z Teksasu. Z tego związku urodziło się troje dzieci: Andrzej w 1965r, Javier w 1968 i Sylvia w 1970 roku.

Zmarł w Toronto 15 czerwca 2001 r. w szpitalu Princess Margaret. Jego prochy spoczywają w kaplicy Chapelle Sainte-Thérèse na cmentarzu Nôtre-Dame-des- Neiges w Montrealu.

Stanisław Michalski

JERZY ŻÓŁTOWSKI (1911 - 2002)

29 sierpnia 2002 r. zmarł w Rowdon pod Montrealem najstarszy przedstawiciel Związku Rodu Żółtowskich, Jerzy Grzegorz Marian.

Urodził się 12 lipca 1911 r. w Czaczu, z rodziców Jana i Ludwiki z Ostrowskich z wielkopolskiej gałęzi rodziny. W 1914 wyjechał z matką i trojgiem najstarszego rodzeństwa do Szwajcarii. W 1915 r. przybył tam również ojciec. Jako 5-letni chłopiec, mały Izio był obecny na pogrzebie Henryka Sienkiewicza i na obchodach rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki w Solurze. Pamiętał, jak na rynku przemawiał jego ojciec. W 1919 r. cała rodzina wróciła do Polski. W 1922 r. Jerzy zdał egzamin do klasycznego gimnazjum im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Bardzo wczesnie zarysowała się jego osobowość. Nie gustował, jak reszta rodziny, w kulturze humanistycznej, muzyce i sztuce. Ciągnęło go raczej do tego co nowe. Nawet nie konie były jego pasją, jak u młodszych braci, lecz nowoczesna technika, fotografika i sport. Ponieważ wszystko trzeba było tworzyć samemu, mając po maturze więcej wolnego czasu zrobił z nieużywanej łazienki gabinet fotograficzny, w którym całymi dniami wywoływał i odbijał zdjęcia. Sam skonstruował aparat do powiększeń, ale fotografiką zajął się poważnie dopiero po maturze. Za to sport pociągał go ogromnie. Chodził na wszystkie zawody sportowe, sam jednak uprawiał tylko lekkoatletykę i tenis.

Jerzy nie lubił spotkań towarzyskich, miał za to zdecydowany zmysł społeczny. Przyjeżdżając na niedzielę do Czacza, gromadził młodzież ze Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej, robił im krótkie wykłady o lekkoatletyce i organizował treningi.

Po zdaniu matury w 1929 r. zdecydował się na studium leśnictwa w Państwowej Szkole Wód i Lasów w Nancy we Francji. Szkoła ta, mająca paruset letnią tradycję uchodziła za najlepszą i najbardziej postępową w Europie, toteż uczęszczali do niej studenci z różnych

krajów. W Nancy istniał klub tenisowy zrzeszający wielu zaawansowanych graczy i Jerzy w krótkim czasie zrobił w tenisie duże postępy. Wiele fotografował, a najlepsze zdjęcia wysyłał do redakcji pisma dla fotografików-amatorów, "Fotograf Polski".

Po roku przygotowań i dwóch i pół latach studiów, Jerzy zdobył dyplom w swojej szkole i otrzymał tytuł "inżyniera cywilnego wód i lasów". Ukończenie teoretycznych studiów musiał jednak pogłębić praktycznymi umiejętnościami, poznaniem warunków związanych z polskim klimatem i glebą. Jerzy odbył pierwszą praktykę w Wielkopolsce, w Czarniejewie, u Zygmunta Skórzewskiego, następną w wielkim kompleksie leśnym spółki akcyjnej "Oikos" na północ od Lwowa.

Następnie pełnił przez rok nadzór nad gospodarką leśną trzech rewirów w Czaczu. Miał już teraz wszystkie dane do podjęcia samodzielnej pracy.

Mój ojciec przekazał mu wtedy administrację obiektu liczącego 2200 ha lasu wraz ze stawami rybnymi, dotąd nie przynoszącym dochodu. Majątek ten, zwany Lasami Lubartowskimi objął Jerzy w 1936 r. i musiał zacząć od opracowania 10-letniego Planu Urządzenia Gospodarstwa Leśnego. Długa ta praca zajęła mu cały rok, lecz udało mu się ją obronić przed wymagającymi władzami wojewódzkimi. Zabrał się teraz do szkolenia personelu leśnego i zadbał o poprawę warunków mieszkaniowych personelu administracyjnego, budując nowe mieszkania. Udoskonalił stan techniczny tartaku, a dla pracujących tam ludzi zorganizował stołówkę.

Wszystkie te działania przerwał wybuch wojny w 1939 r. 17 sierpnia 1939 r. administrator majątków Czacz i Białcz został powołany do wojska. Jerzy idąc za wskazaniem władz powiatowych przeprowadził ewakuację inwentarza na wschód. Zamierzonego celu, to znaczy dostania się do Lasów Lubartowskich, nie osiągnął, gdyż natrafiał w drodze bądź na działania wojenne, bądź na spowodowane przez nie przeszkody. Do Czacza powrócił w początku października i zastał już niemiecki zarząd majątku w postaci treuhaendlera - "męża zaufania" nazwiskiem Niebuhr. Ten wyznaczył mu jako miejsce zamieszkania Białcz, z możliwością zarządzania lasami.

W połowie grudnia nastąpił przymusowy wyjazd z tysiącem ludzi do Generalnej Guberni do Lasów Lubartowskich.

Uwolnieni więźniowie wrócili do Lasów Lubartowskich, gdzie zgromadziła się cała rodzina. Jerzy założył w tym celu warsztat szewski, a przy tartaku sklepik "Społem" zaopatrujący w środki żywnościowe i inne materiały.

Utrzymanie tak wielkiej ilości osób wymagało ogromnych wydatków, tymczasem sprzedaż "na lewo" była ścigana i karana. Ryzykował wiele przez cały okres okupacji, decydując się na prywatną sprzedaż drewna. Zwróciła się do niego gmina żydowska z sąsiedztwa, z prośbą o ratunek. Wystarał się dla nich o oficjalne prawo pracy i 60 mężczyzn zatrudnił przy cięższych robotach leśnych. Gdy nadeszły najcięższe dla nich chwile i groziła deportacja do obozu, Żydzi rozbiegli się i co najmniej trzydziestu uratowało się.

Jerzy już od 1940 był w kontakcie ze Związkiem Walki Zbrojnej - ZWZ. Ukrywał żołnierzy i oficerów. Dowódca oddziału AK z Lubartowa wiedział, że zawsze może liczyć na pomoc różnego rodzaju, zwłaszcza w otrzymaniu żywności.

W lipcu 1944 r. Jerzy należał do innego oddziału AK (8 pułku piechoty w formacji) i razem z nim posuwał się ku Wiśle. Nie trwało to długo, gdyż napierająca Armia Czerwona rozbrajała wszystkie polskie siły zbrojne. Udało mu się jednak umknąć w krytycznej chwili i przenieść w strony, gdzie nie był znany. Przez przeszło osiem miesięcy ukrywał się pod obcym nazwiskiem w Jarosławiu, gdzie razem z paru kolegami wstąpił do Służby Ochrony Kolei -SOK 'u. Następnie Jerzy założył w Poznaniu i przez dwa lata prowadził

sklepik żywnościowy.

W lipcu 1946 r. Jerzy razem z siostrami przeniósł się do Puszczykówka, gdzie życie było tańsze niż w Poznaniu. Tam zaprzyjaźnił się z Teresą Rostworowską, córką Jana z Suszna i Jadwigi z Wańkowiczów, co doprowadziło do ich ślubu w dniu 24 kwietnia 1948 roku. Zaczynały się stalinowskie porządki, likwidowano wszelkie prywatne inicjatywy. Jerzy po śmierci ojca prowadził w Zbąszyniu prywatny tartak, który został upaństwowiony. Przyszła na świat pierwsza córka, Joanna. Podjął wówczas pracę w Zjednoczeniu Przemysłu Drzewnego w Olsztynie. Razem z Teresą mieszkali w pobliskim Barczewie. W 1951 podjął pracę w Budownictwie Przemysłowym w Warszawie, gdzie zastał przyjemne stosunki. Mieszkanie znalazło się w Radości pod Otwockiem, o godzinę jazdy koleją. Dojazdy zajmowały wiele czasu, zarobki były nadal niewystarczające. Po odwilży w 1956 r. Jerzy pracował kolejno w poselstwach Grecji (1 rok) i Iranu (dwa lata 1957 -1959)

Trudności z utrzymaniem rodziny, podróż żony do krewnych w Kanadzie i urodziny drugiej córki, Moniki, wpłynęły na decyzję szukania lepszych warunków na drugiej półkuli. By otrzymać pozwolenie na emigrację, należało wypełnić niezliczoną ilość formularzy. Jerzy przewyciężył jednak wszystkie trudności i w końcu cała rodzina wyjechała *Batorym* do Montrealu.

Wkrótce udało mu się znaleźć pracę, wprawdzie niewysoko płatną, lecz we własnym zawodzie, bo w Wydziale Zieleni Zarządu Miejskiego w Montrealu. Na tym stanowisku pozostał przez 16 lat, aż do emerytury. Musiał nostryfikować swój dyplom z Nancy, co kosztowało go wiele pracy. Zdał pomyślnie 9 egzaminów i uzyskał potrzebne uprawnienia. Z chwilą ukończenia 65 roku życia przeszedł na emeryturę.

Jerzy zaciągnął w kasie pożyczkowej kredyt i kupił niewielki teren w górach, pod lasem, w Rawdon, o 90 km od Montrealu. Według własnego planu wybudował sobie dom, w którym spędzali z żoną większą część roku.

Zebrana po jego śmierci najbliższa rodzina i znajomi wspominali charakterystyczne cechy zmarłego. Umiał dobrze współżyć z ludźmi o trudnym charakterze, unikał samochwalców i niesłownych. Z natury mało towarzyski, czuł się nieraz przynaglony do działań w większym zespole i nigdy z tego się nie wymawiał. Wyrazem tego było jego zaangażowanie w PTTK - w Warszawskim Kole Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego. Włączał się wtedy do wycieczek z członkami Koła, robił dziesiątki szkiców obiektów, które zasługiwały na specjalną opiekę i przedstawienie odpowiednim władzom. Podobnie było w Kanadzie, gdzie Jerzy udzielał się w Komitecie "Pomoc Polsce" oraz na rzecz szkół w kraju. Niestrudzenie zbierał lub zajmował się wysyłką leków i odzieży w latach powodzi lub w stanie wojennym. Prócz tego ze swej skromnej pensji dawał na głodujących w Afryce, ubogich w Montrealu, na Konferencje św. Wincentego.

Podkreślić należy umiejętność Jerzego w rozwijaniu u drugich zmysłu obserwacyjnego oraz zdolności artystycznych. Do końca życia fotografował i w Montrealu pięć razy urządził wystawę swoich zdjęć.

Michał Żółtowski

ARTYKUŁY — PAPERS — ARTICLES

Venetia Crawford

POLISH PIONEERS IN PONTIAC COUNTY, QUEBEC.

Foreword

Hanna M. Pappius

While exploring the countryside around our cottage on Neil Lake in Pontiac County, in Otter Lake we came across a road sign for Polish Hills. We were naturally intrigued. Following a beautiful, winding, hilly road for some five kilometers we came upon a large, obviously old house and some dilapidated farm buildings. A man, who came out of one of the barns, laughed heartily when we addressed him in Polish. He told us he was a French Canadian from the Maritimes, who some years back purchased the old homestead from the last of the Polish families, who had settled in the Otter Lake area more than a hundred years earlier.

M. Gauthier very graciously invited us to the house in which he proudly displayed many artifacts left behind by the previous owners – some furniture, the old stove, kitchen utensils, photographs – and a pile of documents, newspaper clippings and correspondence relating to a family reunion of more than four hundred members of the Kluge-Lepack families, which had taken place on his property a few years back. He did not consider such an invasion as an imposition: 'it was and always will be their home' he said.

Among the material shown us by M. Gauthier was a brochure *The Polish Hills*, compiled by Venetia Crawford and illustrated by Irene Clark. I was able to obtain a copy of it from the Pontiac Printshop Ltd. in Shawville, Quebec.

By coincidence I discovered that the author was someone I had known many years before. The name Venetia is quite unusual and I was surprised that it seemed familiar to me. On reflection, I remembered that this was the name of the oldest daughter of the late Prof. K.A.C. Elliott, a distinguished neurochemist at the Montreal Neurological Institute, who was my mentor in the early stages of my scientific career at that institution. Our subsequent reunion was thus only partly devoted to the Polish settlement in Otter Lake.

I am unaware of any reference being made to the pioneering settlement in The Polish Hills near Otter Lake, Pontiac County, Quebec in published material on early Polish immigration to Canada. For this reason I have suggested to Mrs. Crawford that it would be of interest to reproduce in our Bulletin some of the material from her monograph. It should be pointed out to anyone interested in pursuing the subject that all the genealogical data collected by Mrs. Crawford and her collaborators has been deposited in the Pontiac County Archives in Shawville, Quebec.

No effort was made to check the original spelling of names and places, which in many instances obviously have been modified.

Introduction

When I first moved to Pontiac County in 1960, I taught in the two-roomed elementary school in the Village of Otter Lake. It was there that I fell in love with the picturesque lakes, the rolling hills and the country folk. As I walked to school from my boarding house,

I had to pass a four-cornered intersection with one road leading to Campbell's Bay, one to Kazabazua, one to my school and the last one leading "up the Picanoc".

For many years this last one held a sense of mystery for me. Where did the road lead? Who were the people who lived up there? Why did they settle in such a remote area?

Subsequently I visited the Picanoc area regularly, as for many years I tutored Ramona Kluke, a handicapped girl of Polish descent. This gave me an opportunity to get to know her extended family and their friends. They contributed many of the stories that describe the lifestyle of the Polish settlers, which became the nucleus of my Polish stories collection.

Still later, while researching another project on the history of Pontiac County, I met more of the Polish people, descendents of the original pioneers, still living in the area, including Rosie and Martin Kluke. With Rosie we embarked on a major, joint project to gather as much information as possible about the Polish pioneers in Pontiac County and to trace the descendents of the original settlers, the Kluke brothers. Before we had finished we had located five hundred such individuals. The material we had accumulated threatened to swamp us and we gave up the idea of publishing it. Instead we decided to deposit the results of the genealogical research in the Pontiac Archives in Shawville, QC, where succeeding generations could have access to it.

In the meantime Rosie helped me gather background information, wrote her own autobiography and donated her photographs for the project. Martin Kluke narrated stories on a tape recorder and their daughter, Irene Clarke, made the illustrations.

It is with great gratitude to these two families of Klukes and some of their neighbors, that I was able to compile the collection of local Polish history and legends in a monograph, *The Polish Hills*, excerpts from which follow.

The First Polish Settlers in Pontiac County

The first people from Poland to immigrate to Canada as a group came from Kashubia, a wedge of land south and west of Gdansk, an area that is Poland's gateway to the sea.

The Kashubs are derived from a Slavic group of nomads whose history dates back to the 12th century. Traditionally they have been a very close-knit community, which helped them to preserve their culture and dialect. They have always been loyal to Poland and to the Roman Catholic Church and they refused to be assimilated by their country's invaders.

In the 1850's the life of the peasants in Kashubia under Prussian occupation was very repressive. The land was overpopulated and offered no prospects for a person to improve his station in life. Obligatory military service was a very much resented hardship. At the same time in Canada the lumber industry was booming, luring immigrants from many European countries. The prospect of owning land free of land rent, free of military service and free of heavy taxes was very enticing. As the lumber companies cut the forests, settlers moved in to farm the recently cleared land. The Government of Canada hired agents to find people willing to settle on these unoccupied Crown Lands. Free passage was being offered by foreign businesses, agricultural and colonizing companies and shipping firms.

Thomas P. French of Mount St. Patrick, Renfrew, Ontario, was one of the Crown Land Agents. He was hired to populate the nine-mile Opeongo Trail, which started at Farrell's Landing on the Ontario side of the Ottawa River opposite Portage du Fort, Quebec, forming the townships of Sherwood, Radcliffe and Brundell between the years 1859 and

1863. In 1858 to attract the settlers, Mr. French circulated leaflets in Germany entitled *Information for Prospective Settlers along the Ottawa-Opeongo Road*.

Forty-four Kashubs accepted the invitation, which included free passage until 1860 and free land. Deeds to the land were to be granted after five years if certain conditions were met. The settlers were required to cultivate a number of acres and build a house, stable and barn. Villages grew up in Ontario at Wilno, Brudenell, Foymont and Barry's Bay, mostly populated by Kashubs from Poland.

Some of the first wave of the Polish immigrants very quickly realized that the land along the Opeongo trail was not suitable for agriculture and they left almost immediately. They crossed the Ottawa River to Quebec and moved to the closest available land, near the Picanoc River, north of Otter Lake. Others followed. In 1871 first of the five Kluge brothers arrived. Joseph had been in the Prussian army and did not like it. He became a stowaway on a ship setting sail from Hamburg, Germany. His four brothers John, Frank, Baptist and August came soon after. They established themselves along the windy, steep roads built by the Canadian International Paper Company, in a beautiful area overlooking many lakes and still undeveloped forests. But behind this enchanting picture was a life that could be endured only by the most hardy and hard working people. The generations of Kluges were certainly that and they were among the last to leave the Hills.

Among the families that made up the Polish Hills community in Pontiac County were also the Blaskies, Manirskies, Senacks, Narlocks, Kuchariks, Dorzyks, Yerechs, Bachenskies, Adamchicks, Lepacks, Licas and Swedes.

Pioneer Life in the Polish Hills as told by Rosie Kluge

In the middle of remnants of the virgin forest, the pioneers built shacks with scooped roofs. Then they faced the back-braking job of clearing the heavy timbers off the land. The lakes and the Picanoc River provided them with fish. In the nearby forests they hunted deer, moose, grouse and rabbits.

As they cleared the land, they bought horses, sheep, pigs and hens. They built big log homes, barns and stables. At first they cut hay with a scythe and grain with a hand cradle.

The women made coats, pants and footwear out of deer hides. The hides were soaked for a few days until the hair loosened. The hair was scraped off and the hide stretched and pulled until it was soft enough to work. Steer or moose hides were not pulled but dried hard for filling in snowshoes. From the wool of sheep the women wove and spun warm clothes for the winter.

The early settlers made barrels in which they produced sauerkraut out of cabbage. A layer of chopped cabbage sprinkled with salt was pounded with a big wooden tromper until the juices would start to rise. Then another layer was added and pounded. This was repeated until the barrel was almost full. A round board was put on top with a washed, large round stone on top to hold the lid down. The cabbage was allowed to ferment in a warm place in the kitchen for about three weeks. The sauerkraut stank up the whole house. It was then stored in a cold place and taken out as needed all winter. Cooked with barley it was very nourishing and good. The bottom juice was an excellent spring tonic.

Sun-dried blueberries were stored for winter days as well.

The milk was put in big, flat tin dishes to set the cream. The cream was skimmed off and put in a homemade wooden keg with a wooden tromper. The tromper was a round cover with a handle used to tromple the butter. The butter was then poured into huge, round, wooden bowls to be washed. It was then scooped out with wooden paddles into round wooden molds – also home made. The cover of the mold was carved with a rose, or other

floral pattern, which left an imprint on the butter. The beautifully molded butter was stored in stone crocks. The eggs were also stored in crocks of salt to keep them for winter cooking.

Cucumbers were gathered in the fall while the red cherry leaves were still green. They took their bog barrels out and filled them with water for a few days to tighten the wood. Then they washed them clean, picked the cucumbers from the garden and went to the woods to collect the red cherry leaves. The barrels were kept in the basement, as they would be too heavy to lift after they were filled. On a layer of cherry leaves at the bottom of the barrel, they placed a layer of cucumbers and sprinkled them with a layer of salt.

This was repeated till the barrel was full. A round wooden board was placed on top with a huge stone to hold it all down. Brine formed and covered the cucumbers. The stone helped to keep the brine in the barrel so that the cucumbers would not spoil. It pickled itself and the cherry leaves gave the pickles a good taste. The pickles were delicious with potatoes and meat.

Potatoes were dried in the sun, sorted and put in bins in the cellar. Most old-timers put away from 100 to 300 one pound bags of potatoes for the winter as they could be boiled, fried, roasted in the oven, heated with milk, made into dumplings, cut in with fine chopped fried pork or grated to make potato pancakes. Sometimes they were sliced and browned right on top of the old Prince of Wales wood stove. The gang would have a feast, picking them hot, right off the lids. The potatoes were also given to the dogs, cats, hens, cows or whoever was hungry.

Rabbits were caught in snares, roasted or boiled and served in gravy. If they wanted a good stew or roast, the men went to the woods and shot two or three partridge (grouse). In those days they had to make their own shells with measured powder.

Hops were grown for yeast cakes to make bread. Wheat was taken to the gristmill and ground into flour. With round wood grinders they mashed the grain into wheat flour. The same was done for oats. Bread was toasted dark brown and soaked in water was used as a coffee substitute. Sometimes they roasted field peas for the same purpose. Field peas were used for pea soup. Beans were important too. A bag of beans would be threshed for the year's use. They boiled and roasted the beans in big iron pots with sliced pork and molasses in the big Prince of Wales oven heated with wood.

The early pioneers did not have very much money but they always had enough to eat. With the wild animals and the berries in the bush, the fish in the river and a carefully tended garden, they were able to raise healthy and very large families.

The Black Wedding dress

In 1932, Rosie Kluge found her Grandmother's wedding dress in an attic wall closet. It was made out of ten yards of shiny sateen, had a high neck with tucks down to the floor and in the long, full sleeves. Surprisingly it was black.

The story behind the black wedding dress began in the fall of 1876, when Johanne Adamchick, its maker and owner, was a teenager. One of Jan Lica's sons wanted to court her, but Johanne had other interests and friction began between the two families.

Jan Lica and his wife Mary Suzik were one of the first families to move to the Polish Hills. They came from Wielle, Poland. After crossing the Atlantic by sailboat in 1859, they went to Renfrew, Ontario. They obtained land there, but soon left it to move to Otter Lake, Quebec. They cleared the virgin land and built a log house, stables, a barn and pole fences.

Anthony Adamchick, his wife Suzanne and their three children came from Rywali on the sailboat *Oder* on May 19, 1860, a year after the Licas. They also went to Renfrew first and then moved on up the Picanoc River, near Otter Lake.

Lica's cattle got into the Adamchicks grain, as it was very difficult to make good wooden fences. Anthony Adamchick got angry and finally shot at the cattle. He was put in jail in Aylmer, Quebec, seventy-five miles away, to wait for his trial. He was very sick at the time so his daughter, Johanne, went to Aylmer to take care of him.

Neither Anthony Adamchick nor Jan Lica could speak English and, of course, no one at the jail or in the Aylmer court-house could speak a word of Polish. When Dr. Bell, a local landowner, heard about the language problem in Aylmer, he decided to send Albert Sweda, his Polish hired man, to translate for the court. Sweda came to the Ottawa region in 1873.

While Johanne was looking after her father and Albert was translating for the case against him, the two young people became acquainted and fell in love. The case was finally thrown out of court, but the experience was too much for the ailing Adamchick, who died in Aylmer. Johanne returned to the family farm five miles above Otter Lake and Albert Sweda came with her. He built a log cabin with a scooped roof two miles from her home.

Within three months Albert and Johanne were married. As a show of respect for her recently deceased father, Johanne dressed in black for her wedding.

Albert and Johanne Sweda lived a long, hard life in the Polish Hills, devoted to each other and their thirteen children.

Henry Manirski Remembers

When he was about eighty years old, Henry Manirski talked about coming to Canada and moving into a shanty owned by John Kluge:

"I can just remember like a dream the day that we left. I remember going on a train and I think we arrived in Hamburg, Germany. That's where we took the ship to cross over. I think, if I am not mistaken, that the ship touched at Liverpool, before proceeding across the ocean, and it took us three weeks to come. That's how slow those boats were in those days, despite the fact that the old boat had been converted from a sail into a steam powered one.

The men and women were segregated. The children were with the women. Up to the age of four, they would give a child some milk. I was five, so my mother took a year off my age. There was an awful lot of salted herring and that was mostly the fare those days. I remember going on the deck one day and my mother had bought me a nice little green hat. I guess the wind came along and away went my hat on the ocean. The sailors were very good to me. I used to have lots of fun with them.

We landed in Quebec City, from where we were supposed to go to Winnipeg to take a homestead there. But my mother run out of money and so they dumped us in Ottawa at the old Broad Street Station. Of course my mother couldn't speak a word of English. They kept us there. I think it was Queen Victoria who made those arrangements that the immigrants were to be taken care of and fed until they got placed somewhere.

My mother happened to meet Joe Kurs, a mail porter. He was Polish and it was through him that we landed in Otter Lake. Mrs. Othelia Kurs had a brother in Otter Lake, August Yereck. She wrote to him and asked if he would take us and he said yes. We took the train and landed in Shawville. Mr. Yereck was there, waiting for us with his horse and buggy. We spent our first winter with him and his family.

My mother always wanted to have a home of her own. John Kluke, one of the original five on the Polish Hills, was a kind hearted man. 'Well', he said, 'there's an old shanty there, and a stable and a barn. You can have it all because I'm through cutting timber in there'. So we moved in. That same year in the fall, he was bringing a grain separator from Shawville and he got killed just where you reach Ladysmith on the Shawville road. He fell off the machine and the wheels went over him.

It was almost July when we moved in and there was just a wee plot of land which was used as a yard for the lumber workers and their sleighs. So we dug that up and planted some potatoes. They were small but we had enough to carry us through the winter. Afterwards we raised a pig every winter.

When winter came, my brother had to go to the lumber camps to make some money, because there was no revenue of any kind coming in. How my mother acquired an old stove, a table, a couple of chairs and what have you, I don't know. When Charlie went to the lumber camp, there was only me and my mother and, of course, we had this one cow that my mother bought from Mrs. Andrew Lepack. She bought that red cow they called Reda for ten dollars. That's where we got our milk and butter at least. Every year around Christmas time, Reda stopped milking. For the rest of the winter there was no milk and no butter, just tea and a little bit of lard to put on the bread and potatoes – kind of poor fare.

On Sundays I went to mass in Otter Lake with the Lepacks, who lived three miles away. I had to use my brother's snowshoes and he was a tall man. They were too big for me, so I had to take long steps. They used to open the stores in the village for about two hours on Sundays, after the people came out of church. That was a concession they made because people had a long way to go.

While we were at Yerecks, we studied Polish readers. My mother got Polish newspapers from the States called "The Holy Family". In 1908 I started to go to the red school-house across the Picanoc River for two summers. School was only open from the first of May to the first of December. My schoolteacher, and there was only one, was Bertie Lafleur from Otter Lake.

In the spring we celebrated Pentecost by decorating everything green. We called it the Green Holiday. One year we made a little fire in front of the camp to chase away the mosquitoes. Mother was over at Klukes, three miles away. We decided to go and get her. My brother should really have doused that fire better. We came back around four o'clock and found the whole thing in flames. That was a blow! The neighbors helped us build a new house before the winter.

When I was eight, my mother bought me a gun from Mateese Kluke, a Snider that came from the Franco-Prussian War. The people at the Murray Lake Fish and Game Club gave me an old bark canoe with one end broken out of it. I used to sit in one end and put a stone there so as to keep the bad end out of the water. I would hold a trolling line in my teeth and go around the shore of the lake. So after that there was fish to eat all the time through the summer – pike, bass and mudpout galore. I used to shoot and sell partridge for fifty cents a pair. I made enough one fall to buy a pair of moccasins."

Conclusion

In the decades after 1860, about 120 Kashub families from Gdansk, Poznan and Galicia districts left the land of their birth not knowing what lay ahead in the land of their dreams. As they boarded the vessels bound for the New World, they took with them bottles of Polish soil to be placed in their graves in Canada and sang their national anthem, *Jeszcze Polska nie zginęła*, written by Joseph Wybicki, also a Kashub from Pomerania.

Having settled in Pontiac County, Quebec, they painstakingly cleared and cultivated the land, now frequently called the Polish Hills. They struggled to make a living by farming and lumbering in the stony hills. With the advance of modern machinery, which could only be used profitably on level land, the struggle became impossible. In 1987 the last Polish resident moved off the hills leaving the land to hunters and fishermen.

Thus the end came to the community that once flourished near the Picanoc River. The farms may have been vacated, but the Hills remain the spiritual home of the many descendants of the early homesteaders, proud of their forefathers, who had to endure great hardships while building a new life for their families.

Venetia Elliott Crawford is a former principal of a two-room school in Otter Lake, Quebec. Interested in local history, she has authored several pamphlets about Pontiac County.

Barbara Sharratt

MOTIF TRANSFORMATION IN MIKHAIL BULGAKOV'S *FAUST*

Several years ago, I published an article entitled "Flight - the Symphonic Play" in which I analyzed Bulgakov's use of musical motifs in the text of the play. I was quite surprised to receive a letter from Zofia Lissa, one of the most prominent music critics in Poland regarding that article. Indeed, Bulgakov's writings provide a fertile ground for the study of the interplay of music and discourse insofar as he incorporates sounds, fragments of popular songs, individual speech patterns and idiosyncratic speech to characterize his protagonists and to provide a background for the action of his plays and novels.

In this paper, however, I intend to concentrate on the specific use of a musical motif in the construction of Bulgakov's major novels: *White Guard* and *The Master and Margarita*.

Music filled the seven rooms of his childhood home on Andreevsky Spask in Kiev. The whole Bulgakov family was musical. The writer's mother and Mikhail himself played the piano. His father played the violin, his sister Varvara played the guitar, another sister sang in a choir while his younger brother played the balalaika.

Ellendea Proffer in her biography of Bulgakov states that Mikhail had a passion for the opera and opera singers. One of his childhood dreams was to become an opera singer, and he learned many arias and duets from *Aida*, *Traviata* and *Faust* which he sang in his soft baritone. On his desk, he kept an inscribed photograph of the famous bass, Serebriakov.

The two images describing the Turbin home are light and sound. The windows of the seven rooms are brightly lit while the rest of the house is immersed in near darkness. The sound of human voices singing and of piano accompaniment fill the apartment. Elena, the daughter of the family and the hostess of the Turbin household accompanies Shervinsky, her admirer, the great operatic tenor turned soldier who delights his friends with his rendering of arias from Gounod's *Faust* and other classical composers. During the conversation of the assembled guests, Nikolka, the younger brother strums of his guitar and hums popular tunes. Finally, the young Turbins and their guests, warmed up by vodka, burst out into *God Save the Tsar*, the already forbidden Russian anthem to the distress of their fearful neighbour Vasilisa.

The piano is probably the most important piece of furniture in the Turbin house and it acquires an almost human dimension when it shows its white teeth. It belongs to Elena, who is an accomplished pianist judging by her repertoire at the moment: Tchaikovsky's *Barcarole* and Gounod's *Faust*. Elena must have just been playing an aria from *Faust*, since the score is opened on the page where Valentine, Gretchen's brother sings: "O, have pity on my sister! Protect her!"

This is the image that hits the eye of Elena's husband Talberg, who has come home to take leave of his wife. Even though he promises to get in touch with her as soon as possible, Talberg and Elena both realize that they may not see each other again. Talberg has made his decision to leave Kiev with the retreating German army because he does not feel safe. He abandons Elena, entrusting her to the care of her brothers, Alexei, 28 and Nikolai, 20. Some protectors! Both will go into the street and Alexei will be wounded, making Gretchen-Elena his nurse.

The allusion to *Faust* also brings to Elena a reminiscence of the happy early days of her marriage to Talberg, when, in a special opera hat, she would go to the opera with her

husband. The hat, standing on her dressing table, is an ironic reminder of past happiness and of the time when her world was peaceful and the future seemed bright.

With Alexei at death's door, Elena makes a pact with the Madonna, offering her marriage in exchange for her brother's life: let Talberg never return, but let Alexei live. At the end of the novel, Alexei recovers, and Elena receives the news that Talberg is in Paris and is about to marry another woman. The conditions of the pact have been fulfilled.

Elena's role in *White Guard* is that of Gretchen, the innocent victim of Faust: Talberg, the heartless martinet. To Alexei falls the role of Valentine, her brother and protector. But dying Gretchen prays for Faust's salvation, while Elena gives up Talberg and prays for her brother instead. She realizes that she had married a worthless man. Alexei muses that Elena will probably form an attachment with her admirer Shervinsky, as she accompanies Shervinsky who, inspired by Talberg's departure, sings a hymn to the Greek god of marriage.

It is worth noting, that Gounod's *Faust*, "the immortal Faust", as Bulgakov refers to it, appears already in his first major novel, and that it appears in the form of a musical motif: Valentine's aria which illustrates the plot. In *White Guard*, Bulgakov uses such Faustian elements as the betrayal, the pact with the supernatural and the role of a woman as a man's saviour. In *The Master and Margarita*, the writer will use the Faust myth as the structural framework of the novel, with the relationship of the Master and his lover Margarita providing the major plot.

The Master is writing the story of Pontius Pilate while having a secret affair with Margarita, the wife of an engineer. When, after a denunciation by a false friend, he disappears, exiled to a labour camp, Margarita enters a pact with the devil to bring her lover back. She agrees to host the devils' ball and the devils, in turn, reunite the lovers.

It is apparent that Margarita is no Gretchen and no Elena. The first was a young and naive girl, the second a newly married young woman. Their pleading was addressed to God and the Virgin. In a sense, Elena is the intermediate stage in the transformation of Gounod's and Goethe's Gretchen from an innocent victim into a wilful and determined woman, who knows that only the devil can help her.

Margarita, significantly not Gretchen, is neither passive nor chaste. In fact, she is often compared to the French Queen Margot of the Dumas' novel, famous for her amorous adventures and indomitable spirit. Marguerite de Valois saved her husband's life on the night of the St. Bartholomew Massacre, and, according to Dumas, she stole the head of her executed lover, de la Mole.

Margarita Nikolaevna takes on the role of Faust when she concludes her pact with the devil. Goethe's Faust has his youth restored by the devil and he gets his woman. Margarita is also rejuvenated by the magic cream which makes her instantly ten years younger and, at the end of the novel gets back her lover. But Margarita did not ask the devils either for rejuvenation or for sexual gratification which are Faust's requests. Her motivation is to save the man she loves from physical and mental destruction.

With the Faust's role taken over by Margarita, the Master, a scholar and outstanding writer becomes emasculated. He is passive and fearful. Out of fear and despair, he burns his manuscript. It is Margarita who salvages the burning manuscript from the flames. It is she who encourages the Master and predicts his fame.

There is no Valentine to protect Gretchen, because Margarita Nikolaevna does not need human protection. On the other hand, she is protected by a multiplicity of Devils. Mephistopheles, the sole devil of Goethe's *Faust*, has in this novel a host of companions: Korovyov, Behemoth the cat and the witch Hella. The unholy foursome play tricks on

Muscovites, punishing the guilty and rewarding the virtuous. Only at the end of the novel will the pranksters become mediaeval knights, in keeping with the true Faustian tradition as they depart Moscow. The Master and Margarita will settle in their vine-clad little house where they will listen to Schubert's music. Pilate and Yeshua will continue their interrupted conversation walking along the moonlit path.

Bulgakov's tastes in music were classical. Apart from Gounod, Franz Schubert was Bulgakov's favourite composer. In *White Guard* and *The Master and Margarita*, he mentions such Russian operas as *The Queen of Spades* and *Eugene Onegin* by Chaykovsky. He made Johann Strauss conduct the performance of his waltzes at the Satan's Ball and gave the name Berlioz to one of his least likeable characters, the literary critic. Berlioz is the author of *The Damnation of Faust* and *Symphonie Fantastique*, which contains the Sabbath scene.

Contemporary composers fared even worse: Stravinsky is the chief psychiatrist in the mental asylum where the Master undergoes treatment. Jazz, the music that Bulgakov abhorred, is played at the Griboedov Club which is the vision of hell.

Bulgakov was never afraid to express his likes and dislikes openly which did not serve him well in life - to mention only his disputes with Stanislavsky - and he also expressed his musical preferences, for example preferring Schubert to Schumann. Of all the musical works that inspired him, Gounod's *Faust* occupies the first place, maybe because he had heard it so many times in his youth. In *White Guard*, he talks of "the well-worn score of the immortal Faust."

In *White Guard*, it is the music of Gounod's opera, and specifically the Valentine's aria which provides the backdrop to the story of Elena and Talberg. In *The Master and Margarita*, the writer reached for the literary source, Goethe's masterpiece, and brought the Faustian myth to the Moscow of the 1930s. Naturally, as befits a twentieth century writer, he did not imitate Goethe, but put the Faust myth on its head.

Jan Witold Weryho

**MIRCEA ELIADE' S NIGHTS AT SERAMPORE:
*An attempt at a psychoanalytic interpretation***

"The literary man often saves himself from neurosis by putting his dream into artistic shape; writing of their dreams and troubles has not prevented even artists from going mad, nor continuing to brood over the troubles that had already inspired their works. But the point of difference is clearly established between the neurotic and the artist. One dreams on till he is rescued by a physician's help, if possible; the other **partly** (emphasis added) cures himself by self-expression, and at the same time gives the world a work of art or literature". (Albert Mordell, *The erotic Motive in Literature*, New York, Collier, 1962, p. 84).

The psychoanalytic school of literary criticism, founded upon the psychological theories of Sigmund Freud, assumes that works of literature, like dreams, express their authors' unconscious desires and fears. The psychoanalytic critics believe that by studying a work of literature they may come to understand, to a certain extent, the secret motives which had been the author's driving force, perhaps even better than the author himself, assuming that no one can psychoanalyse himself objectively. The present essay is an attempt to apply the psychoanalytic method to *Nights at Serampore*, a novella by the Romanian author, Mircea Eliade (1907 - 1986), better known as a scholar in the field of comparative religion. Like many of his novels and short stories *Nights at Serampore* is set in India where he had been a student at the University of Calcutta during the years 1928-1931. It has been translated into English by W.A. Coates and published by Herder and Herder in 1970, but I am using the paperback edition (Eliade, Nircea, *Two Strange Tales* -Boston: Shambhala, 1986. All page references will refer to this edition. The other "strange tale", *The Secret of Dr. Honigberger*, set in Bucharest, but with the Orient ever present in the background, need not concern us here).

Nights at Serampore, told in the first person, is frankly autobiographical. I had been warned not to assume that an unnamed first-person narrator is necessarily the author. Here however the self-identification is obvious: "I was the only Romanian in the entire University [of Calcutta]" (p. 14). The whole story is a nostalgic recall of India as a lost paradise. Even the slums of Calcutta are beautifully described in a poetic language (p. 5). Nevertheless, if India is a lost paradise, it is not a paradise without snakes, both literally and figuratively speaking.

The Romanian Narrator and Bogdanof, a Russian emigré doing research in the Library of the Asiatic Society of Bengal, are invited by the librarian, Van Manen, a Dutchman, to visit a friend of his, a rich Englishman, Mr. Budge in his hunting lodge near Serampore, a small town north of Calcutta. (Both Johan van Manen and Lucian Bogdanof were real persons with whom young Eliade had struck a strong friendship). The three friends are charmed by the natural beauty of the district and come to visit the place many times, sometimes staying overnight. When Budge is not there they are well looked after by his servants.

If Van Manen with his great love for India and deep knowledge of its culture is a father figure for the Narrator, Bogdanof plays the role of a "devil's advocate". A learned Iranologist, he had been Russian Consul in Tehran and Kabul. Now he was a political refugee in British India. He had loved Iran and Afghanistan. But he hated India, or rather.

the only aspects of Indian culture which he appreciated were the Islamic. No doubt he would have been happier to live in Peshawar or Lahore than in Calcutta.

Most of all he hated Hinduism which he saw as a satanic cult. On the very first evening at Budge's bungalow he expresses his forebodings:

"I have always hoped that I shall never meet the Great Snake here on earth. ...*Sarparaja*. I think that's what you call it. isn't it? ...Let us pray to God that we never meet it ...neither in this venomous land of India nor in the other place, in Hell." (p. 9)

Even when he expresses an appreciation of the beauty of Indian landscape at night, he qualifies it with misgivings:

"How 'can you keep from going out of your mind on a night like this. ...This beauty is too terrible not to be tainted. Man has no right to experience such a wonder except in paradise. On earth all beauty of this sort is a temptation of the devil. Especially on the soil of India." (p. 18)

We are left with the uneasy feeling that something dreadful is going to happen.

On one of their many visits the three friends are told by their host that he had met on the edge of the forest Suren Bose, a professor at the University of Calcutta, but the latter had pretended not to recognise him. They were greatly surprised: What business could Professor Bose have had in Serampore? Moreover, he was rumoured to be a practitioner of Tantra, a school of Hindu mysticism involving black magic. The Narrator suggests that he could have come in search of a suitable place to conduct his Tantric rituals somewhere in the forest. His companions seem uneasy and prefer to change the subject. Some days later the Narrator meets Bose in the University and asks him about his supposed visit to Serampore. "I haven't been to Serampore since I was a child" he replied, still smiling. "Old Mr. Budge must have confused me with somebody else". (p.14-15). The Narrator is not convinced.

One evening, when driving towards Serampore the three friends pass by a man in Bengali costume walking towards the forest. It is Suren Bose! He doesn't seem to recognise them. Budge is not in, but as usual, they are served supper (and whisky) by his servants. They decide to go back to Calcutta late at night. The road looks very unfamiliar: thicker and thicker forest on both sides. Could they have lost their way? Suddenly they hear a woman's scream. The chauffeur stops the car. They are terrified. Then they hear the same woman's voice calling for help in Bengali. The three Europeans, but not the Indian chauffeur, jump out of the car and run into the forest in the direction of the scream. As a boy Eliade had probably read Jules Verne's *Round the World in Eighty Days* where the English adventurer Phileas Fogg and his French servant Passepartout save a raja's widow from her husband's funeral pyre. No chance for such heroic action here. In the dark jungle they fail to come across any human beings, alive or dead. Resigned, they decide to go back to their car. But the car and driver have disappeared!

Wondering through the jungle they come across a strange house surrounded by a stone wall. They ask to be taken in for the night. The owner, named Nilamvara Dasa, speaking an archaic form of Bengali, somewhat reluctantly accepts. He seems very distraught about something. When Van Manen tells him about the scream and calls for help in the jungle his expression gives way to despair. "Lila. Lila!" he calls a woman's name. From hardly intelligible words they gather that Lila, his wife or daughter they are not sure, has just been murdered. A few minutes later the servants bring in her body. The three friends feel they cannot impose on the grief-stricken man and leave. Exhausted, they fall asleep in the jungle.

When they wake at dawn they find themselves in familiar surroundings, not very far from Budge's bungalow. They walk back. They are surprised to find the car waiting for them in front of the veranda, the chauffeur dozing. Van Manen, furious, accuses him of having run away, leaving them in the forest. Stupefied, 'the driver claims he had never left the house and was waiting all night for his three passengers to come out to go back to Calcutta. Budge's servants corroborate his claim. Too tired to argue the three friends go into the house to bed, as they had done so many times in the past.

On the following day, while they are still asleep Budge arrives at his bungalow and is told by the servants about the strange behaviour of his guests. When they tell him their version of the events he at first refuses to believe them: They must have been drunk. An enthusiastic, if inept hunter, he knows the district very well. He had never heard of anyone named Nilamvara Dasa nor come across a house such as they describe. When however they tell him they had seen Suren Bose the evening before, his attitude changes: "Perhaps things may not be quite so simple after all." (p. 44) They go to look for Nilamvara's house but find only an empty clearing in the wood. Budge decides to take them to see a friend of his called Chatterji, an expert on local history.

Yes, Chatterji tells them. A man named Nilamvara Dasa had actually existed 150 years before. His young wife Lila was abducted by a Muslim chief who killed her when he no longer could escape the pursuit led by her husband. There were many stories and songs about them current in Serampore. As to his house it was destroyed during Hindu-Muslim riots in 1810.

The three friends (and Budge, now apparently convinced) are bewildered. They blame Suren Bose for their adventure. Their theory is that their proximity had somehow interfered with his black magic activities. In order to get rid of them he projected them into the past. But they feel very embarrassed and decide to keep the incident secret (like in our time people who had been abducted by extra-terrestrials). They never go to Serampore again, and, anyway, they have no one there to go to because soon afterwards Budge sells his bungalow "for a ridiculous price".

The story could have ended here, leaving us with a sense of mystery. As it stands, the last chapter (chap. 9, pp. 52-60) lacks the intensity of the previous chapters and strikes me as an anti-climax. For "reasons which have nothing to do with the present story" the Narrator leaves Calcutta for a retreat in a Hindu monastery in the Himalayas. He relates his strange experience to his guru, Swami Shivananda. He wants to know what had actually happened to him and his companions. The Swami tells him that Tantra is not necessarily evil: It is morally neutral like European physics. But, apart from this point, he declines to offer him any explanation other than that nothing in the world is real, everything is illusory. This explains everything. Or, I would suggest, it explains nothing.

A convention obeyed by most, although not by all, European novelists at least since the beginning of the 19th century demands that a novel should contain a love motive which may or may not be important in the story. In a story about men this would necessitate the presence of at least one female character. The only woman mentioned in *Nights at Serampore* is Lila whom we do not actually meet. Yet the erotic element is present in the story. Its very title *Nights at Serampore* gives an erotic insinuation. Let us consider again Bogdanof's rapture at the beauty of Serampore landscape at night (p. 18):

"This beauty is too terrible not to be tainted. Man has no right to experience such a wonder except in paradise. On earth all beauty of this sort is a temptation of the devil. Especially on the soil of India."

This is a highly erotic language. We seldom think of a beautiful landscape as a temptation of the devil. But the beauty of a woman... Did the real Bogdanof utter those words or has Eliade's subconscious made him its spokesman? I have argued above that the story is an expression of the author's longing for India, his lost paradise. And India is conceived as a woman: beautiful, but dangerous.

So much we can deduce from the text of the story taken at its face value. We can see more in it if we know more about the author's life in India. He tells us (p. 52): "Circumstances which have nothing to do with the present story obliged me to leave Calcutta unexpectedly and to seek quiet in a monastery in the Western Himalayas, in the vicinity of Hardwar." He declines to tell us what those circumstances were. For this we have turn to his autobiography.

The main reason (or excuse) why 21 year old Mircea Eliade came to study at the University of Calcutta was his admiration for Professor Surendranath Dasgupta whose *History of Indian Philosophy* he had read in Romania. He managed to obtain a scholarship from the Maharaja of Kassimbazar. Professor Dasgupta took extraordinary care of his European student, inviting him to stay with his family to learn Bengali. Actually, it was the professor's 16 year old daughter, Maitreyi who was given the task of teaching him Bengali. In exchange he was asked to teach her French. Not surprisingly a romance developed. Eliade was certain that the Dasgupta wanted him for a son-in-law. Mrs. Dasgupta had even invited him to call her "Mother". Maitreyi knew her parents better and was warning her lover to be discreet. One morning Professor Dasgupta summoned Mircea to his study and told him that his state of health would not allow him to continue offering him hospitality. Without being allowed to say good-bye to Maitreyi, Mircea was sent back to the lodging house on Ripon Street where he had stayed upon his arrival.

Dasgupta must have been very naive if he could not foresee what was likely to happen if he would put his daughter together with a very interesting young man. I suspect that he was considering him for a possible son-in-law in the beginning, but gradually changed his mind. In his autobiography Eliade tells us that his tutor, feeling uneasy in the political climate of British India, was hoping to find an academic position somewhere in Europe, possibly in Romania. Maybe he had thought that Eliade's family had commanded great influence in Romania, but then came to realise that such was not the case.

Eliade made some half-hearted attempts to contact Maitreyi by letter and telephone, but it seems he was afraid of her father who had the power to expel him from the University. Since he was on a student visa that would have meant automatic expulsion from British India. Those were the circumstances which forced him to leave Calcutta and stay for many months in an ashram in the Himalayas, seeking solace in Yoga and meditation (and in Tantra). Eventually he returned to Romania, called upon to perform his military service. His father, a professional officer would have considered it a disgrace upon the family if his son had become a "draft dodger"! He left India most reluctantly, promising himself to return as soon as possible. He never did.

Back in Romania he sought to exorcise Maitreyi's ghost by writing a novel about his romance with her. It being a work of fiction he naturally exaggerated some romantic scenes. The novel became a best-seller and Maitreyi became a famous woman in Romania. Unfortunately the author did not bother to change the name of the heroine. Indeed, he made her name, *Maitreyi* the title of the book, dedicating it to her and mentioning correct addresses (and even telephone numbers!) in Calcutta. Why not? Would anyone in Calcutta ever hear of a book published in Bucharest? How many Indians could read Romanian anyway? He was wrong. Rumours about the book did

reach Calcutta eventually, giving rise to gossip. Maitreyi, by then respectably married, was not amused.

All his life Professor Eliade maintained that his refusal to revisit India (in spite of the fact that most of his scholarly writing was concerned with Indian-based religions like Hinduism and Buddhism) was due to the embarrassment caused by his indiscretion. No doubt this was true, but I think there were deeper reasons of which he may not have been fully conscious. He probably found it too painful to face the scene of his lost love.

This of course reinforced the feeling of exile and the almost erotic intensity of his longing, as expressed in *Nights at Serampore*.

"None of us ever went back to Serampore." (p. 52) But they cannot forget it, at least the Narrator can't. The opening sentence of the novella reads: "Never shall I forget the nights which I spent in the company of Bogdanof and Van Manen in the environs of Calcutta, at Serampore and Titagarh." Serampore has become a microcosm, a symbol of all India, a place of most beautiful, but intensely painful memories.

Can we see any more echoes of Eliade's unhappy romance in the novella? The sinister Professor Suren Bose is an obvious caricature of Professor Surendranath Dasgupta.

"He had always manifested towards me a warm, almost affectionate, feeling, whether because I was the only Rumanian in the entire University, or because I was so diligently studying the religions of his own ancestors." (p. 14)

Even the name Suren is short for Surendranath. Eliade's feelings towards his former tutor and protector had been a mixture of continuing admiration, gratitude and (understandable) resentment, amounting to repressed anger. Perhaps this is why he is represented as a sinister magician.

I feel less certain as to whether Lila, the only female character in the story is a subconscious representation of Maitreyi. The failed attempt to rescue Lila from her murderer may have represented a fantasy of rescuing Maitreyi from her father by means of elopement with her. Lila dies, as in a way Maitreyi has "died" for Eliade, and Nilamvara's grief may be Eliade's own grief. Yet Lila's ghost continues to haunt Serampore after 150 years, just as Maitreyi's ghost continues to haunt Eliade. But maybe it is not so much Lila as an individual who is a symbol of Maitreyi. Maybe Maitreyi and India have become fused into one in Eliade's subconscious and his nostalgia for the lost paradise is really a longing for his lost love.

The autobiographical novel, *Maitreyi* had been a conscious effort on the part of the author to exorcise the heroine from his awareness. To some extent he may have succeeded. But maybe Maitreyi merely became transformed from an individual woman into a symbol of India, and Eliade's sense of loss remained just as sharp.

Bibliographical references:

Eliade, Kircea. *Two Strange Tales* (translated by W.A. Coates).

Boston: Shambhala, 1986.

Autobiography (translated from the Romanian by Mac Linscott)

Ricketts. San Francisco: Harper & Row, 1981.

Maitreyi Devi. *It Does Not Die* Calcutta: Writers Workshop, 1976.

Ricketts, Mac Linscott. *Mircea Eliade: the Romanian Roots*.

Boulder: *East European Monographs*, 1988.

Spariosu, Mihai. *Orientalist Fictions in Eliade's Maitreyii in Fiction and Drama in Eastern and Southeastern Europe: Proceedings of the 1978 UCLA Conference* Boulder, Ohio: Slavica, 1980. pp. (349 – 360).

On the methodology of psychoanalytic criticism: Murfin, Ross C. *What is Psychoanalytic Criticism?* In *Joseph Conrad. Heart of Darkness: a Case Study in Contemporary Criticism* (edited with introductions by Ross C Murfin. New York: St. Martin's Press, 1989. (Case studies in contemporary criticism) pp. 113-123.

Mordell , Albert. *The Erotic Motive in Literature* Rev. ed. New York: Collier, 1962.

Paweł Wyczyński

WŁAŚNIE ... – KOCHAM

Pod takim tytułem w języku angielskim – *Indeed I Love* – miał miejsce w Ottawie, w dniu 28 września 2002 roku, spektakl, którego celem było pokazanie piękna poezji o tematyce miłosnej, obramowanej odpowiednio dobraną muzyką. Wieczór ten według zdania widzów był niezwykle udany. Modulowane słowa poezji przy akompaniamencie fortepianu, posilkowane były światłem i prostą, ale wymowną dekoracją sali. Zdawało się słuchaczom – tak mówił jeden z gości niepolskiego pochodzenia, – że przemierzali oni, już to ścieżkami lirycznych uniesień, już to meandrami akordów muzycznych, jakiś czarowny, a jednak prawdziwy świat, gdzie rytmem niezgłębionych czuć daje się lepiej poznać ludzkie serce. W sumie, recytowano dziewięć wierszy poprzeplatanych ośmioma utworami muzycznymi.

Wieczory literacko-muzyczne stworzyły już w Ottawie pewnego rodzaju tradycję. Jest to właściwie jeden z odcinków działalności Ottawskiego Oddziału Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie. Tym sposobem można bliżej obcować przez jeden wieczór z kulturą polską, podaną słuchaczom w języku angielskim, francuskim lub polskim. Takie kontakty prowadzą do głębszego pojęcia piękna sztuki i prawd ludzkich i otwierają drogę do obustronnego zrozumienia między słuchaczami polskiego i niepolskiego pochodzenia.

Inicjatorką i główną sprężyną wieczorów artystycznych Polskiego Instytutu Naukowego w Ottawie jest pani Ewa Karpińska. Z wykształcenia jest inżynierem, co wcale jej nie przeszkadzało zdobyć nieprzeciętną wiedzę w zakresie literatury i muzyki i to nie tylko w granicach kultury polskiej. Wielojęzyczna tak w mowie jak i w piśmie, posiada ona dar ustawienia zjawisk artystycznych w szerokim horyzoncie cywilizacji innych narodów, a przede wszystkim w połączeniu na tym polu osiągnięć twórczych. Tak przygotowana, i taką posługując się myślą przewodnią, pani Ewa Karpińska zorganizowała już w Ottawie kilka świetnie udanych wieczorów: *Romanticism in Poetry and Music* (1998); *Frédéric Chopin: a man and his music* (1999); *Rainbow of Rapture* (2001). W ten sposób odżyli na ziemi kanadyjskiej prawdą swoich czynów trzech wielcy artyści: Mickiewicz, Chopin i Słowacki.

Zespół artystyczny, którym kieruje pani Karpińska, jest zespołem ludzi młodych: czterech studentów oddanych z właściwą sobie pasją literaturze i muzyce. Używając przenośni, powiedziałbym, że jest to „trójca poetyckiego słowa” – Magdalena Gołędzinowska, Maciej M. Karpiński i Agnieszka Kiełczewska –, której to trójcy towarzyszy „skrzydlata Muza”, Caroline Freeze, utalentowana pianistka polskiego pochodzenia, której gra wróży jej już dzisiaj wielkie sukcesy w latach następnych.

Po ukończeniu studiów muzycznych w stopniu bakałarza na Uniwersytecie w Calgary, młoda pianistka udała się do Banff Centre for the Arts, gdzie brała udział w wielu festiwalach muzycznych, a także zdobywała dalszą wiedzę w zakresie muzyki kameralnej. Następnie uczestniczyła w programach muzycznych w Oberlin School of Music w Ohio (USA), w Calsalmaggiore (Włochy) i w Londynie (Wielka Brytania). Po powrocie do Kanady, Caroline Freeze podjęła studia magisterskie w dziedzinie wykonawstwa i pedagogiki (performance and pedagogy) w Glenn Gould Professional School przy Royal Conservatory of Music w Toronto, które ukończyła w 2002 r.

The Polish Institute of Arts and Sciences in Canada
Ottawa Branch

Indeed I Love

***a soirée of
sensual poetry and music***

Poems by

*Zbigniew Herbert, Czesław Miłosz, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska,
Halina Poświatowska & Wisława Szymborska*

read by

*Magdalena Gołędzinowska, Agnieszka Kiełczewska
& Maciej M. Karpiński*

Piano

Caroline Freeze

Produced & directed by

Ewa Karpińska

**September 28, 2002, at 19:30
The Unitarian Church**

ZESPÓŁ ARTYSTYCZNY

POLSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO W KANADZIE
W OTTAWIE

Od lewej ku prawej: Maciej M. Karpiński, Magdalena Gołędzinowska,
Ewa Karpińska, Caroline Freeze, Agnieszka Kiełczewska oraz
Maciej A. Jabłoński, prezes PINKu w Ottawie

W „Trójcy polskiego słowa” zauważyć trzeba na pierwszym planie Magdaleny Gołędzinowską, która już niejednokrotnie dała się poznać w recitalach na scenie ottawskiej. Włada ona świetnie językiem polskim, a zna także język francuski, angielski i rosyjski, co jej pozwala pisać z zapałem i swobodą swoją tezę doktorską na Uniwersytecie Torontońskim z dziedziny lingwistyki. Agnieszka Kiełczewska rozpoczęła swoje zainteresowanie poezją grą na flecie, w turach objazdowych po Europie, jako członek orkiestry młodzieżowej Juno Wars. Teraz, od szeregu lat, włącza się w życie artystyczne Ottawy, recytując poezję w języku polskim i angielskim. Kończy obecnie swoją pracę magisterską na Uniwersytecie Ottawskim z dziedziny biochemii.

Gdyby trzeba porównaniem uchwycić cechy sztuki recytatorskiej dwóch młodych artystek ottawskich, obu z Warszawy rodem, powiedziałbym, że deklamacja czarnowłosej Magdaleny ma pogodny, przyciszony wydźwięk wiolonczeli, gdy tymczasem deklamacja jasnowłosej Agnieszki odbywa się w tonacji słowiczo nastrojonej mandoliny. A między jedną i drugą zjawia się Maciej Karpiński, syn pani Ewy, były student Uniwersytetu Torontońskiego, gdzie uzyskał stopień bakałarza („Honours Bachelor of Arts”), a obecnie, znając dobrze języki angielski, francuski, polski i niemiecki, robi studia magisterskie z dziedziny historii Europy Środkowej i Wschodniej na Uniwersytecie Carleton w Ottawie. Jego lira to raczej coś podobnego do harfy, której struny pozwalają słowom osiągnąć wyżej lirycznego przeżycia, a także nastrój basowego wdzięku. Wplećmy teraz do tak ustawionego słownego przekazu utwory muzyczne Schumanna, Szymanowskiego, Schuberta, Francka, Chopina, Prokofiewa, Gershwina, Ravela i mamy przed sobą konturowo zakreślony spektakl ottawski, gdzie przy blasku świec i akompaniamencie fortepianu odżywa miłosna poezja Zbigniewa Herberta, Czesława Miłosza, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Haliny Poświatowskiej i Wisławy Szymborskiej.

Wiosną ubiegłego roku rozmyślała samotnie pani Ewa jaką strukturę treściową nadać spektaklowi planowanemu na złotą jesień 2002 roku. W przeszłości programy układały się wokół twórczości jednego artysty czy też były uwypukleniem osiągnięć jakiegoś prądu literackiego, np. Romantyzmu. Tak sprawy ważąc, bierze pani Ewa do ręki poezje Haliny Poświatowskiej, otwiera machinalnie książkę i czyta:

WŁAŚNIE KOCHAM

właśnie kocham
więc dłonią
obrysowuję każdy nerw
wiązaną ze złota
właśnie jestem
więc liściom
które wytrysną z drzewa
łagodnej sierści trawy
która wyrośnie
jabłkom które dojrzeją
szepczą w zielone ucho wiosny
że wczoraj ciemno
w błękitnym morzu
utopiono śmierć

INDEED I LOVE...

indeed I love
so with my hand
I trace each nerve
a link of gold
indeed I am
so to leaves
that will burst out of trees
to the grass' tender fur
about to sprout
to apples that will ripen
into the spring's green ear I whisper
that last night darkly
in the light blue sea
death was drowned

Już teraz wszystko jasne! Przyszły wieczór będzie tematycznym ujęciem przedmiotu. Trzeba nam będzie odnaleźć w obrazach słowa i dźwiękach muzyki TEMAT MIŁOŚCI. I już nawet tytuł wieczoru jest podany poetyckim słowem: „Właśnie kocham” – „Indeed I Love”.

Czasem zwykły przypadek decyduje jak przekształcić marzenie w czyn. Podejście tematyczne do zorganizowania poetyckiego wieczoru wydaje się być pomysłem doskonałym. Znany krytyk francuski Jean-Paul Weber w swoich pracach poświęconych poetyce – *Genèse de l'oeuvre poétique* (1960) i *Domaines thématiques* (1963) – określa „tematy” w poezji jako wielkie orientacje psychiczne ludzkiej natury, w odróżnieniu od „motywów”, które są estetycznymi znakami – porównaniem, metaforą lub symbolem – sugerującymi promieniowanie tematu w słowie, obrazie, czy ogólnej strukturze wiersza. Tematy mówią więc o momentach ludzkiego bytowania: wzruszenie, marzenie, radość, smutek, rozpacz, pęd do doskonałości, szukanie prawdy, tęsknota za Bogiem, rozmyślanie w bólu o wieczności i śmierci.

Miłość jako temat w literaturze rozgałęzia się prawie że w nieskończoność. Istnieje miłość w stosunku do drugiej osoby, ale jest też miłość umiłowaniem Boga. Jest miłość rodzicielska, jest miłość matczyna, jest miłość synowska, jest miłość przyrody, miłość ogromnego świata, szeroka jak morze, wysoka jak góry, kwiecista uczuciem jak łąka, melancholijnie wiewna jak las zaspany, ognista zrywem zmysłów jak wiatr na pustyni. Dobrze to rozumiejąc, pani Karpińska dokonała wyboru tekstów do recitalu w dziełach pięciu polskich poetów, uplasowanych twórczością w epoce współczesnej. By zrozumieć choć w małej części treść ottawskiego wieczoru z dnia 28 września 2002 roku, pozwalam sobie podać czytelnikowi miniaturową antologię recytowanych utworów.

MIŁOŚĆ

Miłość to znaczy popatrzeć na siebie,
Tak jak się patrzy na obce nam rzeczy,
Bo jesteś tylko jedną z rzeczy wielu.
A kto tak patrzy, choć sam o tym nie wie,
Ze zmartwień różnych swoje serce leczy,
Ptak mu i drzewo mówią: przyjacielu.

Wtedy i siebie, i rzeczy chce użyć,
Żeby stanęły w wypełnienia łunie.
To nic, że czasem nie wie, czemu służyć:
Nie ten najlepiej służy, kto rozumie.

Czesław Miłosz
Recytuje Maciej M. Karpiński

LOVE

Love means to learn to look at yourself
The way one looks at distant things
For you are only one thing among many.
And whoever sees that way heals his heart,
Without knowing it, from various ills –
A bird and a tree say to him: Friend.

Then he wants to use himself and things
So that they stand in the glow of ripeness.
It doesn't matter whether he knows what he serves:
Who serves best doesn't always understand.

ZANURZCIE MNIE W NIEGO

Zanurzcie mnie w Niego
jakby różę w dzbanek
po oczy,
po czoło,
po snop włosa jasnego –
niech mnie opłynie wkoło,
niech się przeze mnie toczy
jak woda całująca
Oceanu Wielkiego.
Niech zginie noc, poranek,
blask księżycy czy słońca,
lecz niech on we mnie wnika
jak skrzypcowa muzyka –
gdy mi do serca dotrze,
będę tym, co najśodsze,
Nim. –

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska
Recytuje Agnieszka Kietczewska

TAK LEKKO PRZESUWAMY SIĘ ...

tak lekko przesuwamy się z objęć do objęć
z naszych ramion otwartych
wymyka się słońce
aby okrążyć ziemię
i czynić dzień

rozkołysane morze jest naszym wnętrzem
i flotylle odpływające w przyszłość
chwieją się zakotwiczone
w zgięciu naszych kolan
w półksiężycu uniesionych stóp

Halina Poświatowska
Recytuje Magdalena Gołędzinowska

WIATR I RÓŻA

W ogrodzie rosła róża. Zakochał się w niej wiatr.
Byli zupełnie różni, on – lekki i jasny, ona –
nieruchoma i ciężka jak krew. Przyszedł człowiek w
drewnianych sabotach i gołymi rękami zerwał różę.
Wiatr skoczył za nim, ale tamten zatrzasnął przed
nim drzwi. – Obym skamieniał – zapłakał
nieszczęśliwy. – Mogłem obejść cały świat, mogłem
nie wracać wiele lat, ale wiedziałem, że na zawsze
czeka. Wiatr rozumiał, że aby naprawdę cierpieć,
trzeba być wiernym.

Zbigniew Herbert
Recytuje Maciej M. Karpinski

DIP ME IN HIM

Dip me in *him*
like the rose in the vase
up to my eyes,
up to my brow,
to the crown of my fair hair –
roll him through me,
flowing round,
like the kissing seas
of the Pacific.
Who cares if the night and the dawn perish,
the light of the moon and the sun –
only make him sink in me
like the music of a violin.
When it touches my heart
I will play the sweetest part –
him.

SO LIGHTLY WE MOVE ...

so lightly we move from embrace to embrace
from our open arms
the sun steals out
to circle the earth
and bring about daylight

the surging sea forms our interior
and flotillas sailing away into the future
rock at anchor
under the arch of our knees
within the crescent of our raised feet

THE WIND AND THE ROSE

Once in a garden there grew a rose. A wind fell in
love with her. They were completely different, he –
light and fair; she – immobile and heavy as blood.
There came a man in wooden clogs and with his
thick hands he plucked the rose. The wind leapt
after him, but the man slammed the door in his face.
– O that I might turn to stone – wept the unlucky one
– I was able to go around the whole world, I was
able to stay away for years at a time, but I knew that
she was always there waiting. The wind understood
that, in order really to suffer, one has to be faithful.

UŚMIECHAM SIĘ DO CIEBIE...

Uśmiecham się do ciebie. Czym jest uśmiech?
Światłem przez gwiazdę posłanym gwiazdzie.
Zapachem który trawy wiąże w brzęczącą łąkę.
Łagodny kolor zieleni kolor moich oczu wplątał się
w twoje palce. Trzymasz w ręce rozszepcane ciało
łąki. Trawa cierpkim wąskim kształtem opowiada o
moich oczach patrzących nieskończenie.
Uśmiechasz się do mnie.

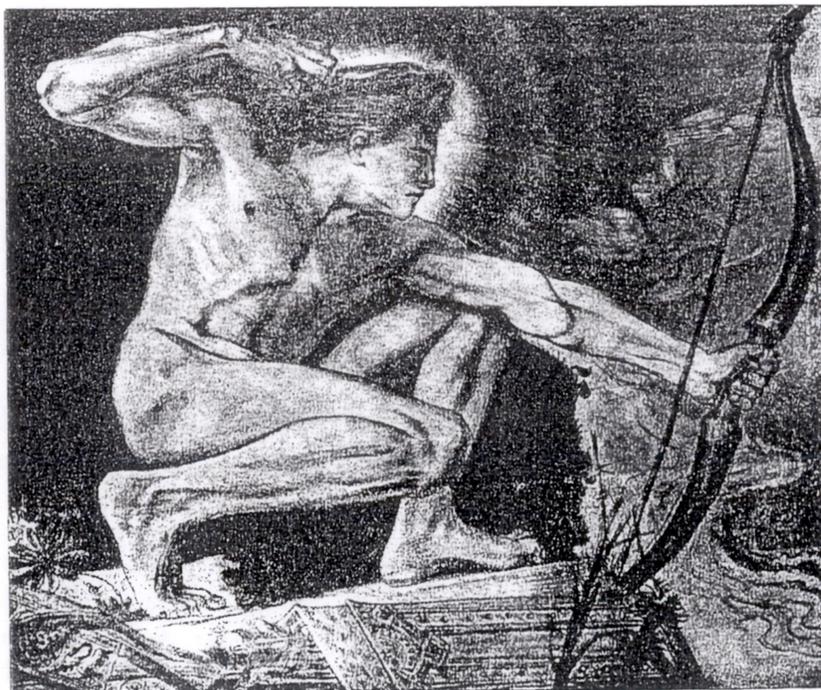
Halina Poświatowska

Recytuje Magdalena Golędzinowska

JE TE SOURIS...

Je te souris. Qu'est-ce qu'un sourire?
Une lumière envoyée à une étoile par une étoile.
Une odeur qui lie les herbes en prairie bourdonnante.
Une douce couleur la couleur verte de mes yeux
s'emmêle dans tes doigts. Tu tiens dans ta main le
corps tout chuchotant de la prairie. Le contour de
l'herbe étroit et âpre raconte mes yeux qui regardent
à l'infini.
Tu me souris.

Nic chyba piękniejszego jak pulsujące życie rzucone obrazem w świat SŁOWA. Zwierzenia miłosne, niby to łąka rozmuzyczniona pszczelim skrzydłem, przechodzą u poety w gamy retorycznych skojarzeń, w symboliczne znakowanie marzenia, czucia, przeżycia... Poeta pragnie powiedzieć to czego właściwie słowem powiedzieć się nie da. Rzeczywista treść liryczna, kiedy to ona przerasta semantyczne kontury wypowiedzi, znajduje się gdzieś w sugestywnym promieniowaniu słowa. Właśnie, wtedy to serce ludzkie wkracza na drogę nieskończoności, gdzie poezja i muzyka są tylko echem odgadłych i nieodgadłych wrażeń dogłębnych.

St. Wyspiański

Apollo razi grotami pomoru.
Ilustracja do Iliady. Rys. ol. i kreda.

Hanna M. Pappius i Paweł Wyczyński

POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE ZARYS HISTORYCZNY

Początki

W roku 1942, w Nowym Jorku, polscy naukowcy, którzy znaleźli się na kontynencie północno-amerykańskim jako uchodźcy wojenni, z profesorem Oskarem Haleckim na czele, założyli Polski Instytut Naukowy w Ameryce (Polish Institute of Arts and Sciences of America, PIASA), który miał być na emigracji odpowiednikiem Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Profesor Halecki, znany historyk Uniwersytetu Warszawskiego, bywał często w Montrealu, gdzie wykładał historię wschodniej Europy na francuskojęzycznym Uniwersytecie Montrealskim i gdzie nawiązał kontakt z garstką polskich profesorów, rzuconych tam losami drugiej wojny światowej. To oni, w 1943 roku, z poparciem profesora Haleckiego, stworzyli oddział kanadyjski PIASA, który później przemienił się w Polski Instytut Naukowy w Kanadzie (Polish Institute of Arts and Sciences in Canada, PIASC), z sekcjami w Ottawie, Toronto i Vancouverze.

Celem kanadyjskiego oddziału było stworzenie forum dla coraz liczniejszej grupy intelektualistów polskich w Kanadzie oraz nawiązanie stosunków z odpowiednimi grupami kanadyjskimi. Przez swoją działalność oddział miał szerzyć wiedzę i prawdę o Polsce, jej historii i kulturze, w okresie gdy były one zniekształcane i niszczone w kraju przez brutalnych okupantów.

Od początku swego istnienia oddział, popularnie zwany Instytutem Polskim, miał szczere poparcie wielu członków kanadyjskiego świata nauki. Wśród nich wyróżniał się powszechnie znany neurochirurg, Wilder G. Penfield, profesor Uniwersytetu McGill oraz założyciel-dyrektor światowej sławy Montrealskiego Instytutu Neurologicznego. Dnia 17 czerwca 1938 roku został on wybrany zagranicznym członkiem korespondentem Wydziału Lekarskiego Polskiej Akademii Umiejętności na wniosek profesorów Kazimierza Orzechowskiego, Jana Mazurkiewicza i Jerzego Modrakowskiego. Z tej racji profesor Penfield przejął nieoficjalny patronat nad nowopowstającą instytucją, aktywnie włączając się w początkowe fazy organizacyjne, specjalnie w uzyskanie poparcia na swoim uniwersytecie. Ważną rolę w założeniu kanadyjskiej sekcji PIASA odegrał też ówczesny Konsul Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Montrealu, dr Tadeusz Brzeziński, który miał liczne kontakty z kanadyjskimi środowiskami intelektualnymi, tak francuskim jak angielskim.

Na liście założycieli Instytutu znaleźć można takie osobistości jak profesor J. B. Collip, prezes Royal Society of Canada, profesor Jacques Rousseau, prezes Association canadienne pour l'avancement de Sciences, dziekani uniwersytetu McGill, Noel Fieldhouse i David L. Thompson, znani profesorowie tegoż Uniwersytetu, Wilfred Bovey, R. A. MacLennan i Cyrus MacMillan, oraz wielu innych w taki czy inny sposób związanych lub sympatyzujących z polską sprawą. Rektor Uniwersytetu McGill, dr F. Cyril James oraz rektor Uniwersytetu Montrealskiego, mgr Olivier Maurault zgodzili się przyjąć honorową prezesurę Instytutu.

Tradycja ta kontynowana jest do dziś. W styczniu 2003 r. nowo wybrany Pryncypał Uniwersytetu McGill, prof. Heather Munroe-Blum przyjęła tytuł Honorowego Prezesa naszego Instytutu

Niezmiernie ważną dla dalszej działalności i długoletniej egzystencji nowej polskiej placówki kulturalnej była decyzja władz McGill'u udzielenia Instytutowi przywilejów

uniwersyteckich oraz siedziby na obszarze uniwersyteckim, gdzie Instytut i jego biblioteka mieszczą się do chwili obecnej. Warto dodać, że dr. F. Cyril James piastował honorową prezesurę Instytutu przez przeszło dwadzieścia lat, do końca swego rektoratu. Ex-officio często brał czynny udział w posiedzeniach, otwierał uroczystości, służył jak mógł radą i pomocą.

Okres wojny i pierwsze lata powojenne

Pierwszym dyrektorem kanadyjskiego oddziału PIASA był profesor Józef Pawlikowski z Politechniki Montrealskiej, a przed wojną wykładowca na Politechnice Warszawskiej. Pani Wanda Stachiewicz, bardzo zasłużona w powstaniu oddziału, została wybrana sekretarzem. Przez 40 lat pracowała ona niestrudzenie dla Instytutu i Biblioteki. Następnymi dyrektorami byli: dr Bogdan Zaborski (1950-1957) geograf, poprzednio w Polsce związany z Uniwersytetami Jagiellońskim i Warszawskim, a w Kanadzie najpierw profesor na McGill'u, a potem dyrektor Instytutu Geograficznego na Uniwersytecie Ottawskim; dr Wiktor Szyryński (1957-1959), profesor psychiatrii na Uniwersytecie Ottawskim oraz dr Tadeusz Poznański (1959-1962) z Uniwersytetu Laval w Quebec'u, gdzie wykładał statystykę i demografię.

Podczas drugiej wojny światowej i w pierwszych latach po wojnie Polski Instytut w Montrealu organizował różne imprezy, często w języku francuskim lub angielskim, nieraz z Wydziałami Historii, Literatury lub Nauk Politycznych McGill'u. Pani Wanda Stachiewicz przygotowała serię wykładów o historii polskiej kultury w ramach wieczorowych kursów tegoż Uniwersytetu. Odbywały się konferencje, wieczory poezji, jak również obchody, np. 150-tej rocznicy urodzin Chopina oraz wystawy grafiki i malarstwa. Specjalnym powodzeniem cieszyły się koncerty Witolda Małcużyńskiego, Bronisława Hubermanna i Henryka Szerynga. Zorganizowano trzy konkursy wypracowań na temat polskiej historii we francuskich i angielskich szkołach. Powstały też oddziały Instytutu, w Ottawie z inicjatywy profesora Bogdana Zaborskiego, a w Toronto dzięki staraniom malarki, pani Marii Schneider.

Dr Tadeusz Romer, były dyplomata i Minister Spraw Zagranicznych w Rządzie Londyńskim, a po wojnie profesor w Departamencie języka i literatury francuskiej na Uniwersytecie McGill, był dyrektorem kanadyjskiej sekcji PIASA w latach 1962 do 1976, a następnie, do roku 1978, prezesem PIASC. To właśnie z jego inicjatywy sekcja otrzymała status federalnej instytucji kanadyjskiej, oficjalnie zwanej *"The Polish Institute of Arts and Sciences in Canada and the Polish Library / L'Institut polonais des arts et des sciences au Canada et la bibliotheque polonaise"*, z siedzibą w Montrealu i oddziałami w Ottawie oraz Toronto. Długoletni okres pod kierownictwem profesora Romera był dla Instytutu niezmiernie pomyślny tak w środowisku polskim, jak i kanadyjskim. W 1964 roku przygotowano publikację pod tytułem *Alma Mater Jagellonica. The Sixth Centennial of the University of Cracow, Poland*. Zawierała ona krótką historię tegoż uniwersytetu pióra pani Wandy Stachiewicz oraz wspomnienia profesora William Rose z lat 1920-tych, okresu, który spędził w Krakowie, gdzie w 1926 roku otrzymał dyplom *Doctor philosophiae Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Zorganizowano bardzo uroczyste obchody i wykłady z okazji 600-nej rocznicy powstania Uniwersytetu Jagiellońskiego (1364-1964) oraz Millenium Chrześcijaństwa w Polsce (966-1966). Instytut był reprezentowany na zjazdach slawistów kanadyjskich w 1965 i 1967 oraz przyczynił się do pracy "Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism", której jednym z dziesięciu członków był profesor Paweł Wyczyński. Z okazji wystawy światowej w Montrealu, Expo 67, Instytut brał czynny udział, w ramach Kongresu Polonii Kanadyjskiej, w projekcie podarowania miastu Montreal pomnika Mikołaja Kopernika, który dziś stoi przed miejskim planetarium.

W roku 1973, z okazji 500-lecia urodzin Mikołaja Kopernika, Instytut opublikował szkic w dwóch językach, polskim i angielskim, autorstwa pani Wandy Stachewicz, o życiu i pracy wielkiego polskiego astronoma, zatytułowany *Kopernik i jego świat / Copernicus and the Changing World*, w trzech wydaniach. Broszura została rozprawdzona w szkołach i planetariach w Montrealu i Toronto, a następnie była przetłumaczona na język francuski i wydana przez Presses de l'Université de Laval. W roku 1975 Instytut był gospodarzem Trzeciego Kongresu PIASA, który miał miejsce na Uniwersytecie McGill, z udziałem około 400-tu naukowców, pisarzy i artystów polskiego pochodzenia, mieszkających w Europie oraz północnej i południowej Ameryce.

Horizont Dwudziestolecia: 1978-1998

W latach od 1978 do 1985 prezesem PIASC był dr Bohdan Ławruk, profesor matematyki na Uniwersytecie McGill. Podczas jego prezesury, w okresie stanu wojennego, Instytut brał udział w wielu protestach oraz udzielał poparcia prześladowanym intelektualistom w Kraju. Od 1985 roku funkcję prezesa sprawuje dr Józef Lityński, meteorolog, profesor na Wydziale Geografii Uniwersytetu Quebec w Trois-Rivieres. Profesor Lityński, z zamiłowania historyk dziejów najnowszych Polski, w latach dziewięćdziesiątych wygłosił szereg odczytów na ten temat.

Biuletyn PIASC jest wydawany corocznie od 1984 roku. Zawiera on sprawozdania z działalności Instytutu i Biblioteki, po polsku, angielsku i francusku oraz artykuły członków z dziedzin ich zawodowych zainteresowań, w jednym z trzech powyższych języków.

Instytut, jak też i jego oddziały, w dalszym ciągu organizuje wykłady, dyskusje, promocje książek i wystawy. Dwa specjalne wydarzenia w ostatnich latach zasługują na wspomnienie. Jednym z nich był obchód z okazji czterdziestolecia Instytutu w roku 1983, który uświetnił swoją obecnością Czesław Miłosz, laureat nagrody Nobla w dziedzinie literatury w roku 1980. Ponad tysiąc osób było obecnych, gdy poeta czytał swoje wiersze po polsku, angielsku i francusku. Jako honorowy prezes Instytutu, ówczesny rektor Uniwersytetu McGill, profesor David L. Johnston, witał dystyngowanego gościa słowami, które dowodzą, że po 40-tu latach PIASC był uważany za integralną część środowiska uniwersyteckiego w Montrealu i znalazł w nim uznanie:

"A University by its nature embraces all cultures. McGill and Polish culture and traditions have had a long and fruitful relationship...The founding of the Polish Institute opened a new and significant period of Poland's presence at McGill...One of its most extraordinary achievements was the creation of the Polish Library...the Institute's volunteers succeeded against all odds in creating a Library unique in Canada, which McGill is proud to house and use...Under the patronage of previous Principals, Drs. James, Robertson and Bell, the Institute became an integral part of McGill...

We celebrate forty years of active presence of Polish culture among us. We welcome a great man to our University. Of this McGill is proud".

Drugą pamiętną okazją ostatnich lat było 50-lecie Instytutu, zorganizowane przez komitet pod przewodnictwem profesor Hanny M. Pappius oraz dra Mieczysława Marcinkiewicza, obchodzone bardzo uroczysto w październiku 1993. Patronami byli rektorzy czterech uniwersytetów w Montrealu i dyrektor bibliotek uniwersytetu McGill. Gośćmi honorowymi byli Witold Lutosławski, światowej sławy kompozytor oraz Zbigniew Brzeziński, powszechnie znany mąż stanu i autor wielu rozpraw naukowych. Profesor Brzeziński wygłosił referat pod tytułem *The Global Dilemmas of Post-Communist transformation*; mistrz Lutosławski natomiast miał prelekcję p.t. *La musique d'hier, d'aujourd'hui et de demain*. Na sesji posterowej zatytułowanej *Wkład Polaków mieszkających w Kanadzie w życie naukowe i kulturalne kraju osiedlenia* można było oglądać ponad 70 ciekawych

wykazów afiszowych z bardzo różnorodnych dziedzin. Kilka dni wcześniej Uniwersytet McGill uhonorował Witolda Lutosławskiego doktoratem *honoris causa*, a koncert jego utworów, zorganizowany przez Wydział Muzyki Uniwersytetu oraz "Canadian Broadcasting Corporation", był uroczystym zamknięciem jubileuszu Instytutu. Z tej okazji wydany został specjalny *Biuletyn Jubileuszowy* pod redakcją profesora Józefa Lityńskiego.

Stworzenie Oddziału w Vancouverze zbiegło się z obchodami 50-lecia. Oddział w Ottawie zorganizował dwujęzyczne symposium na Uniwersytecie Carleton, zatytułowane *A Search for Knowledge and Freedom – À la recherche du savoir et de la liberté*, którego prace zostały opublikowane w formie książki w roku 1995, zredagowanej przez profesorów Pawła Wyczyńskiego, Andrzeja H. Ruszkowskiego oraz Richarda Sokolowskiego.

Biblioteka im. Wandy Stachewicz

Biblioteka Polska w Montrealu jest na pewno najważniejszym osiągnięciem Instytutu. W roku 1943 była to zaledwie mała kolekcja książek dla członków. Pod koniec wojny, a już dokładnie od roku 1950, Biblioteka zmieniła swój charakter, przekształcając się w instytucję dla ogólnego użytku naukowców i studentów zainteresowanych problemami polskimi oraz szerokiego ogółu Polonii. Stale powiększający się księgozbiór, liczący obecnie ponad 40,000 tomów, zawiera przede wszystkim książki z dziedziny literatury, historii, filozofii, sztuki i religii. Większość materiałów jest w języku polskim, ale prace na tematy polskie lub pisane przez polskich autorów po angielsku i francusku, też są częścią księgozbioru. Począwszy od roku 1986, książki typu akademickiego w zbiorach Biblioteki Polskiej są włączane do katalogu komputerowego bibliotek Uniwersytetu McGill i tym samym są dostępne dla czytelników na całym kontynencie amerykańskim. Takich zapisów, oznaczonych adnotacją, że książka znajduje się w Bibliotece Polskiego Instytutu, jest obecnie już ponad 15,000. Czytelnia Biblioteki posiada około 100 periodyków i gazet w języku polskim z całego świata. Około 18,000 książek jest wypożyczanych rocznie przez stałych czytelników.

Od samego początku swego istnienia, Biblioteka Instytutu była specjalną troską pani Wandy Stachewicz, jej założycielki i przez lata jej dyrektora, a potem kustosa. Pod jej kierownictwem wiele osób, pracując społecznie z oddaniem i entuzjazmem, przyczyniło się do rozwoju Biblioteki, ale to wyłącznie Jej zasługa, że Biblioteka Instytutu w Montrealu jest obecnie największą polską biblioteką na kontynencie amerykańskim i czołową polsko-kanadyjską instytucją. Dlatego też członkowie zdecydowali na dorocznym zebraniu Instytutu w roku 1984 nazwać Bibliotekę Polskiego Instytutu, Biblioteką "imienia Wandy Stachewicz".

Nie sposób po ponad 50-ciu latach wymienić nazwiska wszystkich osób pracujących ochotniczo przez długie okresy, których ofiarny duch był jednym z warunków istnienia Biblioteki, jednak byłoby trudno pominąć niezwykle wkład w rozwój tej instytucji dr Olgi Krzyczkowskiej. Współpracując blisko z dyrektorką Wandą Stachewicz, była ona odpowiedzialna przez pierwsze 35 lat za dobór książek. Jeżdżąc często do Polski, nawet w okresie kiedy to było rzadkością, potrafiła zorganizować w kraju całą sieć oddanych sobie znajomych osób, które dbały o to, aby odpowiednie wydawnictwa docierały do Kanady prywatnymi drogami.

Trzeba tu podkreślić, że do dnia dzisiejszego wiele funkcji w Bibliotece jest wykonywanych przez lojalną grupę kilkunastu osób, pracujących ochotniczo pod kierunkiem zawodowego bibliotekarza, którym od 1984 roku jest mgr Stefan Władysiuk,

absolwent Uniwersytetu Gdańskiego. W latach 1977 do 1986 dr Anna Poray-Wybranowska była dyrektorem Biblioteki. Od 1986 roku funkcję dyrektora sprawuje profesor Hanna M. Pappius.

Podstawy materialne istnienia Biblioteki

Warto zastanowić się nad źródłami dochodów Biblioteki Polskiej w Montrealu. Po skromnym wstępnym okresie w jednym pokoju i trzech kolejnych przeprowadzkach do większych pomieszczeń, od roku 1966 Biblioteka mieści się w budynku nr 3479 przy ulicy Peel, który jest własnością Uniwersytetu McGill. Ta znacząca pomoc ze strony McGill'u pozwoliła Bibliotece rozwijać się i prosperować, mimo że Biblioteka przez lata borykała się z trudnościami finansowymi i w pewnych okresach jej istnienie było wręcz zagrożone brakiem odpowiednich funduszy na normalną działalność.

Budżet kanadyjskiej sekcji PIASA był minimalny, początkowo pochodzący wyłącznie z drobnej subwencji Rządu Polskiego w Londynie. Po uznaniu przez aliantów rządu komunistycznego, Instytut znalazł się bez żadnego stałego poparcia finansowego. Sytuacja nie uległa zmianie na lepsze przez następnych kilka lat. Tak więc n.p. w roku akademickim 1948-1949 dochody Sekcji pochodzące z trzech źródeł - centrali PIASA w Nowym Yorku, Kongresu Polonii Kanadyjskiej i Związku Polaków w Kanadzie - wynosiły poniżej 800 dolarów. Po szeregu usilnych starań od 1951 do 1953 Bibliotece udało się otrzymać roczną dotację od miasta Montrealu w wysokości 1.000 dolarów, a przez następnych dziesięć lat taką samą roczną sumę od rządu Prowincji Quebec. Gdy dotacja prowincjalna została wstrzymana nagle i niespodziewanie w 1964 roku, tylko dary indywidualne pozwoliły Bibliotece przetrwać ten bardzo trudny dla niej okres. Kluczowymi donatorami byli wtedy Katharine McLennan, z kanadyjskiej rodziny tradycyjnie popierającej bibliotekę na McGill'u, Julian Godlewski, polski filantrop ze Szwajcarii oraz dwukrotnie Fundacja Alfreda Jurzykowskiego z Nowego Yorku. Krótco potem Biblioteka otrzymała poważny zapis testamentalny dra Jerzego Korwina-Piotrowskiego, który stworzył jej pewne zaplecze materialne. W latach 1973/1974 kanadyjski rząd federalny udzielił subwencji na oprawę książek.

W ostatnich 20-u latach poparcie Polonii z całej Kanady pozwoliło na modernizację i rozwój tej ważnej placówki kulturowej. Od wczesnych lat osiemdziesiątych Biblioteka otrzymuje co roku pokaźne subwencje od Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej w Quebecu, mieszczącej się w Montrealu oraz od Funduszu Wieczystego Millenium w Toronto. Społeczność polsko-kanadyjska popiera Bibliotekę finansowo, odpowiadając pozytywnie na doroczny apel jesienny. Od roku 1982 biblioteka otrzymuje też doroczną dotację od miasta Montrealu na częściowe pokrycie wynagrodzenia bibliotekarza.

Grafika Polska-Estampes polonaises-Polish Prints

1918-1939

W ciągu ponad pół wieku istnienia Biblioteki Polskiej wiele firm wydawniczych, instytucji państwowych oraz osób prywatnych wzbogaciło jej zbiory darami wartościowych książek, map, obrazów oraz różnorodnych rycin, wśród których znajduje się 118 grafik reprodukowanych w książce *Grafika Polska – Estampes polonaises– Polish Prints 1918-1939*, przygotowanej razem z Polską Akademią Umiejętności. Jest to właściwie naukowo opracowany album, zawierający prace czterdziestu czołowych polskich artystów grafików, którzy tworzyli dzieła nieprzeciętnej miary w niepodległej Polsce międzywojennej. Był to okres wielkiego rozkwitu grafiki w Kraju. Kolekcja ikonograficzna Biblioteki Polskiej w Montrealu jest tym bardziej wartościowa, że dużo dzieł z tej epoki

zginęło podczas drugiej wojny światowej. Nie jest to pierwszy raz, że prace te zostały zaprezentowane w Kanadzie. Wiele z nich było pokazanych na dwóch wystawach *Polish Prints and Textiles* w Galerii Narodowej w Ottawie i w innych miastach Kanady w latach 1930 i 1938.

Przewodniczącą komitetu redakcyjnego była prof. Hanna M. Pappius, a prof. Paweł Wyczyński był redaktorem książki. Album ukazał się w grudniu 2000 r. Po uroczystej promocji, która odbyła się w Montrealu w Konsulacie Generalnym RP, w 2001 r. zorganizowane zostały promocje: w marcu w Ottawie na St. Paul University, w kwietniu w Toronto. 1-go czerwca odbyła się uroczysta promocja w Bibliotece Narodowej w Warszawie a następnie, 7 czerwca, w Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, z udziałem dyrektora Biblioteki, prof. Hanny M. Pappius oraz bibliotekarza Stefana Władysiuka. Z okazji obydwóch imprez w kraju, zaprezentowano wystawę o Instytucie i jej Bibliotece. Album został przyjęty z uznaniem wśród publiczności, jak również wśród znawców sztuki graficznej.

W ten sposób wznowiona współpraca Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie z Polską Akademią Umiejętności nawiązuje do tradycji, z których PIASC się wywodzi. Oznacza to uaktywnienie współpracy z pokrewną organizacją w kraju oraz daje dowód wartości rycin z okresu międzywojennego w zbiorach Biblioteki Polskiej im. Wandy Stachewicz w Montrealu. Dodać należy, że 17 czerwca 2000, prof. Paweł Wyczyński został wybrany w Krakowie Członkiem zagranicznym Polskiej Akademii Umiejętności przy Wydziale Filozoficznym.

Koniec reżymu komunistycznego w Polsce w roku 1989 sprawił, że Instytut może teraz koncentrować się bardziej na promowaniu polskiej kultury w Kanadzie oraz służyć intelektualnym potrzebom polsko-kanadyjskiego społeczeństwa. Wydanie albumu poświęconego pracom polskich artystów, które obecnie są własnością kanadyjskiej instytucji, jest dobitnym przykładem działalności Polskiego Instytutu Naukowego w chwili obecnej.

Uznanie w Polsce

Z satysfakcją odnotować trzeba, że osiągnięcia Polskiego Instytutu Naukowego dostrzegane są w Polsce. Przyczyniło się do tego wydanie książki *Grafika Polska* oraz przyznanie Instytutowi i Bibliotece przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Andrzeja Zakrzewskiego, odznaki ZASŁUŻONY DLA KULTURY POLSKIEJ w uznaniu zasług położonych w propagowaniu sztuki i kultury polskiej.

W roku 2001 Poczta Polska wyemitowała serię znaczków pocztowych upamiętniających kulturalne instytucje emigracyjne, z których jeden poświęcony jest naszemu Instytutowi.

Rada Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie udzieliła znaczącej dotacji na wydanie publikacji *Polskie groby na Cmentarzu w Saint-Sauveur-des-Monts, Quebec, Kanada-przewodnik*. Została ona rozesłana do kilkudziesięciu bibliotek w Polsce i za granicą, od których otrzymaliśmy podziękowania jak i gratulacje za tą cenną inicjatywę.

W grudniu 2002 r. Biblioteka Polska uzyskała nagrodę specjalną Przewodniczącego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, w konkursie na najlepsze strony internetowe bibliotek w kategorii polskich bibliotek działających poza granicami kraju.

Instytut w nowym tysiącleciu (2000 – 2003)

Podobnie jak i w latach ubiegłych, działalność Instytutu skupia się głównie na prowadzeniu Biblioteki oraz na akcji odczytowej. Część odczytów organizowana jest wspólnie z Canadian Foundation for Polish Studies. Koło Naukowe PINKu organizuje spotkania, na których członkowie omawiają tematykę swoich bieżących badań. Jednocześnie, w miarę swych możliwości Instytut realizuje lub wspiera inne projekty, wśród których ostatnio na uwagę zasługują:

Panorama Polska (listopad 1999), której celem było zaznaczenie wkładu Polaków w życie artystyczne i intelektualne Quebec'u. Organizatorzy, na czele z panią Barbarą Séguin włożyli dużo pracy, aby przybliżyć Kanadyjczykom pewne aspekty kultury polskiej. Konferencja zorganizowana w 2001 r. przez Canadian Foundation for Polish Studies, razem z Polish Students Association działającej na Uniwersytecie McGill oraz z Wydziałem Nauk Politycznych Uniwersytetu Concordia, zatytułowana *Returning to Europe: The Visegrade Countries – Poland, Hungary, Czech Republic and Slovakia- and Post-Communist Realities*.

Festiwal Filmu Polskiego (2000, 2001, 2002), w którego Komitecie organizacyjnym było dwoje członków zarządu: Barbara Séguin i Zbigniew Małecki.

Na terenie Ottawy, Instytut stworzył zespół artystyczny pod kierownictwem Ewy Karpińskiej. Urządził on już kilka wieczorów literacko-muzycznych, m.in. *Romanticism in Poetry and Music* (1998); *Frédéric Chopin: A Man and His Music* (1999); *Rainbow of Rapture* (2001). W przygotowaniu *Wieczór norwidowski*.

W maju 2002 r. ukazała się kolejna publikacja Instytutu *Polskie groby na cmentarzu w Saint-Sauveur-des-Monts, Quebec, Kanada - przewodnik*. Identyfikuje on 83 polskie groby, w których spoczywa ponad 170 osób. Ich życiorysy dają ciekawy przekrój polskiej emigracji w drugiej połowie XX wieku i są cennym przyczynkiem do historii zarówno Polski jak i Kanady.

Z inicjatywy i staraniem prof. Pawła Wyczyńskiego utworzony został Fundusz Wydawniczy Instytutu, którego celem będzie pomoc w publikowaniu prac na temat języka, literatury i historii polskiej oraz związków kulturowych polsko-kanadyjskich. W swoich planach wydawniczych Zarząd Instytutu postanowił poprzeć wydanie monografii prof. Marii Jarochońskiej *Wizerunki emigrantki polskiej w Kanadzie: szkice na tle Polonii i Kanady* oraz *Wybór Wierszy* Emila Nelligana w tłumaczeniu polskim Joanny Paluszkiewicz-Magner

Instytut jest współorganizatorem 61-szego Kongresu Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce planowanego na 6 - 7 czerwca 2003 r. na Uniwersytecie McGill.

Z okazji 60 rocznicy istnienia Instytutu, w październiku 2003 r. odbędą się uroczyste obchody. Naszymi honorowymi gośćmi będą: światowej sławy reżyser - Krzysztof Zanussi; znawca twórczości Cypriana Norwida - prof. Stefan Sawicki z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz - reprezentujący Polską Akademię Umiejętności z Krakowa - prof. Marian Zgórniak.

Obchody jubileuszowe będą dobrą okazją do zastanowienia się nad dalszy rozwojem Instytutu.

ŹRÓDŁA

NOTA. Materiał źródłowy do niniejszego szkicu pochodzi z archiwum Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie w Montrealu oraz z archiwum Uniwersytetu McGill, gdzie znajduje się korespondencja i materiał dokumentalny dra F. Cyril James'a, byłego rektora i pierwszego prezesa honorowego PIASC: File "Polish Institute", Box 102, Accessions 16 & 641. Korespondencja, raporty, sprawozdania i noty różnego rodzaju mogą służyć do szerszego opracowania historii PIASC. Nasz szkic historyczny uwzględnia wydarzenia i daty zasadnicze w rodowodzie naszej instytucji. Dla celów czysto merytorycznych podajemy poniżej kilka pozycji bibliograficznych.

Bakopanos, Eleni, *The Polish Institute of Arts and Sciences and McGill University. A story of cooperation.* McGilliana, 10, 1981, s.10-11.

Lityński, Józef, *Polish Institute of Arts and Sciences in Canada*, Biuletyn Jubileuszowy PIASC, 1993, s.1-2.

O'Brien, Peter, *Gratulacje Polish Institute!*, McGill News, 64, 1983, s.8.

Pappius, Hanna M., *History of the Polish Library in Montreal*, Fontanus, VI, 1993, s.156-161.

Stachiewicz, Wanda, *On the Twenty-fifth Anniversary of the Canadian Branch of the Polish Institute of Arts and Sciences on America and the Polish Library in Montreal: Historical Sketch.* Broszura wydana przez Polish Publications Ltd., Montreal, 1968, s.1-14.

ID., *Zarys historyczny. Na 35-lecie Polskiego Instytutu Naukowego. 29.9.1978, s.1-8. Raport w Archiwum Instytutu.*

ID., *Journey Through History. Memoirs. The Canadian Polish Research Institute, Toronto, 1988, 200 s.*

CZŁONKOWIE - MEMBERS - MEMBRES

To standardize the biographical descriptions considerable editing was necessary. The editors apologize if some pertinent details have been omitted. Where not given, biographical material was not submitted. Country of birth indicated if not Poland.

Pour rendre les notes biographiques uniformes, une rédaction importante était nécessaire. Le comité de la rédaction s'excuse, si des détails pertinents ont été omis. Si les données biographiques n'ont pas été soumises, seulement le nom apparaît. On indique le pays de naissance si différent de la Pologne.

Sigles – Abréviations

ArchEng	Engineer in Architecture	DSc	Doctor of Science
BA	Bachelor of Arts	D Tech Sc	Doctor of Technical Sciences
BAO	Bachelor of Obstetrics	Ing	Ingénieur
BArch	Bachelor of Architecture	L es L	License des Lettres
Bbibl	Bachelor of Library and Information Science	LLB	Bachelor of Laws
BCh	Bachelor of Surgery	LLD	Doctor of Laws
BCom	Bachelor of Commerce	LLM	Master of Laws
BLS	Bachelor of Library Science	MA	Master of Arts
BPh	Bachelor of Philosophy	M Aero Eng	Mechanical and Aerospace Engineer
BSc	Bachelor of Science	MArch	Master of Architecture
BScPhm	Bachelor of Science in Pharmacy	MB	Bachelor of Medicine
CHUM	Centre hospitalier de l'Université de Montréal	MD	Doctor of Medicine
CSPQ	Centre de santé publique de Québec	MEng	Master of Engineering
DAI	Diplôme en administration internationale	ML	Master of Laws
D Appl Sc	Doctor of Applied Sciences	MLit	Master of Letters
DEA	Diplôme d'études approfondies	MLS	Master of Library Science
DES	Diplôme d'études supérieures	MMec	Maîtrise en génie mécanique
Dipl	Diploma	MPhil	Master of Philosophy
Dipl Eng	Diploma in Engineering	MSc	Master of Science
Dipl-Ing	Diplôme d'ingénieur	MTh	Master of Theology
		P Eng	Professional Engineer
		PhD	Doctor of Philosophy

ADAMKIEWICZ, Lidia. Née près de Nowogródek. Médecin (médecine interne). Études de médecine à l'Université Stefan Batory à Wilno (1939) et à l'Université de Lausanne, Suisse, MD (1947). Carrière : Université de Montréal, professeur agrégé à la Faculté de médecine (1950-); médecin de l'Hôpital universitaire, Hôtel-Dieu de Montréal. 31 publications. Médecin attiré aux Jeux Olympiques de Montréal (1976). Membre du Comité d'éthique à l'Institut des recherches cliniques de Montréal. Membre de la Fédération des médecins spécialistes, de l'Association des médecins du Canada, de l'Association des médecins Pro-Vie et The Planatory Society, USA. Membre des comités suivants : Comité d'aide aux enfants, la Fédération des femmes canadiennes-polonaises et le Club de médecins et biologistes polonais de Montréal.

ANGERSTEIN-KOZŁOWSKI, Halina Irena.

BACZ, Jacek.

BARYGA, Anna. Née à Cracovie. Enseignante. Études: Université Józef Piłsudski à Varsovie, MA en philosophie, option histoire (1939). Après la guerre, elle enseignait au Lycée polonais aux Ageux, près de Paris. Arrivée au Canada en 1951, active pendant 20 ans dans le scoutisme polonais à Montréal. Spécialisée dans la traduction et l'enseignement du français.

BASIK, Marek.

BELLERT, Irena. Linguist. Education: Warsaw University, MA (1960); M.I.T. Cambridge, Mass., scholarship study in formal linguistics (1960-1961); Warsaw University, PhD (1964). Career: University of Pennsylvania, research assistant (1965-1966); Warsaw University, *habilitacja* (1970); Université de Montréal, Research Project for Computer Programmed Translation, visiting professor (1970-1971); McGill University, Linguistics, assistant, associate and full professor (1971-1991); Warsaw University, winter seminars (1991-1993). Bibliography: two books *On the Logic-Semantic Structure of Utterances* and *Feature System for Quantification Structures in Natural Language*. Over fifty papers published in linguistic and philosophical journals, among others: *On a condition of the Coherence of Texts*, *Semiotica* II, 4 (published also in Polish, English, German, Italian and Russian translations) and *Interpretative Model for Linguistic Quantifiers in Foundation of Logic and Linguistics*, Plenum Press, London and New York. Presented invited lectures at various universities and numerous papers at international congresses and symposia. Member of several professional societies including International Academy of the Philosophy of Science, Brussels (1980); Romer Foundation, president (1983-1998); Committee for Helping the Polish Humanitarian Action headed by Janina Ochojska (Canadian Polish Congress for Quebec), president (1995-); Polish-Jewish Heritage Foundation of Canada, board member (1985-1999), president (1999-). Member of the underground organization ZWZ, nine months in prison during the German occupation, Pawiak (1940-1941), seven years in prison during the Stalinism period, Mokotów, Fordon, Inowrocław (1948-1955).

BIOLIK, Anna.

BŁACHUT, Teodor Józef. Born 1915, Częstochowa. Education: Technical University of Lwów, Geodetic Engineering, MSc; Federal Institute of Technology in Zurich (ETH), Switzerland, Dr. Tech Sc. In World War II served in Polish Army in France. While interned in Switzerland worked as assistant and research scientist at ETH. Following demobilization worked for Wild Company, leading manufacturer of surveying and photogrammetric instruments. From 1951 at National Research Council Laboratories, Ottawa, where he established Photogrammetric Research Section. This center soon became a world leader in photogrammetric research and development. Holder of 8 patents related to a number of his inventions in the field. Author or coauthor of university textbooks, among them *Urban Surveying and Mapping*, with A. Chrzanowski and J. Saastamoinen, published in English, Spanish and Chinese, as well as *Historical Development of Photogrammetric Methods and Instruments*, with Prof. R. Burkhardt,

published in eight languages. Fellow of Royal Society of Canada and fellow of Polish Academy of Sciences. Laureate of awards and distinctions from several countries. Recognized as a Co-founder of *20th Century Photogrammetry*, at a solemn 85th jubilee in Warsaw. Listed in the *Encyklopedia Popularna Polskiego Wydawnictwa Naukowego*. The *Fanni and Teodor Blachut Fund* was established at the Academy of Mining and Metallurgy in Cracow, in support of young photogrammetric scientists in Poland.

BOGORYA-BUCZKOWSKA, Iwona (Yvonne). Born 1942, Warsaw. Educator, management consultant, civil servant. Education: Warsaw University, MPhil (1966); York University, Toronto (MA 1971, PhD 1979); Union Graduate Institute, Cincinnati, Ohio, Strategic Management, PhD (1987); The Business Management Institute, Stanford University (1982). Career: York University, Atkinson College, Department of Humanities, lecturer (1971-1972); Ryerson Polytechnical Institute, Business Communication Department and Management Development Institute, lecturer (1972-1977); New Canadian Publications, editor and public relations officer (1977-1978); Bogorya Consulting Ltd., president (1979-); Canadian School of Management, Toronto, lecturer, dean academic affairs, vice-president, member of Board of Governors, secretary-treasurer (1977-1990) and professor (1980-); Canadian Society for Comparative Study of Civilizations, president (1983); International University Without Walls Council, member of board (1980-); IMCB, Buckingham, England, visiting international professor of management (1981); MCB University Press, England, editorial director. Currently: Province of Ontario, Ministry of Training, Colleges and Universities, senior inspector; University of Toronto, Business and Profession Studies, Distance Education, lecturer. Author of: *University Without Walls*, with G. Korey (E.C.W. Press, York University, 1980); *A Man Who Dared. Cross-Cultural Communication, Study Guide* and over 20 articles on management and education. PIASC, president Toronto branch (1989-1991); Polish Canadian Research Institute, Toronto, director (1990-); Canada-Poland Business Council, director (1991-1994); Canadian Polish Congress, 1st vice-president (1992-1994, 2000-2002); Polish-Canadian Women's Federation, national president (1996-2002); Canadian Ethno-cultural Council, Ottawa, director (2002-). Numerous awards and medals including: Award for contribution to Education, Ministry of Education in Poland (1995); Recognition Award, Senate of Canada (1998); Queen Elizabeth II Golden Jubilee Medal (2002) and Knight's Order Polonia Restituta (2003).

BUSZA, Andrzej. Born 1938, Cracow. Poet, critic, translator. Education: St. Joseph's College and University College, London, BA Hons in English Language and Literature (1959), MA in English Literature (1963). Career: faculty of the University of British Columbia (1965-), currently associate professor in the Department of English and the Programme in Comparative Literature; visiting professor in the Department of Anglo-American Studies, University of Nice, France (1977-1978). Associate executive editor of the Cambridge Edition of the Cambridge Edition of Joseph Conrad's Works. Member of the editorial board of *Conradiana* (Lubbock, Texas). Member of the Board of Trustees of the Joseph Conrad Society of North America. Honorary Member of the Polish Historical Institute in Rome (1967). Honorary Member of the Joseph Conrad Society (U.K), 1983. Member (distinguished scholar category) of the International Association of University Professors of English (1976-). Canada Council, SSHRC, and HSS fellowships and grants. Publications include: *Conrad's Polish Literary Background* (1966); *Znaki wodne* (poems) (1969); *Astrologer in the Underground* (poems), trans. Jagna Boraks and Michael Bullock (1971); *The Revolution of Things: Selected Poems of Miron Bialoszewski* trans. Andrzej Busza and Bogdan Czaykowski (1974); *Gathering Time: Five Modern Polish Elegies* trans. Andrzej Busza and Bogdan Czaykowski (1984); Joseph Conrad, *The Rover*, ed. Andrzej Busza and J.H. Stape (1992); *Głosy i refrakcje* (poems), trans. Bogdan Czaykowski (2001). Kościelski Foundation Prize (1962).

BYSTRZYCKI, Jan. Né en 1951 à Inowrocław. Ingénieur. Études : École Polytechnique de Varsovie, Faculté de mécanique, d'énergétique et d'aéronautique, maîtrise en ingénierie (1969-1974); Académie Polonaise des Sciences, Varsovie, doctorat en sciences techniques, spécialisation : dynamique des systèmes mécaniques (1980). Carrière: Académie Polonaise des

Sciences, Varsovie, Institut des Recherches Fondamentales de la Technique, ingénieur de recherche (1974-1978) ; Centre de Technologie Ferroviaire, Varsovie, ingénieur de projet (1978-1983) ; Institut de Génie Civil et Mécanique, Blida et Tiaret, Algérie, professeur et conseiller technique dans le cadre de la coopération internationale (1983-1989); H.C.Vidal Ltée, Montréal, ingénieur de conception, ingénieur en chef (1989-). Organisations: Ordre des Ingénieurs du Québec; Professional Engineers of Ontario; American Society of Mechanical Engineers; Les Amis de la Jeunesse Canadienne-Polonaise, membre du Conseil d'administration (1995-). Bibliographie: 3 publications en langue polonaise.

CLARKE, Anna.

CHEŁMIŃSKI, Leszek. Born 1915, Pruszków. Engineer. Education: Air Force Aeronautical College, Warsaw, engineering officer (1936-1939); McGill University, Montreal, Aeronautics (1953-1955), Business and Administration (1963-1970). Career: Royal Air Force, England, engineering officer (1940-1948); Canadian Car and Foundry, Aircraft Division, Montreal, design engineer (1948-1950); Canadair Ltd, Montreal, engineer (1950-1052), Engineering Department, group leader (1952-1965), Quality Assurance Engineering, section chief (1965-1974); Organizing Committee of the Montreal 1976 Olympic Games, assistant competition director (1975-1976); Rabiah and Nassar Co., Riyadh, Saudi Arabia, Construction of Air Base, consulting engineer (1976-1977); Canadian Executive Service Organization, Montreal and Toronto, consulting engineer (1980-2000). Achievements: introduction of Total Quality Management System in Canadair Co. (1970-1974) and in W.S.K. PZL Mielec (1990-1991). Member of Professional Engineers of Quebec; Association of Polish Engineers in Canada, president (1965-1967); Canadian Polish Congress, president (1974-1976, 1998-2000). Decorations: Polonia Restituta (1990), Order of Merit of the Republic of Poland (1993), Queen Elisabeth II Golden Jubilee Medal (2002).

CHUDZIO, Tadeusz.

CHOJNACKI, Stanisław. Born 1915, Riga, Latvia. Librarian, museologist and art historian. Education: Warsaw University, Faculty of Law, LL.M (1937); Sorbonne, Paris, Law (1938-1939); (POW, Germany 1939-1945); Université de Montréal, MLit (1951). Career: Université de Montréal, Centre d' Études Slaves, research assistant; University College of Addis Ababa, Ethiopia, chief librarian (1950-1963), founder and curator of the University College Museum (1952-1963); Haile Selassie I University, Addis Ababa, Institute of Ethiopian Studies, chief librarian, founder and curator of the Museum of the Institute of Ethiopian Studies (1963-1976); University of Sudbury, Ontario, director of the library (1978-1986), retired (adjunct professor) (1986-). Advisor of the University College Ethnological Society and editor of its Bulletin (1952-1961); initiator and co-editor of the National Bibliographies of Ethiopia (1964-1976); co-editor of the Journal of Ethiopian Studies (1963-1975). Member of numerous associations and committees, including Horticultural Society of Ethiopia, co-founder and life member (1956); Committee for Preservation of Old Ethiopian Paintings, founder (1966-1968); Society of Friends of the Institute of Ethiopian Studies, founder (1969), secretary (1969-1975); Knight of Malta (Canada) (1974); S.Chojnacki Foundation, founder and president (1985-). Awarded: Medaglia Culturale d'Oro, Italy (1964); Order of the Star of Ethiopia (1970); Golden Medal and diploma, the 50th Anniversary of Association with the Addis Ababa University (2000). Author of over 50 articles and two major works: *Major Themes in Ethiopian Painting* (Wiesbaden Steiner 1983) and *Catalogue of Ethiopian Icons* (Milano Skira 2000).

CZAPIEWSKA, Regina. Born in Radom. Artist, architect, university teacher. Education: Polytechnical University of Gdańsk, Department of Architecture, MA in architecture (1969), PhD (1985); Polytechnical University of Warsaw, Urban Design and Planning, postgraduate study (1971-1973). Career: Puck City Planning Office, design architect (1970-1974), Polytechnical University of Gdańsk, assistant professor (1974-1977), Agence Stanislas Fiszer, Paris, design

architect (1978); Polytechnical University of Gdańsk, associate professor (1977-1983), Fine Arts, Cairo, Egypt, scholarship (1980-1981); curator of Student's Visual Art Society (1974-1983), University of Blida, Algeria, associate professor (1983-1988); Peter C. Pivko Architects, Ottawa, design architect (1988-1990). Since 1990 has participated in painting exhibitions and delivered guest lectures in university settings: Carleton University, Ottawa (1993); Laval University, Quebec City (1994); Saint-Paul University, Ottawa (1990, 1999); Concordia University, Montréal (2002). Awards: project "Engineers Tower Competition", Cairo (1981); Polytechnical University of Gdańsk, rector's award for research on integration of art and architecture in pharaoh Egypt (1982). Won a competition "Intégration d'une oeuvre d'art au Casino de Hull" and executed the mural (1996-1997). Author of scientific reports: "L'Expansion de l'agglomération de Gdańsk vers le nord", Polytechnical University of Warsaw (1974); "Étude des problèmes d'aération et d'éclairage d'une maison du Sahara", Université de Blida (1986); "Les composantes d'une maison traditionnelle du Souf" and "Les maisons mobiles des Touareg" (1987), "Le Souf bâtir sur le sable" (1988), Université de Blida. Selected painting exhibitions: City Hall, Toronto, (1992); World Exchange Plaza, Ottawa, "Visual Dialog" (1993); Senate Chamber, Carleton University, Ottawa, (1993); Gallery Jacar, Aylmer (1993, 1994); Museum of Modern Art, Seoul, South Korea, "Canada Korea, Contemporary Painting" (1994); Galerie Montcalm, Hull (1995, 1996); Casino, Hull, first mural unveiling "La Grotte" (1996); Karsh-Masson Gallery, City Hall, Ottawa, "Filigree of Cities" (1999); Centre Jacques Auger, Hull, "Gardiens du bleu" (1999); Casino de Hull, "La Chasse" (2000); Atrium Gallery, Ottawa, "La Tour d'ombres" (2002).

CZAPIEWSKI, Jacek. Born 1944, Poznań. Designer, architect, university teacher. Education: Polytechnical University of Gdańsk, Dept. of Architecture, MArch (1969); Academy of Fine Arts, Gdańsk, Dept. of Architecture and Industrial Design, equivalent of PhD (1983). Career: Puck, City Planning Office, design architect (1970-1973); Gdańsk, Academy of Fine Arts, Dept. of Architecture and Industrial Design, assistant professor (1973-1975), associate professor (1976-1983); Gdańsk, Office for the Applied Arts, interior designer (1974-1983); Paris, St. Fiszer Agence, architect (1978); Cairo, Aly Raafat Office, architect (1980); Blida, Algeria, City Planning Office, project architect (1984-1985); University of Blida, Dept. of Technology, associate professor (1985-1987); Ottawa-Hull, Canadian Museum of Civilization, exhibit designer (1989-1997); Concordia University, Montreal, Faculty of Fine Arts, Dept. of Design Art, lecturer (1997-2002); Canadian Museum of Nature, Ottawa, exhibit designer (1999-). Recipient of: II award for "Engineers Tower Competition", Cairo (1981); rector's award for outstanding achievements in teaching, Academy of Fine Arts, Gdańsk (1982); Excellency Award for student project, "Salon International du design", Montreal (1999). Member of: Polish Association of Architects, Gdańsk branch, board member (1973-1975); Institutional Committee of "Solidarnosc", Academy of Fine Arts, Gdańsk, president (1980-1981); PIASC: Ottawa branch, board member (2002-).

CZAYKOWSKI, Bogdan. Born 1932, Poland. Professor Emeritus of Polish and East European Literature and History. Education: Poland, USSR, Iran, India, Great Britain, Ireland, France. Undergraduate, University College, Dublin: Modern European and Modern Irish History (1951-1954); Undergraduate and graduate: King's College and School of Slavonic and East European Studies, University of London: Modern European History and Polish Literature (1955-1959). Summer Courses, Free Europe University in Strasbourg: Marxism, Soviet Union, communist Eastern Europe (1955, 1956, 1957, 1958). Career: teaching at University of British Columbia: Polish and East European Literatures, History of Poland, History of Communist Parties in Eastern Europe, History of Eastern Europe in the 19th and 20th c. (1962-2001). Administration at University of British Columbia: Department of Slavonic Studies, acting head (1966-1967), Department of Slavonic Studies, head (1974-1988); Modern European Studies, chair (1995-1997). A recognized specialist in Polish modern literature, author of critical studies of major 19th and 20th century Polish writers. Numerous publications on literary and cultural history, politics and literature, Polish communities in Great Britain and in British Columbia, poetry, translations of poetry. Selected books: *Polacy w Wielkiej Brytanii* (with B. Sulik), Institut Litteraire, Paris, 1961,

586; *The Revolution of Things* (with A. Busza), Washington, 1974; *Modern Slavic Literatures: A Library of Literary Criticism*, Section on Polish Literature, selected, translated and edited (with Z. Folejewski), Frederick Ungar, New York, 1975, 231-447; *Gathering Time: Five Modern Polish Elegies* (with A. Busza), Barbarian Press, Mission, 1983, x, 63; *Polish Writing in Canada*, Ottawa, 1988, 59; *Antologia poezji polskiej na obczyźnie, 1939-1999*, Czytelnik i Polski Fundusz Wydawniczy w Kanadzie, 2002, 632; *Point-no-Point* (poems), Institut Littéraire, Paris, 1971, 96; *Wiatr z innej strony* (collected poems), Znak, Kraków, 1990, 202; *Okanagńskie sady* (poems), Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław, 104. Also author of numerous studies, chapters, articles and essays.

CZARNOCKI, Bohdan D. H. Born 1930, Warsaw. Sociologist. Education: McMaster University, Hamilton, economics and sociology, BA (1964); University of Wisconsin-Madison (MA 1967, PhD 1975). Recipient of Woodrow Wilson (1964) and several Canada Council scholarship awards (1964-1970). Career: taught sociology at several universities in Canada and Poland. Acted in several arbitration-reconciliation cases and drafted numerous briefs on public issues. Works with organizations devoted to transformations in Poland (1989-), local municipalities, industrialists' lobby, family and reproductive research project and others. Since 1997 teaches at two universities in Poland. secretary general of Canadian Polish Congress (Quebec) (1981-1987); initiated and co-chaired Polish-Jewish Relations Council; organized a Forum of Polish emigrant organizations in Montreal region; led a fund-raising programme to aid opposition in Poland during martial law (mid-1980's). Member: American Sociological Association, International Society of Universalists, Friends of Lithuania, former executive Home Army (AK) Association in Montreal, Polish-Jewish Heritage Foundation, Liceum Krzemienieckie Circle, Society of the Polish Free University (TWWP). Published in English, Polish and French on various sociological topics. Twice in Poland (1997-2003) lecturing and publishing on current affairs. Courier in Warsaw Uprising (1944) with a verified veteran status. Currently active in anti-violence and environment protection; UU-UNO delegate to WSSD (Johannesburg, Aug.-Sep. 2002).

CZERWIŃSKA, Anna.

CZYŻOWICZ, Jerzy.

DOMARADZKA, Elżbieta. Née en 1947 à Kluczbork. Professeur de français et d'espagnol. Études: Université de Wrocław, philologie romane, MSc (1969); Université du Québec à Montréal, certificat en sciences de l'éducation (1990). Carrière: École secondaire anglaise de Pierrefonds (PCHS – C.S. Lester B. Pearson); École secondaire de Vaudreuil; Ministère des communautés culturelles et immigration; Centre d'orientation et de formation des immigrants; animatrice des ateliers sur l'apprentissage de français pour les professeurs. Ancien membre de l'exécutif du Congrès canadien-polonais à Montréal.

GARLICKI, Andrzej M. Born 1923, Szulhanówka, Podole, Poland. Scientist, mech. engr. Education: Royal Tech. Univ. of Turin, 1st year (1946); Polish Univ. College, London, DPUC(Eng) (1951); Polish Board of Tech. Studies, London, Dipl-Ing (1951); Univ. of Ottawa, Ph.D. (1976). Career: British and Canadian industries, various positions as a mech. engr. (1951-64); Civil Service of Canada, Ottawa: Eastern Forest Products Lab., Dept. of Forestry then Dept. of Environment, research officer (1964-79); Railway (renamed Vehicle Dynamics) Lab., National Research Council of Canada (NRC), research officer (1979-88), Centre for Surface Transportation Technology, NRC, guest research scientist (1988-98). Career highlights: chief engr., London (Ont.) Concrete Machinery Co., (1963-64); 5th Symposium on Engineering Applications of Mechanics (EAM), chmn. and editor of Proceedings (1980); Standing Committee for Symposia on EAM, vice-chmn. (1983-97); Medal "Outstanding Contributions to EAM", (1990); NRC distinction "Special Research Achievements, 1989-90", (1990). Member of: Assn. of Prof. Engrs. of Ont. (P.Eng.); Eng. Inst. of Canada – Candn. Soc. for Mech. Eng.; The Military Engrs. Assn. of Canada; Assn. of Polish Engrs. in Canada. Author and coauthor of some 55 sci. and

eng. publications. Volunteer service: Polish Govt.-in-Exile in London, Ottawa rep. (1980-90); Ntl. Council of the Rep. of Poland in London, Canada Br. mem. (1989-91); Polish Scouting Assn. (1936-); Polish Combatants' Assn. (PCA) (1946-), vice-pres. in Ottawa (1979-01) and 1st natl. vice-pres. (2001-); The Royal Heraldry Soc. of Canada (1968-); The Monarchist League of Canada (1979-); United Services Inst. of Ottawa (1980-); Canadian Polish Cong. (1984-02): vice-pres. in Ottawa, sr. adviser for External Relations, pres. of the Ntl. Capital Region (1995-96), natl. pres. (1996-98) and sr. natl. vice-pres. (1998-02); Polish Inst. "Kaszuby", mem. of the Exec. (1985-); Polish Home Army Ex-Servicemen Assn. (1985-); "SPK w Ottawie", editor (1989-95); United Nations (New York) programme "TOKTEN", consultant for Canada (1990); Candn. Assn. for the Club of Rome (2001-). Military Service: Polish Underground Army (SZP - ZWZ), (Nov.'39-Apr.'40); deported to USSR; Polish Army in USSR; Polish Forces under British command (Apr.'42-Nov.'47), Italian Campaign of the Polish 2nd Corps, battles of Montecassino, Ancona and Bologna (Apr.'44-May'45). Canadian Armed Forces, Royal Canadian Engrs. (RCE) (Nov.'61-July'73): dep. comdg. officer, 3rd Fd. Engr. Sqn, Ottawa (Sept.'68-July'73). Rank: Capt. (Arty.), Polish Army, and Capt. (RCE), Canadian Army. Decorations, among others: Order of Polonia Restituta (Commander); Order of Canada (Member-CM); Cross of Valour; Bronze Cross of Merit with Swords; Cand. Forces Decoration (CD). Honours: Award of Merit of Senate of Canada; Honourary Citizenship of Oldrychowice Kłodzkie (Poland); Volunteer Service Awards of Ontario: 15 and 50+ years. Listed in the "Canadian Who's Who".

GLAZER, Anna. Born 1949, Warsaw. Physicist. Education: Warsaw University, Physics Department, MSc (1972); Polish Academy of Sciences, Warsaw, PhD (1982); McGill University, Department of Atmospheric and Oceanic Sciences, MSc (1992). Career: Polish Academy of Sciences, Institute of Applied Cybernetics, research assistant (1972-1976), System Studies Institute, research associate (1976-1983); Météoglobe Canada Inc., Montréal, research analyst (1990); Meteorological Service of Canada, Cloud Physics Research Division, Dorval, Quebec, physical scientist (1992-). Member of American Meteorological Society, Canadian Meteorological and Oceanographic Society, L'Association professionnelle des météorologistes du Québec and Friends of Canadian Polish Youth. Publications: 7 articles in refereed journals, including: Glazer, A. and H. G. Leighton: *An evaluation of the ADOM cloud module*. Atmos.-Ocean (1994) 32, 645-661; Tremblay, A., and A. Glazer: *An Improved Modeling Scheme for Freezing Precipitation Forecasts*. Mon. Wea. Rev. (2000) 128, 1289-1308; Tremblay, A., A. Glazer and L. Garand: *Comparison of Three Cloud Schemes in Winter Storm Forecasts*. Mon. Wea. Rev. (2001) 129, 2923-2938 and over 30 abstracts.

E-mail: anna.glazer@ec.gc.ca

GODLEWSKA-SOCHAŃSKI, Wanda. Ingénieure. Études : École Polytechnique de Varsovie, Faculté d'électronique, ing (1962-1967). Carrière : Académie polonaise des sciences, Varsovie, Institut d'Automatisation, ingénieure (1967-1970) ; Université du Québec, Institut de la Recherche Scientifique INRS-Eau, Québec, assistante de recherche (1972-1975), agente de recherche-spécialité hydrologie (1975-1998). Membre de l'Ordre des ingénieurs du Québec. Bibliographie : 2 publications en langue polonaise, 24 en français et 5 en anglais (avec comité de lecture) ; 3 en français et 1 en anglais (sans comité de lecture) ; 4 en français et 6 en anglais (conférences avec jury).

GÓRSKA-FLIPOT, Izabela. Née en 1951 à Gdynia. Biologiste moléculaire. Études : Université de Gdańsk, Gdańsk, Pologne, MSc en biochimie (1973), PhD en biologie moléculaire (1984); Institut de recherches cliniques de Montréal, stage post-doctoral (1985-1989) ; Ontario Cancer Institute, Toronto, stage post-doctoral (1989-1990). Carrière : Institut de la médecine marine et tropicale, Laboratoire de salmonellose, Gdynia, assistant de recherche (1973-1975) ; Institut d'hygiène vétérinaire, Laboratoire de leptospirose, Gdańsk, assistant de recherche (1975-1978); Université de Gdańsk, Département de microbiologie, attachée de recherche et chargée d'enseignement (1978-1983), professeur adjoint (1984-1985) ; CHUM, campus Hôtel-Dieu, Laboratoire d'oncologie et de pathologie moléculaire, biologiste moléculaire (1991-) ; chercheur

associé au Centre de recherche de CHUM (1991-) ; Université de Montréal, professeur adjoint de clinique (2002-). Membre de Canadian Association for Molecular Pathology. Auteure de 17 articles originaux publiés dans les revues avec les comités de paires, 3 abrégés publiés, 23 abrégés. Articles représentatifs : I.Gòrska-Flipot, M.Huang, M.Cantin, et.al. *U3 Long Terminal Repeat-mediated induction of intracellular immunity by a murine retrovirus: a novel model of latency for retroviruses*. J.Virol. (1992) 66, 7201-7210; I.Gòrska-Flipot, S.Nolet, Y.Boivin, et.al. *Approche moléculaire dans le diagnostic des lésions précancéreuses du col utérin*. Annales de biochimie clinique du Québec (1996) 35, 66-70; K.Dadej, L.Gaboury et.al., I. Gòrska-Flipot. *The Value of Clonality in the Diagnosis and Follow-up of Patients with Cutaneous T-cell Infiltrates*. Dign Mol Pathol (2001) 10, 78-88. Membre-fondateur du Club de médecins et biologistes polonais de Montréal; PIASC: membre du Conseil d'administration (1996-2000). Courriel : dom. : gorskafi@sympatico.ca bur. : isabelle.gorska.chum@ssss.gouv.qc.ca

GRABOWSKA, Olga.

GRABOWSKI, Jan. Born in Warsaw. Historian. Education: Warsaw University, Department of History, MA (1986); Université de Montréal, PhD in history (1994). Career: University of Ottawa, Department of History, assistant professor (1993-2001), associate professor (2001-). Member of : Institut d'histoire de l'Amérique française, Canadian Historical Association, Association for Canadian Studies. Bibliography: *Historia Kanady (A History of Canada)*, Prószyński Publishing House, Warsaw, 2001, 320p. Articles and chapters in English, French and Polish, concerning the Canadian colonial history and the history of Poles in Canada.

GRABOWSKI, Ludwik. Born 1954, Warsaw. Civil engineer. Education: Warsaw Technical University, Civil Engineering Department, MEng (1979). Career: consultant on projects for Hydro-Quebec and SEBJ (1981-1997); currently involved in mining projects.

GROCHULSKI, Paweł. Born 1955, Poland. Scientist. Education: Technical University of Łódź, Physics (MSc 1979), Physical Chemistry (PhD 1988, DSc 1994). Career: Technical University of Łódź, Institute of Physics, instructor in Physics (1979-1988), assistant professor (1989-); Medical Foundation of Buffalo, NY, postdoctoral fellow (1990-1991); National Research Council of Canada, NSERC fellow (1991-1993), research associate (1993-1998); *BioMep Inc.*, senior crystallographer (1998-2000); Biology Division of Argonne National Laboratory, resident associate (2001); Department of Biochemistry, University of Saskatchewan, adjunct professor (2001-); Canadian Light Source, staff scientist (2000-). Member of American Crystallographic Association. Author of 59 original articles, 3 book chapters including: P. Grochulski, I. Blomqvist, B. Yates, E. Hallin, E. & L. Delbaere, "Design of the 08ID-1 protein crystallography beamline at the Canadian Light Source" *Acta Physica Polonica, A* (2002), 101(5), 589-594; J. Allard, P. Grochulski, J. Sygusch, "Covalent intermediate trapped in KDPG aldolase structure at 1.95Å resolution" *Proc. Natl. Acad. Sci. USA*, (2001)Vol. 98, Issue 7, 3679-3684; H. Blanchard, P. Grochulski, Y. Li, J. S. C. Arthur, P.L. Davies, J.S. Elce and M. Cygler. "Structure of a calpain Ca²⁺-binding domain reveals a novel EF-hand and Ca²⁺-induced conformational changes" *Nature Struct. Biol.* (1997) 7, 532-538.

GRYGIER, Tadeusz. Born 1915, Warsaw. Education: Jagiellonian University, Cracow, Diploma in Political Science and Economics (1932-1935); University of Warsaw, LLM (1935-1936); University of London, Social and Criminal Psychology, PhD (1946-1950); Harvard, and Universities of Chicago, California and Illinois, post-doctoral studies. Career: Warsaw, junior barrister; Ministry of Correctional Services of Ontario, director of research; Board of January School, Toronto, founder and chairman; Chicago Psychological Institute, associate; Institute of Human Skills and Behavior, Ottawa, clinical director; University of Toronto, research professor; Université de Montréal, professeur titulaire; McMaster and several universities in China, visiting professor; Polish University Abroad (in London, UK), professor of jurisprudence; University of Ottawa, Criminology, founder and first director (now Professor Emeritus); Government of Canada

and United Nations Organization, consultant. Award of the Faculty of Law, University of Warsaw, for lectures on criminal psychopaths (1939); Cambridge University, Rockefeller Grant in Psychology and Pinsent-Darwin Studentship in Mental Pathology (1946-1948); Rockefeller Fellowship, California, Chicago, Harvard (1952-1953). Member: Committee of Professional Psychologists (UK), British Psychological Society's committee on professional ethics; founder: British Sociological Association, Polish Section in the International Society of Criminology, Canadian Section of the International Association of Penal Law (first president). Canadian Criminal Justice Association, Research Sub-Committee, chairman; American Society of Criminology, vice-president; First Inter-American Congress of Criminology and Penal Law, co-chairman. Life member: British Psychological Society; Ontario Psychological Association; Center for Crime and Justice Studies, UK. Royal Charter. U.K., chartered psychologist. Involved in legal drafting of *Training School Act of Ontario* (1965), still in force; *Social Protection Code: a model of criminal justice* (1977). Numerous constitutions and by-laws of scientific, professional and other societies. Some 200 scientific publications on law, philosophy, psychology, sociology, anthropology and applied mathematics. Recent books: *Exile: The Road to Knowledge*, Toronto 2002, p.305, and *Sprawiedliwość czyli istota moralności i prawa* (2003).
E-mail: grygiert@uottawa.ca

GRYGORCZYK (ZARÓWNA), Czesława. Born 1950, Sulików. Biophysicist. Education: Wrocław University, Faculty of Mathematics, Physics and Chemistry (MSc 1969-1974, PhD 1974-1982). Career: Wrocław Agricultural University, assistant (1974-1983); Max-Planck-Institute of Biophysics, Frankfurt/Main, Germany, research assistant (1977-1978), research associate (1983-1984); University of Toronto, research associate (1987-1989); Merck Frosst Center for Therapeutic Research, Montreal, research biologist (1989-1990); McGill University, Montreal, research associate (1992-1994); Hotel-Dieu/Notre-Dame Research Center, CHUM, Montreal (1996-). Author of 10 articles, 13 abstracts including: Grygorczyk C, Grygorczyk R, Ferrier J (1989). *Osteoblastic cells have L-type calcium channels*. Bone and Mineral 7:137-148; Grygorczyk C. and Grygorczyk R. (1998). *Ca²⁺- and voltage-dependent cation channel in the red beet nuclear envelope*. Biochim. Biophys. Acta 1375:117-130; Dagenais, A., Denis, C., Vives et al. *Modulation of the epithelial Na⁺ channel by cAMP and dexamethasone in alveolar type II cells and cloning of mouse α ENaC 5' flanking genomic DNA*. Am J Physiol Lung Cell Mol Physiol. (2001); 281(1):L217-30. Founder and chair of the Polish Borderland Association (Stowarzyszenie Kresowian) in Montreal; co-organizer of PIASC Science Club meetings.

GRYGORCZYK, Ryszard. Born 1951, Szprotawa. Biophysicist. Education: Wrocław University, Faculty of Mathematics, Physics and Chemistry (MSc 1969-1974, PhD 1974-1982). Career: Wrocław University, Institute of Experimental Physics, assistant (1974-1982), adjunct (1982-1986); Max-Planck-Institute of Biophysics, Frankfurt/Main, Germany, research associate (1982-1987); University of Toronto, research associate (1987-1989); Merck Frosst Center for Therapeutic Research, Montreal, senior research biologist (1989-1994); McGill University, Montreal, visiting scientist (1994-1996); University of Montreal, assistant professor (1996-). Six patents on prostaglandin receptor cDNAs (USA, Canada and Europe). Membership: Biophysical Society (1988-). Author of 43 articles, 8 book chapters, 47 abstracts, including: Grygorczyk, R. and Guyot, A. (2001). *Osmotic swelling-induced ATP release: a new role for tyrosine and Rho-kinases? Perspective article*. J. Physiol. (London) 532 (3):582; Reddy M.M., Quinton P.M., Haws C. et al. (1996), *Failure of the cystic fibrosis transmembrane conductance regulator to conduct ATP*. Science 271:1876-1879; Bastien L., Sawyer N., Grygorczyk R. et al. (1994). *Cloning, functional expression and characterization of the human prostaglandin E₂ receptor EP₂ subtype*. J. Biol. Chem. 269:11873-11877. PIASC, secretary general of the board of directors (1996-); Canadian Polish Congress, secretary general of the board of directors (1998-2000), member of the board of directors of the Polish Borderland Association in Montreal. Organizer of PIASC Science Club quarterly meetings.

GURYN, Andrzej. Né en 1934 à Siniawka. Franciscain (1949), prêtre franciscain (1958), professeur, journaliste. Études: Université de Varsovie, philologie classique, MA (1964); Académie de Théologie Catholique à Varsovie, histoire de l'Église, MTh (1967) Carrière: Grand Séminaire des Pères franciscains, Łódź, professeur de latin, de patrologie et d'histoire de l'Église (1964-1981); Académie de la Th. Cath. à Varsovie, Faculté théologique, histoire de l'Église et de latin médiéval, chargé de cours (1967-1981); Radio Canada International, section polonaise, Montréal, annonceur-réalisateur (1985-1991). Membre de l'Association des philologues classiques polonais, Varsovie. Traducteur des traités de *Tertulien* et de *Saint Ambroise*. Auteur de nombreux articles sur l'histoire de franciscains en Pologne et sur des questions religieuses et culturelles. Prépare présentement une monographie sur l'ambassadeur Tadeusz Romer, un renommé diplomate polonais. Prépare aussi une monographie, en trois volumes, sur invasion soviétique en Pologne en 1939, sur l'occupation soviétique de la Pologne et sur la vie religieuse des déportés polonais en Sibérie. Commence la rédaction d'une monographie du Frère Elie d'Assise (1180-1253). Traduit présentement *Chronica Polonorum* de Maciej de Miechów et *Écrits* de Sainte Claire d'Assise.

GUTKOWSKA, Jolanta.

GUTKOWSKI, Andrzej. Born 1932, Wilno. Physician. Education: Trinity College, Dublin (1951-1957), BA, MB, BCh, BAO (1957) and MA (1992); McGill University, Montreal General Hospital, Internal Medicine and Clinical Immunology, FRCPC and CSPQ (1967-1971). Career: Winnipeg, Manitoba, general practitioner (1960-1966), St. Mary's Hospital, Montreal, physician (1971-); Division of Clinical Immunology and Rheumatology, director (1976-1990); Santa Cabrini Hospital, Montreal, visiting consultant (1972-); McGill University, associate professor (1980-1999). 21 publications and presentations on allergy, antihistamines and collagen vascular diseases including: A. Gutkowski, et al. *Comparative Study of the Efficacy, Tolerance and Side Effects of Dexchlorpheniramine Maleate 6 mgs. b.i.d. with Terfenadine 60 mgs. b.i.d.* J. Int. Med. Res. 13, 284. 1985; A. Gutkowski ed. al. *Comparison of the efficacy and safety of Loratadine, Terfenadine and Placebo in the treatment of seasonal allergic rhinitis.* Journal of Allergy & Clinical Immunology, , 81, 5, 902-07, 1988; Jacques Hebert, A. Gutkowski, et al. *Loratadine and Pseudoephedrine Sulfate; A Double-Blind, Placebo-Controlled Comparison of a Combination Tablet (SCH 434) and its Individual Components in Seasonal Allergic Rhinitis.* American Journal of Rhinology, 2, 2 (71.75).

HAŁASA, Alfred. Il a étudié à l'Académie des Beaux-Arts de Cracovie où il a obtenu une maîtrise en architecture (1968) et une maîtrise en design (1971). Amorcée en France, sa carrière s'est par la suite développée au Canada. De 1972 à 1975, il a travaillé dans deux bureaux de design parisiens. Depuis 1976, Alfred Hałasa est professeur de design à l'Université du Québec à Montréal. Il a prononcé plusieurs conférences et a organisé des colloques ainsi que des expositions. Au début des années 1980, il a joué un rôle important dans la création du Centre de design de l'UQAM, dans la mise sur pied du cours d'été appelé Design International et dans l'organisation du Laboratoire de recherche en communication graphique appelé Bretelle. Il a participé à de nombreux congrès organisés par ICID, ICOGRADA, IGI et l'Unesco. Ses affiches ont été sélectionnées par plusieurs biennales et triennales : Bratislava, Brno, Colorado, Cracovie, Hong Kong, Lahati, Katowice, Mexico, Moscou, Sofia, Taipei, Ternava, Tokyo et Varsovie. La Fondation japonaise, l'École de design graphique à Paris et le Universidad Benenérilas de Puebla (Mexique) l'ont invité à donner des cours et des conférences ou lui ont décerné des bourses de recherche. À la suite de nombreux prix nationaux et internationaux, ses affiches ont été sélectionnées par des musées, des bibliothèques et des collectionneurs privés en Amérique, en Europe et en Asie.

JABŁOŃSKA (MORAWSKA), Joanna Maria. Born 1950, Cracow. Physician, pediatrician. Education: Jagiellonian University, Faculty of Medicine, MD (1973); 1st Specialization in Pediatrics (1978); University of Ottawa, Department of Pediatrics, residency in pediatrics (1984-1988);

Royal College of Physicians and Surgeons of Canada, Specialization Examination in Pediatrics (1988). Career: Children's Hospital, Cracow, internship, staff (1974-1980); University of Illinois Hospital, Chicago, volunteer physician (1980-1982); Ottawa Heart Institute, Civic Hospital, Ottawa, research associate (1983-1984); Children's Hospital of Eastern Ontario, Ottawa, resident in pediatrics (1984-1988), staff (1989-); private practice in pediatrics, Ottawa (1988-); Monfort Hospital, Riverside Hospital and Ottawa General Hospital, Ottawa, staff (1989-1997); Ottawa Grace Hospital, staff (1997-1998); Queensway-Carleton Hospital, staff (1997-); Ottawa Hospital (Civic and General Campus), staff (1997-). Recipient of 2 academic awards, Fellow of Royal College of Physicians and Surgeons of Canada, (RCFS(C)), certified specialist in pediatrics. Member of: Royal College of Physicians and Surgeons of Canada, College of Physicians and Surgeons of Ontario, Canadian Pediatrics Society, Canadian and Ontario Medical Association, Canadian Medical Protective Association. Author of 5 medical papers.

JABŁONSKI, Alexander Maciej Maria. Born 1948, Szczecin. Structural engineer, research scientist and manager. Education: Cracow University of Technology, civil engineering (structures), BSc & MEng (1970); University of Illinois at Chicago, mechanics and materials engineering, MSc (1982); Carleton University, Ottawa, civil engineering (structural dynamics), PhD (1989). Career: Cracow University of Technology, Institute of Structural Mechanics, lecturer (1971-1973); P. Kaista & L.-O. Sebbas Oy, Helsinki, Finland (1973-1974), Cracow University of Technology (1974-1976) and Cracow Industrial Engineering Design & Research Office (1976-1980), structural engineer; University of Illinois at Chicago (1980-1982), Carleton University, Ottawa (1983-1988), research and teaching assistant; National Research Council Canada, Institute for Research in Construction, research officer (1988-1992); Carleton University, Ottawa, department of mechanical and aerospace engineering, adjunct research professor (1993-2000); Canadian Space Agency: Directorate of Space Mechanics, research scientist/project leader - tether technology (1992-1997); Space Plan Task Force, manager, space proposals-academia (1997-1998); Space Science Program, program scientist/program officer – academia liaison (1998-). Member of: Canadian Society for Civil Engineering (1988-1994); Professional Engineers in Ontario (1984-); Earthquake Engineering Research Institute, Oakland, California (1988-1994); American Institute of Aeronautics and Astronautics (AIAA) (1995-); Canadian Aeronautics and Space Institute (CASI) (1992-), councilor (2000-), Astronautical Section of CASI (2000-), chairman; Industrial Research Fellowship Selection Committee (IRFC), NSERC (2000-), member; 12th CASI Conference on Astronautics – ASTRO 2002, Ottawa (2000-2002), chairman; 11th CASI Conference on Astronautics – ASTRO 2000, Ottawa (1998-2000), technical chairman; Executive Committee of the CSCE, Ottawa Section, member (1989-1991). Polish Institute of Arts and Sciences in Canada, vice-president national, Ottawa Branch president (1990-); Polish Engineers and Combatants' Associations in Canada, member. Member of the organizing committees of national and international conferences in Canada and in the U.S. Author or co-author of about 50 design projects of buildings, industrial and various civil engineering structures in Poland, Germany and Scandinavia. Participant and speaker in a number of national and international scientific and professional conferences. Editor of major reports and reviewer in engineering and scientific journals. Author or co-author of 75 scientific, technical papers and reports. Recipient of 9 academic awards and scholarships. Associate Fellow of the Canadian Aeronautics and Space Institute. Recipient of Ontario Ministry of Citizenship and Social Services - Volunteer Award (1989) and Polish Combatants' Association in Canada (SPK) – Bronze, Silver and Gold Cross of Merit.

JANIK, Zofia (Sophie). Née en 1949 à Żywiec. Bibliothécaire. Etudes : Université de Cracovie philologie romane, MA (1972) ; Université de Montréal, (littérature comparative, PhD 1978 ; bibl. professionnelle, MA 1979) ; Université du Québec-ENAP, administration internationale, DAI (1996). Carrière : Gouvernement du Québec, boursière (1973-1975, 1978-1979) ; Université de Montréal, chargée de cours (1973-1977, 1980-1986) ; Gouvernement du Québec, Office des personnes handicapées du Québec, Centre de documentation, responsable (1979-) ; missions en France (1989, 1991, 1995) ; chroniqueuse à la télévision communautaire (1990-1998),

conférencière. Reconnue experte de l'ONU en terminologie et documentation sur l'handicap. Membre de la Corporation des bibliothécaires professionnels du Québec. Bibliographie : près de 20 publications, dont : *Place aux personnes handicapées dans nos bibliothèques*, Montréal, Editions ASTED/OPHQ, 1997; *Thésaurus : personne handicapée*, Québec, Publications du Québec, 1986, p. 427 (avec co-auteurs Louis-Luc Lecompte et Lise Brunet). Membre du comité de rédaction de la revue *Documentation et bibliothèques* (1990-1997).

JARNUSZKIEWICZ, Zbigniew. Né en 1917 à Kalisz. Il quitte la Pologne après y avoir combattu pour rejoindre en France l'armée polonaise nouvellement formée et prend part comme officier à la campagne franco-allemande avec la première division polonaise qui faisait partie de la huitième armée française sur le front sud-est. Reçoit de la Pologne la Croix de guerre et la Croix du mérite avec épée en argent. La France lui décerne la Croix de guerre étoilée. Libéré en 1945 après quatre années comme prisonnier de guerre, il poursuit des études universitaires en Angleterre à la Birmingham School of Architecture. En 1951, obtient son diplôme d'architecte et est engagé par le London County Council à la division de l'habitation. Membre du Royal Institute of British Architects depuis 1952. En 1954, émigre au Canada et travaille à Montréal. En 1955, accepte un emploi chez Lucien Mainguy, architecte. Reçoit le premier prix lors d'un concours provincial pour la résidence d'étudiants du campus de l'Université Laval. Inscrit au tableau de l'Association des architectes de la province de Québec et reçu à l'Institut royal de l'architecture du Canada en 1961. Deux ans plus tard, devient associé de l'agence Mainguy, Jarnuszkiewicz, Boutin architectes (1963-1984), réalisant plusieurs projets sur le campus de l'Université Laval, ainsi que dans la ville de Québec et ses environs. Associé à l'École de l'architecture de Québec, fondée en 1960, il est le premier professeur associé de composition architecturale. Devient professeur agrégé de l'Université Laval en 1968 et professeur titulaire en 1984. En 1978, introduit le module de santé-gérontologie à l'École d'architecture, développant divers projets d'habitation, d'hébergement, d'hôpitaux en collaboration avec le service de santé, la faculté de médecine et le service social de l'Université Laval. Séjourne dans plusieurs établissements de recherche, dont le Medical Architectural Research Unit of The Polytechnic of Northern London, à Londres, l'Institut National de Sécurité, à Paris et le Centre des études sociales à Grenoble. Lors du Congrès international FIHUAT (Fédération Internationale pour l'Habitation) sur «Le logement et l'encadrement des personnes âgées» à Malmö (Suède, 26-30 mai 1986) présente un projet d'habitation qu'il a réalisé à Québec en 1981. En 1986, dresse le plan de la maison Michel-Sarrazin, une résidence pour personnes malades en phase terminale. En 2001, l'Ordre des architectes de Québec lui décerne la Médaille du mérite 2001. Cette médaille est attribuée à un architecte que l'Ordre veut honorer pour les services rendus à la profession ou pour sa distinction comme architecte.

JAROCHOWSKA, Maria Anna. Born 1924, Wielkie Łagiewniki. University professor. Education: University of Adam Mickiewicz, Poznań, Faculty of Law and Political Economics, MA (1946-1950), Faculty of Natural Science, PhD (1957-1962); Jagiellonian University, Cracow, Bibliotheconomy, diploma (1953-1957). Career: Library of Higher School of Economics, Poznań, librarian and vice-director (1950-1965); University of Manitoba, Winnipeg, MB, Department of Geography, assistant professor (1966-1970); University of Quebec in Montreal, Department of Geography, professor (1970-1999). Author of books: *Kanada, kraj i ludzie*, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk (1961) for which awarded (by Canada Council) post doctorate fellowship (1965-1966); *Relations entre les phénomènes géographiques et leur analyse quantitative*, *Études et Recherches No. 8*, Université du Québec à Montréal, Département de Géographie (1987); 5 handbooks on quantitative methods in geography; numerous articles in geographical and other professional periodics; 17 papers at conferences; 2 times guest editor for *Studies in Third World Societies* (College William and Mary, Williamsburg, VA, USA): No. 51, *Non Government Organizations in India* (1994) 88 pp, No. 59, *Women in India* (1996) 214 pp.

JAWORCZYKOWSKA, Aleksandra. Née à Kielce. Enseignante, poète. Études: Université de Cracovie, philosophie, MA. Professeur d'école et bibliothécaire à la Bibliothèque pédagogique de

Voivodie cracovienne, émérite, décorée de la Croix d'or. Au Canada depuis 1980, membre active de nombreuses associations et organisations multiethniques. Honorée par le Commissaire aux langues officielles M. D'Iberville Fortier pour la participation au concours de poésie.

JAWORSKI, Wojciech.

JAWORSKI, Zdzisław.

JENTYS, Renata. Architect, town-planner, urban designer. Education: Warsaw Institute of Technology, Department of Architecture, ArchEng (1953-1958); University of Paris, Town Planning Certificate (1960-1963); University of Montreal, Department of Architecture, BArch (1965-1967); Harvard University, Graduate School of Design, Cambridge, Mass., Urban Design (MAUD 1968). Career: various private architectural projects including residential communities and exhibition pavilion at Place de la Défense, Paris (1958-1963); private architectural offices in Toronto, Montreal, Ottawa (1964-1973); working as architect and co-project designer for the Building for Research Center for Drugs and Alcoholism at the University of Toronto and urban design concept of Place Desjardins and Université du Québec à Montréal. City of Toronto Planning Board, Central Area Division, urban designer - planner, advising on and involved in projects aimed at improving the downtown environment: Eaton's Center, Downtown Pedestrian System. National Capital Commission, Ottawa, Planning Department, chief of urban design (1973-1994), involved in following major projects: Rideau Center Development, Canada Center Lands - World Exchange Plaza, Canada's Ceremonial Route / Confederation Boulevard, Protecting the Parliamentary Skyline, The Parliamentary Precinct Master Plan. Recipient of: Progressive Architecture Award (1983), Progressive Architecture Urban Design Citation Award (1989), Canadian Society of Landscape Architects Regional and National Award (1989), Canadian Association of Landscape Architects Award (1990), American Institute of Architect Awards (1990), National Capital Planning Commission (Washington) Public Service Award (1992).

JOST, Tadeusz.

KANIA, Aleksander.

KARPIŃSKI, Ewa. Born 1954, Wrocław. Industrial hygiene engineer, chemical engineer. Education: Wrocław University of Technology, MSc in chemical engineering with major in organic chemistry and technology (1972-1977); Institute of Occupational Medicine in Lublin, Poland, certificate in industrial hygiene (1979). In 1984, immigrated to Canada. Since 1991, she has been working as an industrial hygiene engineer in the Labor Program of Human Resources Development Canada. Some of her major works include studies of occupational exposure to isocyanates during spray-painting of aircrafts, worker exposure to welding fumes and gases, evaluation of material safety data sheets including the verification of hazardous ingredients disclosures, and exposure to inhalable flour dust in Canadian flour mills. Author of many engineering reports and papers published within the Department and in internationally recognized journals. Apart from her professional carrier, she is also the author, producer and artistic director of the following soirées presented in Ottawa: *Romanticism in Poetry and Music* (1998), *Frédéric Chopin: a man and his music* (1999), *Rainbow of Rapture* (2001), *Indeed I Love* (2002). In addition, for six years (1995-2000), as a member of the Polish-Canadian Women's Federation, she was the president of the Organizing Committee for the Annual Polish Prose and Poetry Reciting Competition in Ottawa. Recipient of the 2000 Ontario Volunteer Service Award.

KIEŻUN, Witold. Born 1922, Wilno. University professor. Education: Warsaw University (underground), Faculty of Law (1943-1944); Jagiellonian University, Cracow, Faculty of Law, ML (1946-1949); Central School of Planning and Statistics, Warsaw, Faculty of Interior Commerce (PhD 1964; PhD hab 1969); Warsaw University, Faculty of Management, professor, nominated by

President of State Council (1975). Career: Central School of Planning and Statistics, Faculty of Interior Commerce, scientific assistant (1951-1953); National Bank of Poland (1947-1980) including: deputy general auditor (1953-1959), Warsaw Branch director (1959-1966), Bureau of Organizational Research director (1966-1970) and consultant (1970-1980); School of Economics, Warsaw, professor (1960-1966); Faculty of Management, University of Łódź, associate professor (1967-1971); Polish Academy of Sciences, Warsaw, Institute of Praxeology, director (1971-1974); Warsaw University, Department of Theory of Organization, chairman (1974-1979); Institute of Management Organization, Warsaw, Public Administration Department, chairman (1979-1980); Temple University, Philadelphia, School of Business Administration, professor (1980-1981); United Nations Organization, Public Administration Reform Project, Department of Technical Cooperation (DTC), Bujumbura Burundi (expert in management 1981-1984, chief technical adviser 1986-1991), Kigali, Rwanda, chief technical adviser (1991-1993); Université de Montréal, École des Hautes Études Commerciales, professor (1984-1986); Université du Québec à Montréal, École de Gestion, professor (1992-1994); Leon Koźmiński Academy of Entrepreneurship and Management, Warsaw, professor (1995-). Awarded for: a manual of management, *The Principles of Organization and Management* (1979); the best DTC project, UN Department of Technical Cooperation, Bujumbura Burundi (1991); the best Polish manual, *Efficient Management of Organization* (1997). Member of: Scientific Management and Organization Association, Warsaw, honorary member (1959-); International Academy of Management (1983-); Polish Sociology Association, Sociotechnics section chairman (2000-); Scientific Association of Praxeology, honorary member (2000-). Author of 37 books, over 400 articles, chapters of books, papers for conferences, including: Kieżun W. *Autonomization of Organizational Units. From Pathology of Organization*. Warszawa, PAN (1977), Kieżun W. *Management in Socialist Countries. USSR, Central and Easter Europe*. III ed Berlin, New York; De Gruyter (1991); Kieżun W. *Efficient Management of Organization*, II ed.. Warsaw. SGH (1998): Awarded: Cross of Virtuti Militari, personally by the Commander of the underground Polish Home Army General Bór-Komorowski; Brave Cross (Warsaw Uprising of 1944). Prisoner of Soviet gulag (1945-1946).

KIRSTE, Zofia D. Born in 1926. Architect. Education: Technical University of Warsaw, Faculty of Architecture, MSc in Arch (1953); McGill University, Faculty of Education, Fine Art Teaching, Post Graduate Dipl (1979). Career: major architectural projects in Montreal including park design for City (1953-1962); Stock Exchange Tower (with Nervi & Moretti and the Montreal Office of Greenspoon and Dunn, 1963); renovation of gray stone houses and Strathcona Hall Building (architects David, Boulva, Cleve, 1981); design of the Biochemical Institute (Biomega) (with Dimakopoulos, 1985); residential condominiums on Wood Avenue (with Rey Afflec); renovation of CSL Head Office & Power Corporation offices (with M.P. Desmarais); atrium for World Trading Center (1990). Since retirement: voluntary work for the Polish Library in Montreal. Member of publication committee of PIASC for the book *Grafika Polska –Estampes polonaises– Polish Prints 1918-1939*. Several exhibitions of oil and water-color paintings.

KOMOROWSKI, Jerzy P.

KOREY-KRZECZOWSKI, George. Born 1921, Kielce. Economist, management consultant. Education: Jagiellonian University, Cracow, LLM (1945); University of Freiburg, LLD (1949); University of Tübingen, DSc Econ (1950); Harvard University, Institute of Educational Management (1975). Career: Economic Advisor to 13 governments and 200 corporations in 53 countries (1951-1971); Ryerson Polytechnical Institute (now a University), dean of business and vice-president (1971), external programs, executive vice-president and dean (1973-1977), president (1974-1975); Canadian School of Management and Northland Open University, founder (1976), president and dean (1976-2001), president emeritus, chancellor for life (2002-); Florida Athuntic University, distinguished professor; Polish University in London, England, professor; IMC, Buckingham, England, distinguished professor of strategy management; Union Institute and University, Cincinnati, USA, doctorate advisor, adjunct professor; Wyższa Szkoła

Przedsiębiorstwa i Zarządzania, Łódź, honorary professor. 13 honorary doctorates, numerous decorations and honours, 35 international orders. Member of numerous institutes, academies and associations. Fellow of NY Academy of Science. Canadian Association of Certified Managers, Royal Economic Society and Royal Society of Arts (England), Foreign Order of St. John of Jerusalem. Grand Master Emeritus and Senator, Academy of Management; Canadian International Academy of Humanities, president; Polish Immigrants Association, vice-president (1954-1959); Canadian Polish Congress (1960-1069), member of executive and president of National Council (1969); World Congress of Polonia, organizer and president (1978). Numerous publications on management, economic planning, international affairs, foreign markets and marketing, and over 100 economic consulting studies for clients. Special: fourteen volumes of poetry and a book: *Stubborn Thoughts*. Listed in 30 different dictionaries of international biography. Polish Armed Forces, LT-Colonel.

KOZŁOWSKI, Henryk.

KRZANIAK, Sylwester. Born 1929, Billy Montigny, France. Obstetrician and gynecologist. Went to Poland with parents in 1935. Deported to Siberia in 1940. Escaped to Masindi-Uganda in 1942. Joined his father in England in 1948. Education: Cork University College, Ireland (MB, BCh, BAO 1958). Specialization in Obstetrics and Gynecology in London, England (1965). University of Ottawa, MD, FRCS(C) (1972). Career: elected to American FACOG (1976) and British FRCOG (1982); private practice Riverside, General, Civic and Grace Hospitals. Chief of Obstetrics and Gynecology Department of Riverside Hospital, Ottawa (1979-1989). Member of numerous hospital committees including : Ottawa-Hull Perinatal Committee (two years as chairman) and Regional Reproductive Care Subcommittee. Member of Academy of Medicine, Canadian Medical Association, Canadian Society of Colposcopists and Polish-Canadian Medical Association. Active in several Polish organizations. Founding member of St. Hyacinth Mission Fund and of Rev. Franciszek Lesniak Foundation (president). Member of board of directors of the Catholic University of Poland Inc. (chairman 1992-1994); St. Hyacinth Parish Pastoral Council (chairman 1995-2000). University of Ottawa Faculty of Medicine, honorary lecturer. Recipient of Medal of Merit, Catholic University of Lublin. Several publications including: *Experience in the Use of Buccal Pitocin as a Method of Inducing Labor*, Journal of Irish Medical Association, 56, 334 (1965); *Buccal Pitocin-Comparison Between Courses Employing Tablets of 100 and 200 Units*, Journal of Obstetrics and Gynecologists of the British Commonwealth, 73, 67-76. (1966); *The Effect of Environment on the Newborn*, A Search for Knowledge and Freedom, Promyk Publishing, Ottawa (1995), 153-158.
E-mail: sylvester.krzaniak@rogers.com

KUBAT, Andrzej.

KUCZYŃSKI, Stefan. Né en 1957. Expert du textile. Actif dans la vie sociale de la communauté de Montréal: membre du Conseil d'administration de PIASC; membre du Conseil d'administration du Congrès canadien-polonais, succursale de Montréal; mérites pour le gouvernement polonais en exil et pour le Skarb Narodowy (Trésor National).

LABUDA, Damian. Born 1949, Poznań. Education: Adam Mickiewicz University (UAM), Poznań, MSc in Biology (1967-1972), PhD in Biochemistry (1972-1976); postdoctoral studies in Max-Planck Institute for Biophysical Chemistry in Göttingen, and DSc – *habilitacja* (1982) at UAM. Career: research assistant and adjunct (1972-1981) at the Department of Biochemistry, UAM; research associate (1982-1984) at the Department of Biochemistry and (since 1984) professor at the Department of Paediatrics, University of Montreal, and in the Research Center of the Sainte-Justine Hospital, Montreal. Contributions in the areas of: physico-chemistry of nucleic acid interactions; evolution and the organisation of mammalian genomes; genetic disease mapping, genetic epidemiology and molecular diagnostic; genetic structure and genetic history of human populations, population genetics and molecular anthropology. More than hundred publications in

scientific journals including: Gilbert N and Labuda D.: CORE-SINEs: *Eukaryotic short interspersed retroposing elements with common sequence motif*. Proc Natl Acad Sci USA (1999) 96, 2869-2874; Labuda D, Zietkiewicz E and Yotova V: *Archaic lineages in the history of modern humans*. Genetics (2000) 156,799-808; Labuda D, Krajcinovic M, Sabbagh A, Infante-Rivard C and Sinnott D: *Parental genotypes in the risk of a complex disease*. Am J Hum Genet. (2002) 71, 193-197.

E-mail: damian.labuda@umontreal.ca

LATEK, Stanisław.

LATEK, Irena.

LESNIAK, Jolanta.

LITYŃSKA, Justyna. Born in Montreal. Education: Concordia University, Communication Studies with minor in Photography, BA (2002). Career: Concordia University, teaching assistant (2001-2002). Finalist in contests held by *Photographer's Forum*; photographs published in *Photographer's Forum: Best of Photography Annual 1998, 2001, and 2002*. 2001 Kodak overall achievement award for the film *Unspoken*, which she directed, wrote and produced (2001). Exhibits: *Not so Long Ago* (Polish Consulate, Montreal, 2002); *Persephone's Journey* (PIASC and Pierrefonds Cultural Center, 2002).

LITYŃSKI, Józef. Née en 1928 à Varsovie. Météorologue, géographe. Études: Université de Varsovie, BSc en physique (1952), MSc en géophysique (1954), PhD en météorologie avec la thèse en climatologie synoptique (1968). Career: École Polytechnique de Varsovie, Institut de Mathématiques, assistant (1951-1955); Institut de Météorologie de Pologne, chercheur (1954-1956), directeur du Département des prévisions à longue échéance (1956-1967); École Polytechnique de Varsovie, Institut de Mathématiques, professeur adjoint (1967-1968); Université Laval à Québec, chercheur post-doctoral (1969); l'Université du Québec à Trois-Rivières, professeur de climatologie et météorologie (1969-1993), professeur émérite (1994-); Université Aix-Marseille II, France, professeur invité (1978-1979); Météo France, Polynésie Française, Nouvelle Calédonie, chercheur invité (1985-1986); Expert de l'Organisation Météorologique Mondiale en: prévisions météorologiques au Congo (1964-1966), climatologie à Madagascar (1975-1976); formation du personnel météorologique au Gabon (1979). Les publications les plus importantes: *Classification numérique des climats mondiaux*, Organisation Météorologique Mondiale, Programme Climatologique Mondial, 1984, PCM/WCP 63; 46 p., *Changement de la température terrestre pendant la période 1931-1990*, Publications de l'Association Internationale de Climatologie, 1999, 12, 289-297. PIASC: délégué pour le Congrès canadien-polonais (1983-), secrétaire général (1983-1985), président (1985-); membre du Groupe d'Action pour la *Solidarność* (1983-1986); Gouvernement polonais en exil, délégué pour le Canada (1987-1990).

LITWIN, Jacek. Né en 1945 à Łwów. Professeur en conception et en fabrication. Études: École Polytechnique de Czestochowa, génie mécanique, MSc (1969); Institut de Technologie, Bacou, PhD (1976). Carrière: Collège de Saint-Laurent, département de génie mécanique. Spécialisation: conception et fabrication des systèmes mécaniques, usinage non conventionnelle, développement de nouveaux matériaux composites à base métallique. Détenteur de plusieurs prix et mentions d'excellence, 6 brevets. Auteur et coauteur de 22 articles scientifiques.

LUBICZ-ŁUBA, BARTHOLOMEW, Anna. Born in Poland. Journalist. Studies: University of Warsaw, Polish Philology, MA (1979). Career: book reviewer for National Library in Warsaw and several Polish magazines; co-editor of weekly Polish newspaper *Gazeta Niedzielna* (Sunday Gazette) and editor of several philosophical and religious books for Veritas Publishing House, London (1979). Correspondent of Polish Voice (1982-1988) and The Polish Alliancer, author of

several articles, reportages, interviews with prominent writers, artists and political figures (including Bogdan Czaykowski, Stanisław Barańczak, Janusz Pasierb, Zbigniew Brzeziński, Jan Nowak-Jeziorański, Henryk Szeryng, Witold Lutosławski). Author of documentary film "Senator". Co-editor of literary magazine "Nowy Prąd" published by Polish-Canadian Publishing Fund. Co-producer and program director of Polish Television Telepolonica, Montreal, co-producer of television program of Polish Review, Ottawa. Freelancing for Radio Canada International and Radio CFMB in Montreal (1982-1987) and Radio Nofa in Vancouver. PIASC, assistant to president (1980-1987); co-editor of the Institute Bulletin; team leader Export Market Place, External Affairs Canada, Ottawa (1988-1989). Assistant to Senator Stanley Haidasz, Senate of Canada (1990-1998). Member of board of directors, Canadian Polish Congress, Quebec and BC branches; member of board of directors, Polish Institute of Arts and Sciences, Ottawa and Vancouver branches; member of board of directors, Polish-Canadian Publishing Fund, member of The Polish Writers Abroad.

ŁAWRUK, Bohdan. Born 1930, Lwów. Scientist, mathematician. Education: University of Lwów, Department of Mathematics and Physics (diploma with honours 1952, PhD summa cum laude 1956); University of Warsaw, habilitation (1963). Career: University of Lwów, acting associate professor (1956-1958), supervises first masters thesis of student I. Kowalczyk, who successfully worked all his life in the field of the thesis later to become full professor at Lwów University and the author of an important monograph (died a day after KGB interrogation); Polish Academy of Sciences, Mathematics Institute, assistant professor (1958); University of Warsaw, Chair of Analysis of Prof. St. Mazur (assistant 1959, associate professor 1963-1965), supervises numerous other master and PhD theses, among them a masters thesis of Kazimierz Sobczyk, later member of Polish Academy of Sciences; McGill University, Department of Mathematics, visiting professor (1965-1967). Returns to Poland to resume his position in University of Warsaw (1967-1969) in spite of the offer to remain at McGill University as a full professor. Leaves for Poland with a "standing invitation" from the Department. Returns to McGill University (1969-). Author of over twenty papers published in well known scientific journals. His main contribution however is a monographic book, *Boundary Value Problems for Elliptic Systems*, published in 1995 by Cambridge University Press with his former PhD student, Dr. Brian Rowley and his long time collaborator, Prof. Joseph T. Wloka of University of Kiel, Germany. Member of PIASC: vice-president (1977), president (1978-1985). Chairs the Mathematics and Physics Section, the largest section of the Congress of Polish Science in Exile in Montreal (1975). Founder in 1976 of an award in honor of his late mother, Janina Ławruk - Starzycka, who died in Montreal in 1973. The award was given every three years to persons well merited to the Polish-Ukrainian closer proximity cause, until liberation of Poland. The last award was given together with Dr. Stanisław Mazewski of Guelph, Ontario, who co-funded it. Worked 50 years in the profession. Retired on August 31, 2002.

ŁOŚ, Maria. Born in Zamość. Sociologist, criminologist. Education: University of Warsaw, Faculty of Philosophy and Sociology (MA Sociology 1961-1966, PhD Humanities 1971). Career: Warsaw University, assistant professor (1966-1971), associate professor (1974-1977); Polish Academy of Sciences, Warsaw, researcher (1971-1974); Ford Foundation, USA, fellow (1973-1974); University of Sheffield, lecturer (1977-1979), SSRC research fellow (1978-1979); University of Ottawa and Carleton University, Ottawa, sessional lecturer (1980-1981); University of Ottawa, assistant professor (1981-1982), associate professor (1982-1986), professor (1986-); Woodrow Wilson Center for International Scholars, Smithsonian Institution, Washington DC, research scholar (1988); University of Cambridge, England, Fitzwilliam College and Institute of Criminology, visiting fellow (1989); Carleton University, Ottawa, Institute of European and Russian Studies, honorary adjunct professor (1981-), Criminology and Criminal Justice Program, honorary adjunct research professor (1990-). Awarded Professor Ossowski Prize for Outstanding Book in Sociology by the Polish Sociological Association (1974); Lifetime Achievement Award in International Criminology, American Society of Criminology (2002). Fellow of Ford Foundation, USA (1973-1974); Polish Sociological Association, Warsaw branch, board member (1975-1977),

executive board member (1976-1977); International Sociological Association, Research Committee on Sociology Deviance, vice-president (1990-1994), board member (1974-1982, 1986-1994, 1998-2002); Research Committee on Sociotechnics, board member (1972-1982, 1998-2002); American Society of Criminology, International Division, board member (1985-1987). Editorial board member of *Law and Society Review* (1978-1982), *Sociologia del Diritto* (1998-); book series on Organized Crime and Markets, Kluwer Publication (2001-). Author of 7 books, including: *Multi-Dimensional Sociology*, London, Routledge and Kegan Paul, with A. Podgórecki (1979), also published in Portuguese (1984); *Communist Ideology, Law and Crime, A Comparative View of the USSR and Poland*, London, Macmillan Press, New York, St Martin's Press (1988); *The Second Economy in Marxist States*, London, Macmillan Press; New York, St Martin's Press (1990); *Privatizing the Police-State, The Case of Poland*, London, Macmillan Press, New York, St Martin's Press, with A. Zybortowicz (2000). Numerous articles in refereed journals, chapters in edited books and other publications in the area of sociology, criminology, law and communist and post-communist studies.

ŁUKASIEWICZ, Juliusz. Born 1919, Warsaw. Engineer, scientist, writer. Education: Sorbonne, Paris, Cours de la Civilization Française (1937-1938); Warsaw Technical University (1938-1939); University of London, BSc (1943); Polish Board of Technical Studies, London, Dipl Eng (1945); Imperial College, London, DIC (1946); University of London, DSc (1966). Career: Royal Aircraft Establishment, Farnborough, England, senior scientific officer, development of some of the first supersonic wind tunnels (1945-1948); High Speed Aerodynamics Laboratory, National Research Council, Ottawa, head, inventor of a shock tube of variable diameter and of a new type of large sub-trans-supersonic wind tunnel. A 1.5x1.5m test section tunnel of this type was built in Ottawa (1962) and such tunnels were built in the USA, England, Sweden, Romania, India, The Netherlands, Yugoslavia (1949-1957). USAF, Arnold Engineering Development Center, Tullahoma, TN, von Kármán Gas Dynamics Facility, chief. Practically all US supersonic aircraft and missiles were tested there, including a large part of the Apollo project (1958-1968). Université de Montreal, School of Architecture, research professor (1967); Virginia Polytechnic and State University, College of Engineering, Blacksburg, VA, professor and associate dean (1968-1971); Carleton University, Department of Mechanical and Aerospace Engineering, Ottawa, professor. Initiator of the first in Canada program of interdisciplinary studies of Technology, Society and the Environment. Research in energy and transportation, particularly railways (1971-1997). Author of *Experimental Methods of Hypersonics* (1973), *The Railway Game: A Study in Socio-technological Obsolescence* (1976), *The Ignorance Explosion: Understanding Industrial Civilization* (1994); *Eksploracja ignorancji: Czy rozumiemy cywilizację przemysłową?* (2000); *Dziennik Żołnierza: Pierwszy rok* (2000). About 125 papers mainly in the areas of aerodynamics, aerospace, transportation and industrial civilization. Active on behalf of free and independent Poland and Poland's membership in NATO.
E-mail: jlukasiewicz@rogers.com

MAŁECKI, Zbigniew. Born 1922, Łódź. Education: Polish Marine School, Gdynia-London (1939-1940); Polish Army in France (1940); internment in Switzerland (1940-1945); Polish/Swiss Secondary School, Wetzikon/Zurich (1941-1943); University of Fribourg, History, History of Philosophy, School of Journalism (1943-1947). Career: Canadian Marconi, Co., variety of positions (1951-1983); co-editor *Pamiętnik Literacki* (Literary Quarterly), *Pod Prąd* (political Weekly), Fribourg (1944-1948); freelance writer, contributing to: *Kultura*, *Wiadomości*, *Polska Walcząca*, *Dziennik Polski* i *Dziennik Żołnierza* and others; editor of *Biuletyn Informacyjny* (1947-1951) publication of Polish Combatants Association in Switzerland, in Canada contributing to *Gazeta*, *Związkowiec*, *Biuletyn Polonijny*, editor of *Biuletyn PIASC*. Active in Polish community: Canadian Polish Congress, secretary (1990-1992); Polish Welfare Institute, president (1990-); Polish Socio-Cultural Foundation, president (1989-); PIASC, board of directors; (1994-), Canadian Foundation for Polish Studies (1996-).

MARCINKIEWICZ, Mieczysław. Né en 1948 à Bystrzyca Kłodzka. Professeur et chercheur. Études: Faculté des sciences pédagogiques, Cracovie, MSc (1977); Université Pierre et Marie Curie, Paris, France (DEA 1978, PhD 1981, DSc 1988). Activité professionnelle: professeur d'école secondaire (1972-1982); chercheur post doctoral (Collège de France, Paris, 1982-1983 et l'Institut de recherches cliniques de Montréal IRCM, Montréal, 1984-1988); chercheur senior et professeur universitaire (IRCM et Université de Montréal, 1988-2001). Publications: 68 publications (i.e. Biol Cell; Brain Research; Endocrinology; J Comp Neurol; J Biol Chem; J Neurosci; DNA; Mol Endocrinol; Proc Natl Acad Sci USA; J Cell Biol); 74 communications et 31 conférences au Canada et à l'étranger; 2 brevets. Travaux sur le système nerveux et maladies neurologiques (épilepsie, maladie d'Alzheimer). Découvertes individuelles: hétérogénéité des récepteurs cérébraux de la sérotonine (1984); induction et super-induction du gène BDNF dans le cerveau épileptique (2001); modèle de la pathogenèse des plaques séniles dans le cerveau d'Alzheimer (2002); découvertes collectives: convertases de pro-protéines (1990, 1991, 1999); protéine Lim3 (1994). Membre de plusieurs sociétés savantes; fondateur et directeur de l'entreprise Cytochem (2001-). Publications récentes: Stawowy et al., Hypertension 39, 399-404, 2002; Marcinkiewicz, J Neuropathol Exp Neurol 61, 815-829, 2002; Carpentier et al., J Neuropathol Exp Neurol 61, 849-856, 2002; Wang et al., Cardiovascular Res 57, 186-194, 2003; Stawowy et al., Histochem Cell Biol 119, 239-245, 2003.

MARCZYŃSKI, Zdzisław. Musicien. Études: École Supérieure Nationale de Musique, Poznan. Carrière : Écoles Supérieures Nationales de Musique de Poznan et de Varsovie, professeur agrégé (1956-1969); Philharmonie Nationale et Opéra National, Varsovie, soliste en contrebasse; Conservatoire de Musique à Québec et à Trois-Rivières, professeur (1969-1982). Association Polonaise, organisateur des soirées de poésie et musique; concerts dédiés à la mémoire du Père Popieluszko et au dixième anniversaire du pontificat de Jean-Paul II, directeur artistique. Membre du Centre Culturel Canadien Polonais, Montréal, un des fondateurs et directeur artistique (1972-1978); Caisse d'économie polonaise, Conseil d'administration (1985-). Honoré d'une médaille des Arts et Métiers (2002). Auteur de *Mon aventure avec la contrebasse*; arrangements des 5 compositions pour la contrebasse, PWM, Cracovie.

MAZUREK, Jerzy.

MAZURKIEWICZ-KWILECKA, Irena.

McERLAN, John.

MICHALAK-KUCZYŃSKI, Adrianna.

MINKOWSKI, Michał. Born 1959, Toronto, Canada. Lawyer. Education: University of Toronto, BA (1981); University de Sherbrooke/Dalhousie University, Diploma in Civil Law and Comparative Law (1983); York University, Osgoode Hall Law School, LLB (1984). Career: called to the Bar of Ontario in 1986: practiced law in both the private and public sectors; employed as a policy analyst for the Ontario Workers' Compensation Board; lawyer with the Legal Department for the City of Mississauga (currently). Member of Law Society of Upper Canada; Ontario Bar Association; Peel Law Association; board of directors for Region of Halton Children's Aid Society; Region of Halton Housing Advisory Committee.

MISSALA, Leszek. Born 1922, Warsaw. Consulting engineer. Education: University of Louvain, Belgium (MMec 1948, D Appl Sc 1974); University of Liege, Belgium, M Aero Eng (1949); Concordia University, Art History (BA 1996, MA 2000). Career: Aerodynamic Institute of Rhode-St-Geneze, Belgium, research engineer; consulting engineer specializing in building mechanics, associated with major industrial and commercial projects in Canada. Member of Order of Engineers of Quebec, ASHRAE, Engineering Institute of Canada, Association of Polish Engineers

in Canada, Polish Home Army Ex-Servicemen Association. Recipient of Cavalier's Cross of the Order of Merit of the Republic of Poland (2000).

MOSKAL, Francis (Franciszek). Born 1918, Grodzisk near Łańcut. Senior management officer, executive. Education: Technical University of Lwow (1937-1939) completed in London, England, MSc (1946); GE Development Institute, Crotonville, NY, Business Management Studies. Career: Toronto University, Engineering Department, Machine Design, teaching assistant (1947-1949); General Electric - Canada Corp., various managerial positions up to general manager and vice-president (1949-1983). Conducted seminars on productivity, effective business management and leadership. After 1989 involved in work on reconstructing the largest companies in Poland. Appointed honorary counselor to the Polish Minister of Ownership Changes. Conducted seminars on productivity, quality control, effective business management and leadership with cooperation with universities in Warsaw, Cracow and Wrocław and Polish Productivity Centre. Member of: Canadian Polish Congress (Quebec), vice-president (1951-1952); The Lachman choir in Montreal, founder and first president, (1961-1962); Ontario Polish-Canadian Chamber of Commerce, founder and director of the board; Polish Socio-Cultural Foundation of Quebec, founder. Key sponsor of returning the remains of war-time Prime Minister Stanisław Mikołajczyk from United States to Poland. During World War II, member of underground organization in Soviet occupied Lwow (1939-1940). Joined the Polish Army in France (May, 1940). In July 1940 he volunteered to act as a liaison between the Polish Government in London and the underground movement in occupied Poland. He was the first government emissary from London to Warsaw. In 1942 he was responsible for radio-communication for Polish Embassy in Moscow and Kuybyshev (Soviet Union). Co-editor of the Polish weekly "*Jutro Polski*". Awarded: Brave Cross (1943), Home Army Cross (1970), Officer's Cross of the Polonia Restituta Order (2002).

MROŻEWSKI, Andrzej H. Né en 1930 à Paris. Bibliothécaire. Études: Université de Montréal, Faculté des lettres, Études slaves, MA (1954); University of Ottawa, Library School, BLS (1960); McGill University, Graduate School of Library Science, MLS (1972); cours à l'École de Louvre, histoire de l'art (1948 et 1951) et à Case Western University, archivistique (1979). Carrière: Collège de Rouyn, bibliothécaire en chef (1960-1964); l'Hôpital d'Youville de Noranda, bibliothécaire médical (1962-1964). Université de Sherbrooke, chef des acquisitions, chef des services techniques, conservateur adjoint de la bibliothèque, directeur intérimaire de la bibliothèque (1964-1971); Université Laurentienne, conservateur de la bibliothèque, professeur et bibliothécaire émérite (1972-1995). Chargé de cours à l'Université d'Ottawa, Études supérieures, littérature polonaise (1960-1962) et à l'École de bibliothécaires, catalogage et classification (1962-1964). Recherche sur l'artiste peintre-graveur Stefan Mrożewski (1894-1975), catalogue raisonné de son oeuvre gravé, chronique de sa vie et de son oeuvre. Conférencier invité: Université Catholique de Lublin, Université de Marie Curie-Skłodowska à Lublin, Université de Varsovie. Comptes rendus *Canadian Book Review Annual*. Membre de Canadian Library Association, « Towarzystwo Przyjaciół Książki » (Varsovie), Ontario Association of Archivists. Récipiendaire du médaille de l'Armée Polonaise, de la Croix de l'Armée Intérieure, du médaille d'argent de l'Université de Sherbrooke (1979), de la Croix de Chevalier du Mérite et du médaille commémorative du Jubilé de Sa Majesté la Reine Elizabeth II.
E-mail: ahmrozewski@sympatico.ca

MUSZYNSKI, Wanda. Born 1957, Edmonton, Alberta. Business Consultant – Marketing Communications. Education: Concordia University, Montreal, BCom with Distinction (1983); University of Alberta, Edmonton, Alberta, BA (1977). Career: Publicite MBS/Media Buying Services Ltd., Montreal, vice-president and general manager (1998-1999); MediaCom, Warsaw, client service director and deputy managing director (1999-2002). Executive member of: Quebec Media Directors Council (1998-1999); Canadian Foundation for Polish Studies (CFPS) (1997-), president (2003-). Member of PIASA (1996-), Polish-Jewish Heritage Foundation, Montreal Chapter (1994-), Concordia University Alumni Association Mentor Program (1996-1999).
E-mail: info@wtmconsulting.com

NAMIEŚNIEWSKA, Elżbieta. Born 1924, Warsaw. Education: McMaster University, Hamilton, Ont., BA (1961–1964); University of Toronto, BLS (1964–1965). Career: National Library of Canada, librarian (1965–1982). Since 1973 participated in the theatrical activities of the Polish community in Ottawa. For seven years president of the Ottawa Theater Club since its beginning in 1987. Since 1979 raised funds for the National Treasure (Skarb Narodowy). In 1986 received from the Polish Government in Exile in London a silver cross for merits in socio-cultural work and for aid to Poland. Since 1982 has been studying painting at the Ottawa School of Art and participating in various exhibitions.

OCHMAN, Czesław. Né en 1919 à Kołomyja. Courtier d'assurance agréée, retraité. Études: Université de Poznan, faculté de droit (1937-1939); Université de Grenoble, Institut d'enseignement commercial à la faculté de droit, diplôme (1942-1946). Carrière: Consulat général de Pologne à Paris, employé (1944-1945); Association des anciens de la résistance polonaise (ZUPRO), directeur du bureau (1946-1948), comptable (1948-1951); Sun Life Assurance of Canada, représentant (1952-1994); bureau d'assurance général "C.M. Ochman Inc.", propriétaire (1956-1985). Membre de l'union des réfugiés de guerre polonais, Bruxelles, Conseil d'administration (1947-1948), Paris, Comité de direction (1948-1951); Caisse d'économie polonaise du Québec, vice-président, ensuite président (1970-1979); Fondation socioculturelle polonaise du Québec, initiateur, co-fondateur et vice-président (1979-2000), Comité de dons, dirigeant (1985-). Membre de nombreuses associations et institutions polonaises. Décoré deux fois de Croix des Vaillants (polonais) et de Croix de Guerre, bronze et argent, pour le service au front et dans la résistance polonaise (POWN) en France; médaille d'argent de la Reconnaissance française (1947); président d'honneur de la Caisse d'économie du Québec (2000) et de la Fondation socioculturelle polonaise du Québec (2001); Croix d'Officier de l'Ordre du Mérite du Gouvernement polonais (2002). Pendant la guerre, en octobre 1939, s'évade de la Pologne pour rejoindre la 1ère Division (polonaise) des Grenadiers en France. Au Canada depuis 1951.

ORLIK-RUCKEMANN, Kazimierz Jerzy. Born in Warsaw. Aerospace scientist. Education: Aeronautical Engineering, Royal Institute of Technology (KTH), Stockholm, Sweden, TeknD (Teknologi Doktor). Career: KTH, Stockholm (1947-1952); Aeronautical Research Institute (FFA), Stockholm (1952-1955); National Research Council (NRC), Inst. for Aerospace Research Ottawa (IAR) (1955-1991), last position: director of Applied Aerodynamics Laboratory. Progress in Aerospace Sciences (Elsevier Science), editor (1994-). Dampometer patent (1954). American Institute of Aeronautics and Astronautics (AIAA): 1986 Ground Testing Award; NATO Advisory Group for Aerospace Research and Development (AGARD): 1989 Von Karman Medal; Canadian Aeronautics and Space Institute (CASI): 1992 Turnbull Lecturer; National Research Council (NRC): Researcher Emeritus 1999; fellow of AIAA and CASI. Member of Supersonic Tunnel Association, president (1963-64); NATO AGARD, Fluid Dynamics Panel (FDP) (1974-1996), chairman (1980-1981). Author of about 130 publications, including: *Dynamic Stability Testing of Aircraft – Needs versus Capabilities*, Progress in Aerospace Sciences 16:4, 431-447 (1975); *Aerodynamic Aspects of Aircraft Dynamics at High Angles of Attack*, AIAA (invited lecture), San Diego: Journal of Aircraft 20:9, 737-752 (1983); *Aerodynamics of Maneuvering Aircraft*, 1992 Turnbull Lecture: CASI Journal 38:3, 106-115 (1992).

ORŁOWSKI, Stanisław T.

PAPPIUS (KWIECIŃSKA), Hanna M. Born 1925, Łąkocin near Inowrocław. Neurochemist. Education: McGill University: BSc (1946), MSc (1948), PhD (1952). Career: Montreal Neurological Institute, Department of Neurology and Neurosurgery, McGill University (1953-), professor (1979-); formerly Department of Biochemistry, McGill University, associate member. Member of several scientific societies, including American Society of Neurochemistry, International Society of Neurochemistry, Ordre des Chimistes du Québec. Former member of editorial boards: J. Neurochem, J. Cereb Blood Flow and Metab, Neurochem Pathol, J. Neurotrauma. Chaired: Organizing Committee, 3rd International Workshop on Cerebral Edema,

Montreal 1976; PIASC 50th Jubilee Organizing Committee (with Mieczysław Marcinkiewicz); Organizing Annual Meeting of the American Society for Neurochemistry, Montreal, 1986 (with L.S. Wolfe). Over 100 scientific papers on brain injury and cerebral edema including a book *Brain Electrolytes and Fluid Metabolism* (with Robert Katzman), Williams & Wilkins Co., Baltimore, 1973 and *Brain Injury: New insights into neurotransmitter and receptor mechanisms* Neurochem Res. 16:941, 1991. Polish Institute of Arts and Sciences in Canada, vice-president (1985-), Wanda Stachiewicz Polish Library, director (1988-); chair, Polish Institute's Publication Committee for the trilingual album *Grafika Polska – Estampes polonaises – Polish Prints, 1918-1939* (1997-2000); member, Polish Institute's Publication Committee for the monograph *Polskie Groby na Cmentarzu w Saint-Sauveur-des-Monts (Polish Graves in St.Sauveur-des-Monts) (2000-2002)*. Awarded: the Commemorative Medal for the 125th Anniversary of the Confederation of Canada in recognition of significant contribution to Compatriots, Community and to Canada; Gold Order of Merit of Republic of Poland (1991); Diploma of recognition by the Minister of Foreign Affairs of Poland for contributions to Polish Culture in the World in 1992. E-mail: hanna.pappius@mcgill.ca.

PAWULSKI, Jerzy. Ingénieur architecte. Études: École Polytechnique de Varsovie, Architecture (1960-1964). Carrière : Université du Québec à Montréal, École de design, professeur. Membre de l'Ordre des Architectes du Québec et de l'Institut Royal d'Architecture de Canada. Il oeuvre, depuis les trente dernières années, dans des domaines aussi variés que le design industriel, l'urbanisme, l'architecture, les études de marchés, et le design de systèmes de construction et de préfabrication. Cette expérience a été acquise dans divers pays, soit en Europe, en Amérique du nord, du sud et en Afrique. Dernièrement, sa pratique s'étend à l'Asie. De plus, son expérience est mise au profit des étudiants de design de l'UQAM, où il enseigne depuis seize ans en Design de l'environnement. Enfin, J. Pawulski, agit en tant que gestionnaire dans le milieu corporatif, assumant la direction du département Architecture-Construction chez Steinberg durant quatre ans. Sa collaboration comprend également les entreprises de marketing telles que Veritas Consultants et Oliver Corporation de Toronto.

PETRUSEWICZ, Irena.

PORAY-WYBRANOWSKI, Anna. Born Popiel in 1919, Sciborzyce. Librarian. Education: Catholic School of Social Services, Brussels (1938-1939); Royal University for Foreigners, Perugia, Italy, diploma to teach Italian abroad (1942); University in Perugia, Department of Political Sciences, "Laurea di dottore" (1940-1944); French Institute of Higher Education, Buenos Aires, diploma for Spanish-French translation (1953); Columbia University, New York, Department of Library Service, MLS (1955-1957), Department of Romance Philology (1957-1959); University of Montreal, Department of Slavic Studies (1961-1971). Career: Columbia University, New York, cataloguer (1955-1957); Dutchess Community College, Poughkeepsie, New York, assistant librarian; University of Montreal, cataloguer, chief of circulation, chief of reference, rare books librarian (1961-1966, 1969-1971); Documentation Center of Physicians and Surgeons of the Province of Quebec, Montreal, chief (1966-1968); Quebec University, Montreal, director of technical services, director of the library of Arts, rare books librarian (1971-1984). Member of Professional Librarians of Quebec; PIASC, secretary general (1976-1980); Director of Polish Library (1977-1988); Pro Justitia, federal charitable organization procuring funds to the Holy Father for his poor, founder and president (1979-); deputy delegate for the province of Quebec of the Polish Government in Exile (1985-1990); Polish Television in Montreal, secretary, treasurer and organizer of several programs (1985-1992); Main Commission for the Investigation of Crimes against the Polish Nation in Warsaw, cooperater (1986-1995); Committee for Honoring Polish Rescuers of Jews, Warsaw, initiator (1998). Researcher of Polish Rescuers of Jews during the German occupation (1939-1945), about 100 of whom have been brought to recognition by the state of Israel as "Righteous". Editor of the list of : 705 Poles killed for helping Jews and of : ca. 5400 Poles recognized (up to and including 1999) by Yad Vashem (Israel) as "Righteous among the Nations"; on the internet: www.savingJews.info. Decorated with Silver Cross of Merit of the

Polish Government in Exile (1984); Silver and Gold Medal of the Treasury of the same (1984, 1990); Knight Cross of the Order of Merit from the Government of Poland (1995); several military and other distinctions.

POTICHNYJ, Peter.

PRZYBYTKOWSKA, Ewa.

RAKOWSKA-HARMSTONE, Teresa.

ROMANIEC, Stanisław.

ROMANOWSKI, Waldemar Paul. Born 1927, Warsaw. Education: Technical College in Hamburg, Germany (1946-1948); Certificate of Matriculation in Great Britain (1950); Sir George Williams University, Eng. (1961-1964). Career: Air Canada, Propulsion Department, senior leader (1956-1989). Member of Polish Combatants Association in Canada, Montreal branch, president (1999-) and editor of publications; Polish Home Army ex-Servicemen Association, Montreal branch, president (1974-1976, 1978-1980) and editor of publications (1980-), Canadian Polish Congress (Quebec), vice-president (1977-1978); Member of the Institute of Central-European Studies (1985-); Society of Friends of the Catholic University of Lublin, Montreal branch (1990-1999); Institut canadien polonais du bien-être, president (1989-1991). Represented the Polish Government in Exile in Quebec (1981-1990). Awarded Order of St. Sepulchre of Jerusalem, in the rank of the Knight of Grand Cross (1985-); Order of Polonia Restituta (1990); Knight's Cross of the Order of Merit (2001); Cross of Valor (1949); Golden Cross of Merit (1981); Croix des Combattants Volontaires (1984); Citation from the Government of Canada *International Year of Volunteers 2001*. Member of the Polish underground resistance movement during German occupation. Participated in Warsaw Uprising (1944). Prisoner of war in Germany. Escaped from last POW camp to Allied Forces near Magdeburg.
E-mail: waldrom@hotmail.com

ROMER, Thérèse. Née à Varsovie, au Québec depuis 1950. Interprète de conférence, auteur, hortultrice. Études: Université d'Oxford, Angleterre, sciences politiques, philosophie et économie; faculté polonaise de Droit établie à Oxford pendant la guerre, licence en droit civil. Carrière: Organisation de l'aviation civile internationale (OACI), Montréal, fonctionnaire internationale (1951-1957); interprète de conférence indépendante, membre de l'AIIIC (Association internationale des interprètes de conférence, Genève et Paris) au service de congrès internationaux, syndicaux et professionnels dans divers domaines (1958-1997); Université McGill, adjointe au vice-recteur, programmes universitaires (1971-1972); Université de Montréal, chargée de cours en interprétation (1973-1976). Auteur de *Conference Interpretation in Canada*, étude pour la Commission sur le bilinguisme et le biculturalisme. Traductions de livres en droit et en sciences sociales et politiques, et auteur de plusieurs articles dans *Meta*, la revue des traducteurs. Articles et photos dans diverses revues horticoles, environnementales et patrimoniales, dont *Continuité*, *La Lucarne*, *Fleurs, Plantes et Jardins* et *La Terre de Chez Nous*. Membre de l'American Association of Language Specialists, Washington, vice-présidente (1964-1965); Ligue des droits de la personne (Québec), Conseil d'administration (1969-1972); AIIIC: première représentante des interprètes canadiens auprès du Conseil à Paris et à Genève (1970-1974), responsable de la création de la Section Canada, elle a activement participé à la réforme et à la mondialisation de l'organisation, dont elle a été vice-présidente internationale (1972-1974); Comité culturel de Saint-Eustache, membre fondateur et membre du Conseil (1973-1979), présidente (1975-1976); Fédération des Sociétés d'histoire du Québec, membre du Conseil et vice-présidente (1975-1977); Société d'histoire de Deux-Montagnes, présidente (1992-1993); APMAQ, Amis et Propriétaires de Maisons anciennes du Québec, fondatrice (1980) et membre du Conseil d'administration à diverses reprises; Fondation Romer pour la promotion de la culture polonaise, co-fondatrice et membre du Conseil d'administration (1985-1997); Société

d'Écologie et d'Horticulture de Deux-Montagnes, fondatrice et présidente (1980-1986); Fondation Maison et Jardins Chénier-Sauvé, fondatrice et présidente (1998-).
E-mail: reniaromer@sympatico.ca

RUSZKOWSKA (LOGA), Cornelia Irena. Née en 1910 à Varsovie. Avocate. Études: Université de Varsovie, maîtrise en droit (1932); Université Saint Paul, Ottawa, maîtrise en droit canonique (1971). Carrière: avocate au Barreau de Varsovie (1938). Défenseur du Lien au Tribunal ecclésiastique d'Ottawa (1973-1974). Coordinateur pour le Canada North American Study Center for Polish Affairs STUDIUM (1979-1993).

SAŚIADEK, Jerzy.

SÉGUIN, Barbara. Née en 1951 à Białystok. Études: Université Mikołaj Kopernik, Toruń, département des sciences humaines, maîtrise en philologie polonaise (1976). Études complémentaires au Canada: McGill University Continuing Education, Concordia University, Université du Québec à Montréal. Carrière: Chambre de commerce Canada - Pologne de Montréal, directrice exécutive; travailleuse autonome en traduction et interprétariat et pigiste au sein de la Banque inter-régionale d'interprètes de la Régie régionale de la Santé et des Services sociaux de Montréal-Centre (1996-); École polonaise du Consulat général de la République de Pologne à Montréal, professeur de littérature et langue polonaise (1998-); directrice des programmes communautaires au YMCA du Parc à Montréal (1994-1996). Membre de la Corporation Québec-Pologne pour les Arts, membre fondateur, secrétaire (2001-2002), présidente (2003-); PIASC: Conseil d'administration (2000-); Polish Society for Canadian Studies, affilié à l'Université de Varsovie, membre fondateur (1998); Canadian Society for Polish Studies, membre fondateur (1997), présidente (2001-2002); Métropol, la Corporation culturelle polono-francophone, vice-présidente (1993); Centre d'action bénévole de Montréal, Conseil d'administration (1993-1995); membre du Comité des citoyens du Mile End (1984-), organisatrice des 13 fêtes de la St Jean du quartier Mile End; YMCA International, Conseil d'administration (1989-1990); École Lambert-Closse de la CECM, Comité (1984-1988); organisatrice des trois Festivals du film polonais à Montréal. Organisation d'un événement visant à souligner la présence de la communauté polonaise au Québec, intitulé *Panorama polonais* (1999); organisatrice, avec l'Ambassade de la République de Pologne à Ottawa, du séjour de l'exposition "Entre deux mondes. La Pologne à l'aube du Modernisme 1890-1914" en provenance du Musée national de Cracovie au Musée d'art de Joliette.
Courriel: bseguin@attcanada.net

SHARRATT (KEJNA), Barbara Izabela. Born 1940, Warsaw. University professor. Education: University of Warsaw, Department of English Philology, MA (1963); London University, School of Slavonic and East European Studies, BA Hons (1966); McMaster University, MA Russian Literature (1969); University of Toronto, PhD Russian Literature (1977). Career: lecturer in English, East Ham Technical College, London, England (1966-1967), professor of Russian and Polish at the Universities of Alberta, Waterloo and Mc Master, instructor in Polish and Russian, School of Continuing Studies, University of Toronto (1972-1988). Member of the Immigration and Refugee Board of Canada (1989-1993); Metropolitan Separate School Board, Toronto, lead teacher (1986-1989); Polycultural Immigrant and Community Services, Toronto (1994-2002); Center for Russian and East European Studies, University of Toronto, associate. Author of Polish Grammar and Essays on Polish Literature and Culture, thirty articles on Polish literature and on Russian literature. Represented Canadian Association of Slavists at two UNESCO conferences: in Rome (1980) and Mińsk (1982). Contributor to The New Courier (forty articles). Public lectures on: Solidarity (1981), Mrożek, Pawlikowska-Jasnorzewska, Słowacki, Mickiewicz, Reymont, Marek Nowakowski, Contemporary Polish Writers, Polish Poets in Canada, Polish Women Writers, Deotyma, Günter Grass, Mikhail Bulgakov, Vysotskii and Kaczmarek. Awards: The Adam Mickiewicz Prize for the best essay (1969), two student nominations for The Distinguished Teacher Award, University of Waterloo, The Province of Ontario Volunteering Award (25 years),

The Gold Badge of the Canadian Polish Congress. PIASC: Toronto branch, president (1990–2002); CPC Culture Committee chairperson, Canadian Unity Committee and Contentious Issues Committee.

SIBIGA, Antoni.

SIDOROWICZ, Anna. Born in Poland. Bacteriologist. Education: McGill University, Microbiology (BSc 1945, MSc 1949). Career: Children's Memorial Hospital, clinical bacteriology, diagnostic and research (1949-1954); Ayerst, McKenna and Harrison, senior research scientist: search for neo-antibiotics (Rapamycin), evaluation of newly discovered Penicillins, development of tests to evaluate disinfectants (1954-1983); Bio-Mega Co., senior research scientist: planning and designing new research programs and physical facilities for the Department of Biotechnology (1983-1985). Coauthored several papers on Penicillin resistant Staphylococci, chromogenic Mycobacteria and their role in children's infections. Several publications on Rapamycin and its evaluation in animal models.

SIEKIERSKA, Ewa.

SKOREK, Adam W. Born 1956, Krzczonów. Education: Technical University of Białystok, MEng (1980); Technical University of Warsaw, Electrical Engineering, PhD (1983). Career: Technical University of Białystok, assistant professor (1983-1988); Institute of Telecommunications, Oran, Algeria, invited assistant professor (1983-1987); University of Quebec at Trois-Rivieres (UQTR), researcher (1987-1988), assistant professor (1988-1992), associate professor (1992-1996), professor (1996-), Director of the Research Group in Industrial Electronics (1995-2001), Head of the Electrical and Computer Engineering Department (2001-2004), Industrial Electroheat Laboratory (Nanotherm Laboratory since 2003), founder and supervisor (1988-2003). Recipient of following grants: Natural Sciences and Engineering Research Council (NSERC) (1988-2008), Canadian Foundation for Innovation (CFI) (1998-2002). Founder of two successful enterprises and PARELEC (International Conference on Parallel Computing in Electrical Engineering); consultant and lecturer for industry, academy and governments. Author or coauthor of 85 scientific publications in the area of numerical analysis applications to the electro-thermal complex problems. Senior Member of the Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) with following distinctions: Chair of the Education Activities Committee of the IEEE Canada (1994-1996), Chair of the Eastern Canada Council (1996-1997), Chair of the Education Society Chapters Committee (1997-2001), Chair of the St-Maurice Section (1992-1994 and 2003), Member of the Industry Applications Society Executive Board (2001-2003), Member of the IEEE Canadian Foundation (2002-2007).

SKOREK, Marzena B.

SOBCZYK, Anna.

SOBOL, Teresa. Born 1951, Elk. Engineer. Education: Warsaw Technical University, Mechanical and Aeronautical Engineering, MSc (1969-1974); Polish Academy of Sciences, Warsaw, Acoustics, PhD (1975-1979). Career: Polish Academy of Sciences, research assistant (1975-1984); Concordia University, Montreal, research assistant in Center of Building Studies (1988-1990); Computrol Inc., Pointe-Claire, consulting (1990-1998); Nitrex Metal Inc., St-Laurent, R&D department, assistant (1998-2001); Computrol Inc., Montreal, consulting (2002-). Teaching in Saturday Polish School, President of Friends of Canadian Polish Youth.

SOKOŁOSKI, Richard.

SOLECKI, Jan J. Born 1919, Miantukhe, Inner Mongolia, China. Economist. Education: London School of Economics, Banking and Finance, BCom (1945-1948); University of British Columbia,

Slavonic Studies, MA (1959-1961); University of Washington, Economics, MA (1962-1964). Career: St. Joseph's College, Hong Kong, teacher (1940-1941); Lowe Bingham and Matthews, Hong Kong, auditing clerk (1941); Hong Kong Volunteer Defense Corps, gunner, prisoner of war in Hong Kong and Japan (1941-1945); British Foreign Office, postings in Germany, Hong Kong and Switzerland, economic research (1949-1959); University of British Columbia, Department of Asian and Slavonic Studies, specializing in economics of the USSR and China, teacher (1959-1984); running own business and writing (1984-). Author of publications on forestry and fisheries, as well as two novels: *Escape to Life* (1998), in Polish *Ucieczka do Zycia* (2001), and *Bitter Cherries* (2002). Member of Polish Combatants Association (SPK), Vancouver branch, and Hong Kong POW Association.

SOŁEK, Leszek. Born 1930, Cracow. Mechanical engineer. Education: Academy of Mining, Cracow, Eng (1953); Cracow Polytechnic, MSc (1956). Career: Cracow Polytechnic, Mechanical Technology Dept., assistant professor (1953-1971); Canadian Vickers Ltd. Montreal, tool designer (1971-1972); Canadair Ltd. Montreal, tool designer (1972-1973); Menasco Manufacturing, Montreal, senior tool designer (1973-1974); Cercast Inc. Montreal, senior designer (1974-1976); Commander Electrical Materials, St Jean, Quebec, engineering and R&D director (1976-1990); mechanical engineering consultant (1990-). Author of two patents. Member of Ordre des Ingénieurs du Québec; CSA sub-committee on Standards (1979); United Nations Industrial Development Organization (1980); Society of Manufacturing Engineers (1976) and several Polish organizations. Author of numerous articles in Cracow Polytechnic Scientific Bulletin in the 1960's; articles in GTE Technical Newsletter (1980); numerous articles in Polish weekly *Gazeta-Montreal*. Decorated with Polish Home Army Cross (1991); Polish distinction for Independence Fight Veterans (1997).
E-mail: elzbieta@colba.net

STOMMA-OPALSKA, Magdalena.

STRASZAK, Elżbieta.

SWYSTUN, Anna.

SZABŁOWSKA-ZNOJKIEWICZ, Maria. Born 1942, Warsaw. Physician. Education: Medical Academy of Warsaw, MD (1965); University of Montreal, experimental medicine, MSc (1971); Royal College of Pediatrics of Canada, fellow (1975). Career: University of Montreal, Institute of Experimental Medicine, research associate (1968-1971); University of Montreal and Ste-Justine Hospital, professor specializing in children emergency medicine (1975-2003). Papers and manuals on clinical pediatric and on anesthetic effects of steroids. Member: Canadian Pediatrics Society, Polish Humanitarian Organization.

SZYSZKOWICZ, Barbara.

SZYRYŃSKI, Victor.

TOŁŁOCZKO, Barbara. Born in Białystok. Cell biologist. Education: Warsaw University, Department of Biology, MSc; Polish Academy of Sciences, Warsaw, Nencki Institute of Experimental Biology, PhD. Career: Nencki Institute of Experimental Biology, research scientist (1976-1980); McGill University, Department of Biology, research assistant (1983-1991); MUHC, MCI Research Center, Seymour Heisler Laboratory, Montreal, Quebec, research scientist (1991-2002); Department of Experimental Medicine, McGill University, research associate (present). Research interests and areas of expertise: cellular mechanisms of hyper responsiveness in asthma, intracellular signaling of smooth muscle contraction, microscopy and imaging, laser capture. Author of 30 published research papers and over 40 abstracts, including: Tolloczko, B., Turkewitsch, P., Choudry, S., Bisotto, S., Fixman, E.D., Martin, J.G. *Src modulates serotonin-*

induced calcium signaling by regulating phosphatidylinositol 4,5-bisphosphate. American Journal of Physiology- Lung Cellular & Molecular Physiology – in press (2002); Tao, F.C., Tolloczko, B. Mitchell, C.A., Powell, W.S., Martin, J.G. *Inositol (1, 4, 5) trisphosphate metabolism and enhanced calcium mobilization in airway smooth muscle of hyper responsive rats*. American Journal of Respiratory Cell & Molecular Biology, 23(4): 514-20 (2000); Tolloczko, B., Tao, F.C., Zacour, M.E., Martin, J.G. *Tyrosine kinase-dependent calcium signaling in airway smooth muscle cells*. American Journal of Physiology - Lung Cellular & Molecular Physiology, 278(6): L1138-45 (2000).

E-mail: barbara.tolloczko@mail.mcgill.ca

TOMASZEWSKI, Irene. Born 1940, Archangel, USSR. Writer, communications consultant. Education: Concordia University, Montreal, History (BA 1982, MA 1983). Career: Communicor, Montreal communications consultancy, vice-president (1990-). Member of Polish-Jewish Heritage Foundation, Montreal, board (1992-1996); Canadian Foundation for Polish Studies, Montreal (1996-); Foundation to Honour Moral Courage, Washington DC (2000-2003). Author of *Zegota: The Council for Aid to Jews in Occupied Poland 1942-1945*, Price-Patterson Ltd, Montreal (1994), revised edition (1999), as well as a screenplay for the documentary film, produced by Documentaries International Film & Video Foundation, Washington DC (1998); *I Am First A Human Being: The Prison Letters of Krystyna Wituska*, Vehicule Press, Montreal (1997), which was dramatized on CBC Radio and in schools and universities in Canada and the US as a monologue and also as a two character drama based on Krystyna Wituska and Nelson Mandela; *The Holocaust: Remembrance and Education*, Polish Studies Program, Central Connecticut State University, New Britain, Connecticut (2000). Author of essays, reviews, feature stories and fiction in *The Globe&Mail*, *Toronto Star*, *The Gazette*, Montreal, *The Canadian Forum*, *Chatelaine* and *Canadian Living Magazine*. Researcher/associate producer for *A Web of War*, a documentary about Poland in World War II produced by Galafilm/NFB for CBC.

TRIPPENBACH, Teresa. Born in Ninków. Physiologist. Education: Medical School, Warsaw, MD (1968); Polish Academy of Sciences, PhD (1972); McGill University, Bioethics, MSc (2001). Career: Polish Academy of Sciences, senior assistant (1972-1973); Karolinska Institutet, Royal Swedish Academy of Sciences, research fellow (1973-1975); McGill University, Department of Physiology, professional assistant (1975-1978), MRC Scholar (1978-1983), assistant professor (1983-1986), associate professor (1986-); Laboratoire de Neurophysiologie, Faculté de Médecine, Amiens, France, visiting professor (1988-1989); Royal Free Hospital School of Medicine, Department of Physiology, Honorable Research Fellow (1995-1996). Montreal General Hospital, bioethicist and co-chairman of Clinical Trials Committee (1999-). Publications: 60 papers, 59 abstracts in *Journal of Applied Physiology*, *American Journal of Physiology*, *Respiration Physiology*, *Canadian Journal of Physiology and Pharmacology*, *Biology of Neonate* and *Journal of Neurophysiology*. Representative publications: Seifert, Erin and Trippenbach, Teresa. *Effects of baclofen on the Hering-Breuer inspiratory-inhibitory and deflation reflexes in rats*. *Am. J. Physiol.* (1998) 274, R462-R468; Trippenbach, Teresa, Flanders Daniel. *Interaction between somatic and vagal afferent inputs in control of ventilation in 2-week-old rabbits*. *Respir. Physiol.* (1999) 116: 25-33; Deuchars, Susan, A., Trippenbach, Teresa, and Spyer, Michael, K. *Dorsal column nuclei neurons recorded in a brain stem-spinal cord preparation: characteristics and their responses to dorsal root stimulation*. *J. Neurophysiol.* (2000) 84, 1361-1368.

TROJANOWSKA, Tamara. Born 1959, Gdańsk. Slavist. Education: Jagiellonian University, Cracow, Department of Polish Philology, MA (1978-1983); University of Toronto, Graduate Center for the Study of Drama, PhD (1987-1994). Career: Jagiellonian University, Cracow, lecturer (1983-1986); York University, University of Toronto, Wilfrid Laurier University, Ontario, course director (1988-1995); University of Chicago, Chicago, assistant professor (1995-1998); University of Toronto, associate professor (1998-). Member of: Polish Institute of Arts and Science in America, Modern Languages Association, American Association for the Advancement of Slavic Studies, Canadian Association of Slavists. Author of 25 articles and reviews, including: *Polish*

Theater and Drama in the 1990s, in *A Comparative History of the Literary Cultures in East and East Central Europe*, Marcel Cornis-Pope and John Neubauer eds. John Benjamin Press (2003); *Private Rooms in Public Places*, In *Framing the Polish Home*, ed. Bożena Shallcross, Ohio University Press (2002); *Individuality and Otherness: Reading Różewicz Performing Kafka*, In *Examining the Other in Polish Culture: Studies in Language, Literature, and Cultural Mythology*, ed. Elwira Grossman, Lampeter, Wales: The Edwin Mellen Press, (2002); and book: Trojanowska, Tamara and Krzysztof Pleśniarowicz, *Quest for a New Theater*, Wrocław, Polish Academy of Sciences, Ossolineum (1988). Awarded a medal commemorating the centenary of discovery of radium for promoting the achievements of Marie Skłodowska-Curie by the Society in Tribute to Maria Skłodowska-Curie in Warsaw (2002); award for Voluntary Work from the Federal Ministry of Heritage (2001); Dean's Excellence Award (1999); Junior Faculty Fellowship, Chicago (1998); Chicago Humanities Institute Fellowship (1997-1998); Millennium Foundation Doctoral Scholarship, Toronto (1992); Soros Foundation Doctoral Scholarship, Oxford, England (1986-1987).

E-mail: t.trojanowska@utoronto.ca

WAWRZKÓW, Jan M. Born 1917, Lwów. Journalist, librarian. Education: Jan Kazimierz University, Lwów, Law School (1936-1939); St. Gall University, Graduate School of Economics, Business and Public Administration, Switzerland, MSc Econ (1945); Oxford University, Polish Faculty of Law, LL.M. Oxon Polon (1946); University of Buffalo, NY, Graduate School of Arts and Sciences (1953). Career: Polish Social Committee Helping Poles in Germany, an agency of the Polish Government in Exile, London: press releases, memoranda submitted to UN Subcommittee on Refugees (1946-1948); *Polish Everybody's Daily*, Buffalo, NY, USA, night editor (1952-1954). Free Europe Committee, NY, USA, Press and Publications Department, various editorial positions, the latest: research supervisor. Regular contributor to monthly magazine *East Europe*. Editor, collection of abstracts *The Polish Press* (1954-1961). Library of Congress, Washington, DC, USA: *Arms Control and Disarmament Bibliography* (1965-1970); development of the law classification systems (1974-1981). Coauthor of classification systems: *Law (General)* (1977) and *Law of France* (1983).

WELFELD, Joanna.

WERYHO, Jan Witold. Born 1933, Warsaw. Librarian, freelance writer. Education: University of Oxford, Faculty of Oriental Studies, BA (1952-1955); University of Tehran, College of Literature, Postgraduate Certificate in Iranian Philology (1955-1957); University of Oxford, MA (1959). Career: Shah Reza School, Zabul, Iran, English teacher (1957-1958); University of London, England, School of Slavonic and East European Studies Library, Polish cataloguer (1960); University of Manitoba, Elisabeth Defoe Library, assistant to the Order Librarian (1960-1961); McGill University, Montreal, Institute of Islamic Studies, teaching assistant in Persian (1962-1963); McGill University, Islamic Studies Library, Persian cataloguer (1962-1981), general cataloguer (1981-1996). Exchange scholar between Canada Council and the Academy of Sciences of the USSR (1975-1976). Member of MESA (Middle East Studies Association of North America); BRISMES (British Society for the Middle East Studies); Corporation of Professional Librarians of Quebec. Author of *Return to Oxford*, novel, Durham (England), Pentland Press, 2001; about 20 articles on Oriental subjects, most of them listed in *Index Islamicus*, such as: *Sistani-Persian Folklore*, in *Indo-Iranian Journal* (The Hague), vol. 5, 4, 1962, 276-307; *Under Eastern Eyes: the Relevance of Edward Said's Study of Joseph Conrad to his Critique of Orientalism*, in *Sharqiyyat*, Nijmegen, jaargang 3, 3, 1991, 53-61.

WĘGROWICZ, Lucjan A. Born 1930, Warsaw. Engineer in radio communication. Education: Telecommunication University of St. Petersburg, Russia, MSc with excellence (1949-1954), PhD (1956-1961); Warsaw University, Mathematical Dept., postgraduate studies (1955-1956); Institute of Technological Research, Polish Academy of Sciences (IPPT-PAN), Warsaw, DSc (1976). Career: Antenna Laboratory, Industrial Telecommunication Institute, Warsaw, engineer (1954-

1956); Military Technical University, Warsaw, assistant professor (1961-1963); Polish Academy of Sciences, Warsaw, Institute of Technological Research, associate professor (1963-1981); University of California, Berkeley, Department of Electrical Engineering and Computer Science, research associate (1966-1967); McGill University, Electrical Engineering Department, visiting professor (1969-1970); Federal Institute of Technology (ETH), Zurich, Switzerland, High Frequency Institute, visiting professor (1977-1978); University of Rome, Italy, Electrical Engineering Department, visiting professor (1981-1982); SPAR Aerospace Limited, Montreal, specialist member technical staff (1982-1988); MITEC Electronics Ltd, Montreal, Antenna Engineering, manager (1988-1990); OERLIKON Aerospace Inc., Saint-Jean-sur-Richelieu, Quebec, R.F. specialist (1990-1993); Network Sciences International, Montreal, R.F. specialist (1994-1996); McGill University, Electrical Engineering Department, adjunct professor (1984-). Author of about 50 publications including: *Aperture Radiation and Superdirectivity* Bull. Acad. Polon. Sci., Ser. Sci. Techn.16, No.4, 27-33 (1968); *An Inverse Problem for Line and Strip Sources of Electro-magnetic Field Above an Imperfectly Conducting Ground Plane*, IEEE Trans. Antennas Propagat., AP-26, No.2, 248-257 (1978); *Spacing Optimization of Arrays with Arbitrary Distributed Elements*, Proc. of the 11-th European Microwave Conference, 801-804, Amsterdam (1981), reprinted in "PHASED ARRAY RADARS" ed. by Chris Pell, Microwave Exhibitions & Publishers, 152-155 (1988). Life senior member of the Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE).

WILIŃSKI, William Bolesław. Born 1925, Jarczowce, Distr. Tarnopol. Purchasing manager. Retired (1992-). Education: Cobourg, Germany (1947); Vancouver (1950-1970). Career: Canada Packers, Vancouver, purchasing manager (1981-1986); Mosaic, Vancouver, interpreter (1988-1991); Gazeta, Toronto, freelance writer (1995-). Member of Polish Combatants Association (PCA) (1950-), branch president, member of executive board, branch secretary (presently); Canadian Polish Congress (CPC): BC branch, branch president for 4 years, member of branch executive board for some years. Awarded PCA gold medal and CPC gold medal.

WNOROWSKI, Andrzej. Born in 1966. Education: Academy of Agriculture and Engineering in Olsztyn, MSc (1990); McGill University, Food Science, BSc (1998), PhD student. Career: McGill University, Food Science, research assistant (1998-). Member of: Institute of Food Technology, Chicago; McGill University, McDonald Campus Graduate Student's Society, president (1998-2002). Awarded: NSERC scholarships, McGill University (1998, 2000); McGill University Gold Key Award (2002).

WŁADYSIUŁ, Stefan. Born 1955, Drohiczyn. Librarian. Education: University of Gdańsk, MLS (1978); Concordia University, Diploma in Library Studies (1993). Career: Gdańsk Medical Academy, Library (1980-1981); Polish Institute Library, Montreal, librarian (1985-). Member of: Polish Socio-Cultural Foundation of Quebec, secretary (1990-); Polish Credit Union of Quebec, board of directors, secretary (1992-1998), Board Audit and Ethic, secretary (1998-2001); Polish Institute's Publication Committee for the trilingual album *Grafika Polska – Estampes Polonaise – Polish Prints, 1918-1939* (1997-2000); Polish Institute's Publication Committee for the monograph *Polskie Groby na Cmentarzu w Saint-Sauveur-des-Monts (Polish Graves in St.Sauveur-des-Monts)* (2000-2002); Advisory Committee of National Library of Canada Multicultural Resources and Services (2002-); American Association for Advancement of Slavic Studies; The Polish Librarians Association. Awarded Silver Cross of Merit by Government of Poland. E-mail: stefan.wladysiuk@mail.mcgill.ca

WOJCIECHOWSKI, Jerzy A. Born 1925, Brześć nad Bugiem. Philosopher. Education: Université de Louvain, PhD; Université de Laval, PhD. Career: University of Ottawa, Professor Emeritus of philosophy; lectures in over 60 universities and colleges around the world; developed theory of Ecology of Knowledge. Canadian Philosophical Association, former president and first honorary life member; Canadian Polish Congress, former vice-president; Canadian Association for the Club of Rome, member of the board of directors; Interdepartmental Committee for the Future and

Forecasting of the Federal Government, member. Publications in English, French and Polish in various countries. Listed in *Canadian Who's Who in America* and *Who's Who in the World*.

WOLSKI, Andrzej. Né en 1924 à Varsovie. Ingénieur en électronique. Études: École Polytechnique de Varsovie (MSc 1959, PhD 1966). Carrière: École Polytechnique de Varsovie, Faculté d'électronique, professeur (1959-1966); Université Lovanium à Kinshasa, Zaïre, professeur en électronique (1967-1970); Université de Moncton, N. B., Faculté de génie électrique, professeur (1970-1974); École de Technologie Supérieure, Montréal, directeur du Département d'électricité et professeur (1974-1979); École Polytechnique de Thiès, Sénégal, Département de génie mécanique (1979-1986); Université de Masuku, Gabon, chef du Département d'électromécanique et professeur (1986-1990). Dix huit publications dans l'IEEE Transactions on Magnetics et Bulletin de l'Académie polonaise des sciences. Auteur de huit manuels sur l'électronique, le magnétisme et les circuits électriques. Présentations dans plusieurs conférences de l'IEEE. Un des objets de recherche: l'influence de l'incrément du flux résiduel sur le fonctionnement des amplificateurs magnétiques. Auteur des programmes d'études. Développement et construction de plusieurs dispositifs solaires. Membre de: Institute of Electrical Electronics Engineers; American Solar Society et l'Ordre des Ingénieurs du Québec; PIASC, membre du Conseil d'administration; Congrès canadien-polonais, président (1992-1998).

WYCZYŃSKI, Paweł. Né en 1921 à Zelgoszcz. Professeur de littérature française et comparée, spécialisé en histoire et critique littéraires. Études supérieures à l'Université de Lille (France), L ès L (1947-1949), DÉS (1949-1950); PhD à l'Université d'Ottawa (1952-1957) où il a enseigné pendant trente-six ans (1951-1987). Professeur invité à plusieurs universités – Laval, Colombie-Britannique, Queens, Montréal – il est directeur fondateur du Centre de recherche en civilisation canadienne-française à l'Université d'Ottawa (1958-1973). Initiateur de nombreux projets de recherche, il dirige également des collections de grande envergure: «Archives des lettres canadiennes», «Voix vivantes», «Textes poétiques du Canada français», «Le Vaisseau d'Or». Récipiendaire de quatre doctorats honorifiques, il détient aussi plusieurs distinctions importantes dont en voici quelques-unes: membre de la Société royale du Canada (1964), professeur de l'année (recherches) à l'Université d'Ottawa (1968), bourse Killam (1984-1986), prix Champlain (1989), chevalier de l'Ordre des arts et des lettres de France (1990), Ordre du Canada à titre d'officier (1992), Ordre du Mérite conféré par l'Université catholique de Lublin (1994), membre d'outre-mer de PAU (2000), Croix de Commandeur de l'Ordre du Mérite du Gouvernement polonais (2001). Membre de nombreuses institutions culturelles au Canada, en Pologne, en France et en Angleterre. Il a publié, en tant qu'auteur, coauteur et éditeur, 61 livres et autant d'études sous forme de parties de livres ou d'articles parus dans des revues savantes. En voici quelques titres: *Poésie et Symbole*, Montréal, Librairie Déom, 1965, 253 p. Coll. «Horizons». *Albert Laberge «La Scouine»*, Montréal, Les Presses de l'Université de Montréal, 1986, 300 p. Coll. «Bibliothèque du Nouveau Monde». Édition critique; mérite le prix Champlain 1989. *Nelligan 1879-1941. Biographie*, Montréal, Fides, 1987, xvi, 635 p. Coll. «Le Vaisseau d'Or», 2e éd. en 1990. *Dictionnaire des auteurs de langue française en Amérique du Nord*, Montréal, Fides, 1989, xxvi, 1364 p., avec la collaboration de Réginald Hamel et John Hare. *Mowa Korzeni* [Langage des Racines], Toronto, Master Printing Inc., 1991, 136 p. avec des illustrations de Stefan Mrożewski. Recueil de poésie publié en polonais sous le nom de Paweł Wrzos-Wyczyński, *Album Nelligan. Une biographie en images*, Montréal, Fides, 2002, 440 + viii p. Coll. «Le Vaisseau d'Or». 603 illustrations dont 13 en couleurs. Référent au *Canadian Who's Who 2003*.

ZAKRZEWSKI, Andrew. Né en Pologne, il s'installe à Montréal vers la fin des années quatre-vingt, puis à Québec. Études: Université Laval, Médecine dentaire, PhD (2001), maîtrise en sciences dentaires, spécialité parodontie (en cours). Carrière: mise à jour du système informatique de la *Faculté de médecine Dentaire* (2000); conceptualisation et mise à jour du site Web de la *Faculté de Médecine Dentaire* et du GREB (*Groupe de recherche en écologie buccale de l'université Laval*) (2001); stage dentaire dans le Grand Nord québécois (*Centre de santé Inuulitsivik, Puvirnituk*) (2001); projet de recherche «Rôle des kératines de différenciation dans le

contrôle des candidoses orales» au GREB (en cours); 18ème congrès de l'*Academy of Osseointegration à Boston* (2003).

ZAREMBA, Marek B. Born 1948, Warsaw. University professor, engineer. Education: Warsaw University of Technology, Faculty of Mechatronics, MSc in Mechanical Engineering (1972), PhD in Automatic Control (1978). Career: Warsaw University of Technology, Institute of Industrial Automatic Control, assistant professor (1972-1981); Institut des Télécommunications, Oran, Algeria, associate professor (1981-1983); Diffracto Ltd., Windsor, Ontario, system engineer (1983-1985); Département d'informatique et d'ingénierie, Université du Québec à Hull (UQAH), full professor (1985-); School of Information Technology and Engineering, University of Ottawa, Ontario, adjunct professor (1995-2000). Visiting Professor in Dept. of Pattern Recognition and Image Processing, Vienna University of Technology, Austria (1992), Université Nancy I, France (2001). Invited Scholar at Canada Centre for Remote Sensing, Ottawa (2000-2001). Director of Computer Engineering, UQAH (1998-2000). Scholarly and professional activities: chairman of the Scientific Committee of the 9th IFAC Symp. INCOM'98, Nancy, France, 1998; co-chairman of the National Organizing Committee of IFAC Workshop on Space Robotics, Montreal, 1998; chairman of the Intl. Program Committee of the 4th IFAC/IFIP/IFORS Workshop on Intelligent Manufacturing Systems (IMS'97), Seoul, Korea, 1997; the 8th IFAC Symp. INCOM'95, Beijing, China, 1995; general chairman of the 10th ISPE Intl. Conference on CAD/CAM, Robotics and Factories of the Future, Ottawa, 1994; member of program committees of over 20 international conferences, symposia and workshops. Chairman of IFAC (International Federation of Automatic Control) Technical Committee on Advanced Manufacturing Technology (1993-1999), Technical Board (1999-); chairman of the Task Force for Professional Publications (2001-); member, board of directors IFAC-Canada (1997-). Senior member of IEEE. Publications: author and editor of 5 books; over 150 papers in scientific journals and conference proceedings. Vice-president of Polish Institute of Arts and Sciences, Ottawa (1994-).

ZARZYCKI, Jerzy (George) Marian. Born 1925, Łódź. Engineer, executive. Education: Warsaw University of Technology, MEng (1948); Swiss Federal Institute of Technology (ETH), Zurich, DSc Eng (1952). Career: Photogrammetric Institute, Warsaw, research assistant (1947-1948); ETH Zurich, Photogrammetric Institute, research assistant (1949-1951); WILD Heerbrugg Ltd., research engineer (1951-1952); National Research Council of Canada, post doctorate fellow (1952-1953); Laval University, Quebec, visiting professor of photogrammetry (1968-1975); Canadian Aero Service Ltd., Ottawa, chief engineer (1953-1964), executive vice-president (1964-1966); Terra Surveys Ltd., Ottawa, co-founder, vice-president and president (1966-1974); Energy Mines and Resources Canada, Topographical Survey Division, director (1974-1985); Ontario Ministry of Natural Resources, Surveys, Mapping and Remote Sensing branch, Toronto, director (1985-1991); TERANET Land Information, director (1991-1994); consultant in geospatial information management (1991-2001); CESO International Services, volunteer consultant in geographic and land information management, geomatics (1991-). Awarded the Thomas M. O'Malley Award by Canadian Geomatics Industry Association. Canadian Academy of Engineering, fellow; American Society for Photogrammetry and Remote Sensing, honorary member; Faculty of Geodesy and Cartography, Warsaw University of Technology, honorary professor; Knight's Cross of the Order of Merit, awarded by the President of Poland; recognized by the Government of Canada for outstanding service and contribution as a volunteer; pioneered and directed the development and implementation of digital mapping technology and digital geospatial data bases in Canada. Member of: International Society for Photogrammetry and Remote Sensing, first vice-president (1980-1988); Technical Commission IV of ISPRS, president (1976-1980); American Society for Photogrammetry, vice-president (1979-1981), president (1981-1982); Canadian Institute of Surveying and Mapping (now Canadian Institute of Geomatics), vice-president (1970-1972), president (1972-1973); Canadian Association for the CLUB of ROME; Registered Professional Engineer, Ontario, Quebec, Alberta. Author of over 70 technical and scientific papers.

ZATŁOKAL-GARLICKA (OLSZEWSKA), Wanda S. Born 1924, Warsaw. Pharmacologist. Education: Warsaw University (underground) (1942-1944); University of Bologna (1946-1947); University of Manitoba, BScPhm (1961-1963). Career: Dept. of Health and Welfare of Canada, Health Protection Branch, Ottawa, drug specialist (1965-1989). Member of Manitoba and Canadian Pharmaceutical Associations (1963-1989). Bibliography: numerous publications published as anonymous by the Health Protection Branch. Volunteer service: Polish Combatants' Association (PCA) in Canada (1960-); Polish-Canadian Women's Federation (1962-); Winnipeg branch vice-president (1963-1964), Ottawa branch president (1973-1974) and vice-president (2001-); Canadian Polish Congress, Ottawa Region (1966-), member of the Executive (1968-1995 & 1998-); Polish Home Army Ex-Servicemen Association (1970-); St. Hyacinth Mission Fund (1975-); Polish Paderewski Choir in Ottawa (1979-), president (1985-1995 & 2002-); Physicians and Pharmacists Committee "Medical Aid to Poland", vice-chair (1980-1991); Polish Inst. "Kaszuby", member of the Executive (1985-); Canadian Executive Services Overseas (1989-1995); Joint Advisory Committee on Aboriginal and Multicultural Affairs (1996-1999). War Service: Polish Underground Army (1939-1944); Polish 2nd Corps (1945-1948). Decorations and awards: Gold Cross of Merit; Cross of September 1939 Campaign; PCA's World Federation Combatant Cross and Honorary Silver and Gold Awards; Ontario Volunteer Service Awards: 15, 25 and 35 years.

ZBIERANOWSKI, Zdzisław. Born in 1927. Engineer. Education: Polytechnical University of Łódź, Textile Engineer Diploma (1949-1955); Polytechnical University of Warsaw, D Tech Sc (1972-1975). Career: Łódź Knitting Factory, textile engineer (1955-1958); Central Laboratory of Knitting, supervisor (1958-1978); managing his own knitting and sewing company (1978-1990); Jack Watson Sports Inc. (1990-1997). Member of: Polish Association of Textile Engineers, executive committee (1966-1970); 6th Commission of Polish Academy of Medical Sciences (1968-1978). Six patents of surgical prostheses (1962-1976). Recipient of: Polish National Award for the Development of alloplastic materials used in surgery (1964); Silver- (1968) and Gold- (1970) Cross of Achievement in the use of Technology in Medicine.

ZIELIŃSKA, Maria Flora. Born 1927, Cracow. Engineer of agriculture and librarian. Education: Jagiellonian University, Cracow, Faculty of Agriculture, MSc; Graduate School of Social Studies, Cracow; University of Montreal, BBibI; McGill University MLS. Career: University of Montreal, Institute of Experimental Medicine, chief librarian (1962), organized a library for the Department of Biological Sciences, chief librarian (1962-1970), University of Montreal libraries: Serials Division, director (1970-1973). Appointed by the National Library of Canada to organize and head the Multilingual Biblioservice which served Canadian ethno-cultural and linguistic minorities with library materials in heritage languages through the network of Canadian public libraries (1973-1994). Member of American Library Association (ALA); Association canadienne des bibliothécaires de langue française (ACBLF); Canadian Library Association (CLA); International Federation of Library Association; Library Association of Ottawa-Hull; Quebec Library Association; Association of Polish Engineers; Association of Journalists; Alumni of the Jagiellonian University; Canadian Librarians' Association; Comité de coopération universitaire et scientifique canado-polonaise; Children Aid Society-Montreal; Friends of the Catholic University in Lublin; Friends of the Polish Museum in Rapperswil; Friends of Canadian Libraries; Friends of the National Library; Friends of the Ottawa Public Library; Polish Seniors Association *Ognisko*, Polish Parish; Polish Veteran's Association. Author of over 100 articles on Canadian multicultural policy and library services for ethno-linguistic minorities; editor and coauthor of the manual *Multicultural Librarianship: an International Handbook*, a comprehensive bibliography of articles on multicultural library services in English, French and German (1900-1993); *Poles in Ottawa* (in publication); reports reviews and articles for the Polish press in Canada, memoirs *Opowieść dla córki*. Awarded Canadian Polish Congress silver and gold medal, Polish Veterans Association silver and gold Cross for Merit, Ontario Award for Commitment to Volunteerism (twice), 125th Anniversary of the Confederation of Canada Medal, ALA Leonard Wertheimer Award, Association of Polish Engineers Merit Award, Government of Poland - Golden Cross of Merit.

ZNAMIROWSKA, Maria Irena. Born 1927, Krotoszyn. Pediatrician. Education: Royal College of Surgeons, Dublin, Ireland (1949-1954); Rotunda Hospital, Harcourt St. Hospital, Royal College of Surgeons, Dublin, DCH (1957). Career: City of Ottawa, physician at well-baby and school clinics (1957); University of Ottawa, Department of Pharmacology, part time demonstrator (1960-1963); Health and Welfare Canada; Bureau of Human Prescription Drugs, medical officer and reviewer (1963-1970), section head (1970-1973), Cardiovascular Drugs Division, head (1973-1990). Member of Federation of Medical Women of Canada and the Canadian Hypertension Society. Author of: *Congenital Pyloric Stenosis*, *The Practitioner* 179: 167-175 (1957); *Regulations controlling the sale of mild analgesics in Canada*, in collaboration with Bishop Jeffrey, Meltzer A.S., *Journal of the Canadian Medical Association* 107: 758-768 (1972); *Devil's Claw (Harpagophytam procumbens): no evidence for anti-inflammatory activity in the treatment of arthritic disease*, in collaboration with Whitehouse Larry W., Paul Charles J., *Journal of the Canadian Medical Association* 129: 249-251 (1983); *Antiarrhythmic drug approval – The Health Protection Branch perspective*, *Canadian Journal of Cardiology* 7: 47-48 (1991).

ZNOJKIEWICZ, Maciej. Born 1939, Kielce. Engineer. Education: Warsaw University of Technology, Electronic Engineering, MSc (1964). Career: Technical University of Warsaw, research and teaching assistant of microwave electronic circuits (1964-1967); Bell Northern Research, SPAR Aerospace and Northern Telecom, research and development (1968-1993); Northern Telecom Microwave Radio Design, staff engineer (1993-1999); MWTG Telecom, vice-president of Engineering (1999-2003). Research interests include passive and active microwave circuits with emphasis on low noise frequency sources for digital radio communication systems. Several papers and patented inventions on solid state microwave oscillators. Member: IEEE Microwave Theory and Techniques, Order of Engineers of Quebec.
E-mail: maciej@mwtgtelecom.com

Józef Lityński

translation by Maki Winkelman

ACTIVITIES OF THE POLISH INSTITUTE OF ARTS AND SCIENCES IN CANADA IN THE ACADEMIC YEAR 2002-2003

Six lectures were organized by the Institute during the past year. Worthy of special mention was the meeting with the linguist Prof. Jan Miodek, author of *Słownik Ojczyzny Polszczyzny* (Dictionary of Native Polish) and a well-known TV personality in Poland for his witty programs on the incongruities of the Polish grammar and pronunciation. More than 150 people attended his presentation, enhanced by a concert of Polish songs.

The PINK biologists group organized two meetings at which members discussed their current research.

During the Polish Library annual fall fundraising, organized by the Institute \$34,000 was collected (see the list of donors, p 12). Worthy of special note is the on-going support by the Quebec Polish Socio-Cultural Foundation (\$16,000) as well as the generous gift of \$5,000 from Andy Chełmiński, son of Leszek Chełmiński, a prominent member of the Polish community.

In May of 2002, the Institute published a monograph entitled *Polskie Groby na Cmentarzu w St. Sauveur-des-Monts – Przewodnik* (Polish Graves at the Cemetery in St. Sauveur-des-Monts - A Guide). This cemetery is the final resting or remembrance place for some 170 Poles, at 83 gravesites. Their biographies provide an interesting sample of the Polish émigré community of the second half of the XX century and represent an interesting footnote to Polish and Canadian history.

McGill's newly appointed Principal, Prof. Heather Munroe-Blum, accepted the invitation to become the Honorary President of the Institute, continuing the tradition initiated by Principal Cyril James at the time of the Institute's founding.

The Board resolved to celebrate the 60th anniversary of the Polish Institute of Arts and Sciences in Canada and the Wanda Stachiewicz Polish Library in October 2003 by a series of lectures and a banquet. Honorary guests at the festivities will be world-famous film-director, Krzysztof Zanussi, Professor Stefan Sawicki of the Lublin Catholic University and Professor Marian Zgórniak, representing the Cracow Polish Academy of Sciences.

As part of its publishing plans, the Board agreed to support the monograph of Professor Maria Jarochońska of Vancouver on the subject of Polish women-immigrants in Canada, as well as a volume of poetry by the eminent Quebec poet, Émile Nelligan, translated by Joanna Paluszkiewicz-Magner. Thanks to the efforts and the initiative of Prof. Paul Wyczyński, a Publishing Fund was created for the Institute. Its goal will be to help publish works about Polish language, literature and history, as well as about Polish-Canadian cultural ties.

In July of 2002, the newly appointed Canadian Ambassador to Poland, Mr. Ralph Lysyshyn, visited the Institute prior to his departure for Warsaw.

The Institute is the co-organizer of the 61st Annual Meeting of the Polish Institute of Arts and Sciences of America planned for June 6-7 2003 at McGill University.

As every year, PINK helped to organize the Summer University of Polish Culture in Rome and continued its on-going collaboration with similar Polish groups in other countries. An important element in this collaboration is the exchange of publications.

In Canada, the Institute works closely with the Polish-Canadian Congress. In Montreal, two Board members, Barbara Séguin and Zbigniew Malecki, were part of the organizing Committee of the Polish Film Festival.

HONORARY PRESIDENT OF THE INSTITUTE

Heather Munroe-Blum,
Principal and Vice-Chancellor, McGill University

BOARD OF DIRECTORS

President Józef Lityński

Vice-President Hanna M. Pappius
Director, Polish Library

Vice-Presidents Aleksander M. Jabłoński, Stanisław Latek,
Barbara Sharratt

Secretary Ryszard Grygorczyk

Treasurer Stefan Kuczyński

Members of the Board Anna Glazer, Alfred Hałasa, Zbigniew Małeck, Wanda Muszyński, Barbara Séguin, Paweł Wyczyński, Stefan Władysiuk, Marek Zaręba

BRANCH PRESIDENTS

Ottawa Aleksander Maciej Jabłoński

Toronto Marzena Walkowiak

Vancouver Bogdan Czaykowski

PIASC - OTTAWA BRANCH

Ewa Karpińska, Aleksander Maciej Jabłoński, Marek Zaremba

Last year, the Ottawa Branch of the Polish Institute of Arts and Sciences in Canada (PINK) actively cooperated with the main Polish-Canadian organizations in Ottawa, such as the Polish Combatants Association in Canada (SPK), Branch No. 8 in Ottawa, and with the Canadian Polish Congress (KPK) - National Capital Branch. The Ottawa Branch of PINK, a member organization of the Canadian Polish Congress (KPK), currently has 52 members. One of our members, Dr. Tomasz Skąpski, Professor of Economy at the Université du Québec à Hull and former member of the Executive Committee, passed away last year. As in previous years, the Ottawa Branch of PINK organized lectures and sponsored various cultural activities. Five Executive Committee meetings took place during the year. The President and the Delegate to KPK participated in most meetings of the Canadian Polish Congress, National Capital Branch.

The Executive Committee of the Ottawa Branch in 2002-2003 was as follows:

Dr. Aleksander Maciej Jabłoński	President of the Executive Committee in Ottawa and Vice President of PIASC
Prof. Marek Zaremba	Vice President of the Executive Committee in Ottawa, member of PIASC Board of Directors
Ms. Ewa Karpińska	Secretary
Dr. Joanna Welfeld	Treasurer
Prof. Jerzy Zbigniew Szaśiadek	Representative to the Canadian Polish Congress, National Capital Branch
Prof. Paweł Wyczyński	Publications, member of PIASC Board of Directors
Dr. Regina Czapiewska	Member
Dr. Jacek Czapiewski	Member
Dr. Andrzej Garlicki	Member
Prof. Irena Mazurkiewicz-Kwilecka	Member

There were 4 lectures, 2 video presentations, and 1 soirée of poetry and music organized in 2002 - 2003. The lectures were held at Saint Paul University, and the video presentations in Polish Hall, SPK.

The detailed list of events for the academic year 2002-2003:

September 28, 2002 - ***Indeed I Love – A soirée of sensual poetry and music*** – an artistic event performed in English by: Magdalena Gołędzinowska, Agnieszka Kiełczewska and Maciej Karpiński - reading of poems by Zbigniew Herbert, Czesław Miłosz, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Halina Poświatowska, and Wisława Szymborska - and Caroline Freeze –performing piano

- compositions by Chopin, Gershwin, Ravel, Schumann and others. Produced and directed by Eva Karpinski. The Unitarian Church in Ottawa.
- December 12, 2002 - Father Janusz Kowalik, Ph.D., OMI, Seminary of the Oblate Fathers in Odra – ***Impact of the Church on Culture in Poland*** – Saint Paul University.
- January 28, 2003 - Prof. Jerzy Wojciechowski, Ph.D., University of Ottawa – ***Polish culture seen from the outside: The splendours and miseries*** – Saint Paul University.
- February 4, 2003 - ***The foredoomed – National Armed Forces*** – video presentation and a panel discussion with the participation of Wacław Borowiecki, Jacek Lelita, A. Maciej Jabłoński and Jerzy Wojciechowski. Joint PINK-SPK event in Polish Hall in Ottawa.
- March 18, 2003 - Prof. Paweł Dobrowolski, Ph.D., Ambassador of the Republic of Poland to Canada – ***Membership of Poland in the European Union: Opportunities and challenges in the XXI century*** – Saint Paul University. Organized jointly with the Embassy of Poland in Canada and the National Capital Branch of KPK in Ottawa.
- March 25, 2003 - Prof. Grzegorz Kersten, Ph.D., University of Ottawa ***Internet, negotiations, culture: Users and software*** - Saint Paul University.
- April 24, 2003 - ***Polish Underground State 1939-1945*** – video presentation organized jointly with SPK – Polish Hall in Ottawa.

The Ottawa Branch of PINK continues its co-operation with other Canadian Polish organizations and local universities, as well as the Embassy of the Republic of Poland. Prof. Jerzy Szaśiadek and Dr. Maciej Jablonski participated in most meetings of the Canadian Polish Congress, National Capital Branch. Dr. Maciej Jablonski and Prof. Paweł Wyczynski also participated in the meetings of the Executive Body in Montreal. The Ottawa Branch of PINK, together with the whole Institute, is planning celebrations to mark the 60th Anniversary of PINK that will take place in Montreal in Fall 2003. The address of the Ottawa Branch web site - maintained by Ms. Lidia Zielinska, P.Eng., from the Association of Polish Engineers in Canada, Ottawa Branch - is: <http://www.kpk-ottawa.org/pink/>.

Hanna M. Pappius
Stefan Władysiuk

ACTIVITIES OF THE POLISH LIBRARY DURING THE ACADEMIC YEAR 2002-2003

With continued financial support of the Polish community, in the academic year 2002 - 2003 the Polish Library maintained its growth and progress. As in previous years we received substantial donations from the Polish Socio-Cultural Foundation of Quebec and the Millenium Fund of Toronto, as well as gifts from many individual donors. We also wish to acknowledge a substantial donation from The Bell Canada to honor the volunteer work of Mrs. Anna Czerwinska, a retired employee of that Company.

In the past year 650 new items were incorporated into our computerized internal catalogue, while 100 titles were added to the McGill University online catalogue, where our holdings are identified by location code *Polish Institute Library*. The activity of our community lending library has remained at a constant level of more than 17,000 books borrowed annually.

More than \$8,000 was spent on the purchase of new books and for subscriptions of periodicals. As in previous years, we wish to acknowledge with thanks the complimentary subscriptions to leading Polish newspapers *Rzeczpospolita* and *Gazeta Wyborcza* and the weeklies *Warsaw Voice*, *Wprost* and *Polityka*.

Another 165 books, purchased from the McGill University Juttings Foundation funds and housed in the Polish library, added interesting material to the Polonica collection available at McGill.

Among the numerous gifts, which regularly enrich our holdings, the most notable in the last academic year was a photograph of Adam Mickiewicz, the great Polish poet of the 19th century, with his original autograph. Originating from the Romer family collection and donated by Mme. Teresa Romer, it was taken in Paris in 1853, by the Polish photographer Szweyger.

We are proud to announce that the Library home page at biblioteka.info, designed and maintained by Mr. Andrzej Leszczewicz, one of our eighteen volunteers, was awarded first prize by the Association of Polish Librarians in the category of libraries located outside of Poland. The home page contains links to all major Polish-Canadian organizations. It has about 30 visitors daily and as a result our inter-library loans have increased significantly.

The Library maintains close contacts with the National Library in Warsaw and similar institutions in the US and Western Europe. In September the Librarian, Mr. Stefan Władysiuk participated in the Annual Conference of the Association of Polish Libraries and Museums in the West, which took place in Fawley Court, England. He presented a paper on the recent publication of the Institute about Polish graves in the cemetery at St.Sauveur-des-Monts. In October, prof. Hanna Pappius visited the Polish Library in Paris, whose historical building on quay d'Orleans is in the process of major renovation.

The operation of the Library would not be possible without the efforts of a devoted team of volunteers who work unfailingly at a variety of library tasks. They are Teresa Brodowska, Marieta Brzeska, Anna Czerwińska, Józefa Freundlich, Anna Giżycka, Janina Kędzierska, Czesław Lorenc, Elżbieta Matug, Krystyna Missala, Beata Podgórska, Zofia Romer, Krystyna Sokołowska and Magda Wilimowska.

E-mail: biblioteka@poloniaweb.com

Director of the Library
Hanna M. Pappius, Ph.D.

Librarian
Stefan Władysiuk, M.L.S.

Opening Hours:

Monday from 10:00 a.m. to 8:00 p.m.

Thursday from 4:00 p.m. to 8:00 p.m.

Saturday from 1:00 p.m. to 5:00 p.m.

Józef Lityński

Traduction par : Wioletta Cieślińska et Anna Glazer

LES ACTIVITÉS DE L'INSTITUT POLONAIS DES ARTS ET DES SCIENCES AU CANADA DURANT L'ANNÉE 2002 – 2003

Durant l'année académique qui vient de s'écouler, l'Institut a organisé 8 conférences. Certaines d'entre elles ont été organisées par la Fondation canadienne des études polonaises, une organisation affiliée à l'Institut. La conférence avec le professeur Jan Miodek, auteur de *Slownik ojczyzny polszczyzny*, a reçu une attention particulière. Cette conférence, accompagnée du concert de chants polonais, a rassemblé plus de 150 personnes.

Le Cercle académique de PINK a tenu une rencontre qui a donné lieu à des discussions sur les récents travaux de recherches entrepris par les membres. La levée de fonds annuelle au profit de la bibliothèque polonaise a apporté la somme de 34,000\$ (voir la liste des donateurs, ci-dessus). La Fondation socioculturelle polonaise du Québec mérite une distinction particulière : cette année elle a versé une somme de 16,000\$ pour les besoins de notre Institut. Par ailleurs, il faut souligner que M. Andy Chelminski (fils de Leszek Chelminski, militant polonais connu) a offert un don de 5,000\$.

Le Guide du secteur polonais au cimetière de Saint-Sauveur a été publié au mois de mai 2002. Il y a 85 tombes polonaises dans ce cimetière, plus de 170 personnes y sont enterrées ou bien ils y sont mémorisés sur les monuments tumulaires. Leurs biographies donnent non seulement une vision intéressante de l'immigration polonaise, mais elles font aussi un motif précieux de l'histoire aussi bien de la Pologne que celle du Canada.

Le Guide a été bien accueilli dans le milieu polonais de Montréal, et il a encouragé la société polonaise à se préoccuper d'avantage de la documentation sur les personnes décédées. Il faut souligner que ce guide a été envoyé dans plusieurs bibliothèques en Pologne et à l'étranger, et que nous avons reçu des remerciements et des félicitations pour cette noble initiative.

Le professeur Heather Munroe-Blum a accepté le titre de Président d'Honneur de notre Institut. La fonction de Président d'Honneur de l'Institut a été exercée dès le début de son existence par les recteurs de l'Université McGill, et la tradition continue.

Au mois d'octobre 2003, l'Institut polonais des arts et des sciences au Canada et la Bibliothèque polonaise célébreront le 60ème anniversaire de leur fondation. C'est pourquoi la direction a pris la décision d'organiser au mois d'octobre de solennelles célébrations. Parmi nos invités d'honneur nous compterons : Krzysztof Zanussi - le célèbre réalisateur, le professeur Stefan Sawicki de l'Université catholique de Lublin - connaisseur des œuvres de Cyprian Norwid, ainsi que le professeur Marian Zgórniak - représentant de l'Académie polonaise des sciences et des lettres (Cracovie).

La direction de l'Institut a pris l'initiative de soutenir la publication de la monographie de professeur Maria Jarochovska, intitulée *Wizerunki emigrantki polskiej w Kanadzie : Szkice na tle Polonii Kanady*. La direction a aussi donné son appui à la publication d'un recueil de poésie du poète canadien Émile Nelligan, traduit par Joanna Paluszkiewicz-Manger. Il faut mentionner que suite à l'initiative du professeur Paweł Wyczyński, le Fonds d'édition de l'Institut a été créé cette année. Ce Fonds aura comme but l'aide dans

la publication des travaux portant sur la langue, la littérature et l'histoire polonaise, ainsi que sur les associations culturelles polono-canadiennes.

Monsieur Ralph Lysyshyn, le nouvel Ambassadeur du Canada en Pologne, a rendu une visite à la Bibliothèque en juillet 2002, avant son départ à Varsovie.

Comme chaque année, PINK a participé à l'organisation des cours d'été de l'Université de la culture polonaise à Rome. Notre organisme a des échanges culturels avec d'autres groupes polonais à travers le monde. Un volet important de cette collaboration constitue l'échange d'information et des publications. Au Canada, l'Institut travaille en collaboration avec le Congrès canadien-polonais.

L'Institut a aussi prêté son appui à l'organisation de plusieurs événements au sein de la communauté polonaise à Montréal, entre autres le Troisième festival des films polonais à Montréal. Deux membres du Conseil d'administration de l'Institut, Monsieur Zbigniew Malecki et Madame Barbara Seguin, ont été les membres du Comité du Festival.

Nous remercions M. Wojciech Oczechowski pour son travail de vérification des livres de l'Institut.

SECTION D'OTTAWA

Ewa Karpińska, Aleksander Maciej Jabłoński, Marek Zaremba

Au cours de la dernière année académique, la Section d'Ottawa du PINK a collaboré activement avec la plupart des organisations polonaises à Ottawa, telles que l'Association de combattants polonais (SPK), Section n° 8, et le Congrès canadien-polonais (KPK), Section d'Ottawa, dont notre section est membre. Comme chaque année, notre section, qui compte actuellement 52 membres, a organisé plusieurs conférences et événements culturels. Le Comité exécutif s'est réuni cinq fois. Le président et le délégué à la liaison avec le KPK ont participé à la majorité des réunions des présidents et des délégués de la Section d'Ottawa du Congrès canadien-polonais.

Cette année, nous avons perdu un membre de notre section, qui était également un ancien membre du Comité exécutif, M. Tomasz Skapski, professeur d'économie, qui a travaillé à l'Université du Québec à Hull.

Voici la composition du Comité exécutif de la Section d'Ottawa du PINK en 2002-2003 :

M. Aleksander Maciej Jabłoński. - président, vice-président du Comité exécutif du PINK

Professeur Marek Zaremba – vice-président, membre du Comité exécutif du PINK

Mme Ewa Karpińska - secrétaire

Mme Joanna Welfeld, - trésorière

Professeur Jerzy Szaśiadek - délégué à la liaison avec le KPK

Professeur Paweł Wyczyński - publications, membre du Comité exécutif du PINK

M. Jacek Czapiewski, - membre

Mme Regina Czapiewska, - membre

M. Andrzej Garlicki, - membre

Professeure Irena Mazurkiewicz-Kwilecka - membre

Au cours de l'année 2002-2003, la Section d'Ottawa du PINK a organisé quatre conférences, deux projections de films vidéo et une soirée de poésie et de musique,

présentée en anglais. Les conférences ont eu lieu à l'Université Saint-Paul et les projections de films à la Maison polonaise du SPK.

Voici la liste complète des conférences et rencontres organisées en 2002-2003 :

- 28.09.2002 - **Indeed I Love – A soirée of sensual poetry and music** – une soirée de poésie et de musique, présentée en anglais, avec la participation de Magdalena Gołędzinowska, Agnieszka Kiełczewska et Maciej Karpiński, qui ont récité des poèmes de Z. Herbert, Cz. Miłosz, M. Pawlikowska-Jasnorzewska, H. Poświatowska et W. Szymborska, ainsi que Caroline Freeze qui jouait du piano des œuvres de F. Chopin, G. Gershwin, M. Ravel, R. Schumann et d'autres compositeurs. Scénario et mise en scène : Ewa Karpińska. La soirée a eu lieu à l'Église unitaire à Ottawa.
- 12.12.2002 - Rév. Janusz Kowalik, OMI, Séminaire des Pères Oblats à Odra – **Influence de l'Église sur la culture en Pologne** – Université Saint-Paul
- 28.01.2003 - Professeur Jerzy Wojciechowski, Université d'Ottawa **La culture polonaise vue de l'extérieur : splendeurs et misères** – Université Saint-Paul
- 04.02.2003 - « **Les maudits** » – **Forces armées nationales** – projection d'un film vidéo et table ronde avec la participation de Wacław Borowiecki, Jacek Lelito, A. Maciej Jabłoński et Jerzy Wojciechowski – événement organisé conjointement avec le SPK - Maison polonaise du SPK à Ottawa
- 18.03.2003 - Paweł Dobrowolski, ambassadeur de la Pologne au Canada **Adhésion de la Pologne à l'Union européenne : chances et défis au XXIe siècle** – Université Saint-Paul – conférence organisée conjointement avec l'Ambassade de la République de Pologne au Canada et le Congrès canadien-polonais (KPK), Section d'Ottawa
- 25.03.2003 - Professeur Grzegorz Kersten, Université d'Ottawa – **Internet, négociations, culture : Utilisateurs et logiciens** - Université Saint-Paul
- 24.04.2003 - **État polonais clandestin 1939-1945** – projection d'un film vidéo organisée conjointement avec le SPK – Maison polonaise du SPK à Ottawa

La Section d'Ottawa du PINK continuera à collaborer avec d'autres organisations polonaises, les universités de la région et l'Ambassade de la République de Pologne à Ottawa. Le professeur Jerzy Szaśiadek, délégué à la liaison avec le KPK, et le président de la Section, Maciej Jabłoński, ont participé à la plupart des réunions de la Section d'Ottawa du KPK. Le professeur Paweł Wyczyński et le président ont participé aux réunions du Comité exécutif de l'Institut. La Section d'Ottawa, de même que tout l'Institut, prépare le 60ème anniversaire du PINK, qui sera célébré l'automne prochain à Montréal et à Ottawa.

Grâce à l'initiative de Mme Lidia Zielińska, membre de l'Association des ingénieurs polonais (SIP) et du KPK, Section d'Ottawa, notre section possède et développe son site Internet à l'adresse suivante : <http://www.kpk-ottawa.org/pink/>

Hanna M. Pappius, Stefan Władysiuk

Traduction par : Wioletta Cieślińska et Anna Glazer

**LA BIBLIOTHÈQUE POLONAISE WANDA STACHIEWICZ
ACTIVITÉS DURANT L'ANNÉE SCOLAIRE 2002-2003**

Comme dans les années précédentes, l'activité de la Bibliothèque polonaise s'est maintenu à un niveau stable. Durant l'année scolaire 2002-2003, 17,000 livres ont été empruntés. On note un ajout de plus de 650 titres à l'inventaire. Le catalogue informatique de la Bibliothèque compte présentement environ 18,500 titres. Seulement 100 titres nouveaux ont été inscrits l'an dernier dans le catalogue informatique de l'Université McGill, puisque notre bibliothécaire qui s'en occupait, Mme Marina Goussalova, a pris une année sabbatique. A l'état actuel, plus de 12,000 livres du catalogue informatique de l'Université McGill portent déjà l'indice de localisation à la *Bibliothèque de l'Institut polonais*. La collection de la Bibliothèque McLennan contient aussi plusieurs volumes qui traitent de la Pologne, ce qui constitue un ensemble intéressant pour les chercheurs.

En 2002-2003, la bibliothèque a dépensé plus de 8,000\$ pour les achats de livres ainsi que pour l'abonnement à des périodiques. Récemment la Bibliothèque a conclu un accord avec la plus grande librairie virtuelle *Merlin*. Cela nous permet d'effectuer les achats de nouvelles éditions à des prix très avantageux. C'est pourquoi les personnes arrivant de Pologne sont très souvent surprises par la riche variété de nouveaux livres.

Dans la salle de lecture, on met à la disposition les journaux et les revues les plus répandus en Pologne, tels que *Rzeczpospolita*, *Gazeta Wyborcza*, *Warsaw Voice*, *Polityka*, *Wprost*, ainsi que des périodiques publiés au Canada et à travers le monde, tels que *Czas*, *Gazeta*, *Głos Polski*, *Związkowiec*. Les journaux polonais nous parviennent avec un délais de 3 à 6 jours seulement.

En outre, selon une entente conclue avec l'Université McGill, la Bibliothèque s'est enrichie d'environ 165 livres achetés en Pologne grâce aux fonds *Fundusz Kraków/ Stendhal*, *Hans et Eugenia Jutting*.

L'an passé, nous avons réussi à trouver la Maison de relieur qui nous a offert ses services à des prix très convenables. Cela nous a permis de mieux entretenir nos livres et de les rendre accessibles plus longtemps à nos lecteurs.

Parmi les dons reçus par notre Bibliothèque, la photographie d'Adam Mickiewicz avec l'autographe original du poète mérite une distinction particulière. Faite en 1853 par un photographe polonais Szweyger, elle fut offerte à la bibliothèque par Mme Teresa Romer. Cet exemplaire est précieux, d'autant plus qu'il n'y a pas beaucoup de photographies originales qui se sont conservées (la même photographie se trouve dans les Collections de la Bibliothèque polonaise à Paris).

La Bibliothèque possède un site Internet qui donne aux Polonais vivant au Canada un accès direct aux riches réseaux de liaisons électroniques. Depuis de 1997, plus de 27,000 personnes ont visité notre site. Nous y notons environ 30 visites par jour, qui se soldent par l'augmentation des prêts qui se font entre les bibliothèques (avec une moyenne de 3 prêts par semaine) et des demandes d'information. M. Andrzej Leszczewicz s'occupe bénévolement de la mise à jour régulière du site. Il faut souligner que notre page web a reçu un prix particulier du Président de l'Association des bibliothèques polonaises, dans un concours des meilleures pages web dans la catégorie des bibliothèques polonaises à l'étranger. Nous invitons à visiter notre site web situé à l'adresse : biblioteka.info

Notre site offre, entre autres, une riche collection des liens avec les organisations polonaises au Canada, et la liste des archives polonaises dans les Collections d'archives nationales du Canada. Il faut aussi mentionner que dernièrement nous y avons joint la *Bibliographie d'Ukraine à la base des revues polonaises de 1859-1918*, réalisée par M. Michał Zurowski.

La Bibliothèque maintient des liens avec d'autres bibliothèques - membres de la « Conférence permanente des musées, archives et bibliothèques polonais en occident » - ainsi qu'avec les bibliothèques universitaires en Pologne. Lors de la XXIVème session de la Conférence en septembre 2002, qui a eu lieu cette année à Fawley Court en Angleterre dans un centre des Frères marianistes, un compte-rendu de nos archives ainsi qu'un exposé sur le *Guide du secteur polonais du cimetière Saint-Sauveur-des-Monts* furent présentés par M. Stefan Władysiuk. Rappelons que M. Andrzej Leszczewicz a mis sur pied le site internet de la Conférence permanente à l'adresse suivante :

<http://www.poloniaweb.com/biblioteka/mabpz>

Toutes les activités de la Bibliothèque polonaise ne seraient possibles sans la participation bénévole de plusieurs personnes. Le prêt des livres et l'entretien de notre collection sont la responsabilité des Mesdames : Anna Giżycka, Janina Kędzierska, Elżbieta Matug, Beata Podgórska, Zofia Romer et Magda Wilimowska. La base des données est mise à jour par Mesdames : Anna Czerwińska et Krystyna Missala ainsi que Monsieur Czesław Lorenc. Mesdames Marieta Brzeska, Józefa Freundlich et Krystyna Sokołowska contribuent au travail de bureau. Madame Teresa Brodowska s'occupe de la décoration de la Bibliothèque.

Le bibliothécaire, M. Stefan Władysiuk, est responsable de l'achat et de la sélection du matériel, du catalogue, de la coordination du travail des bénévoles, ainsi que du service de renseignement auprès du public. Le professeur Hanna M. Pappius, vice-présidente du PINK, continue d'assumer le poste de directrice de la Bibliothèque.

L'activité aussi efficace de la Bibliothèque polonaise est rendu possible grâce au soutien financier assuré par la communauté polonaise à l'occasion de la traditionnelle levée de fonds de l'automne, ainsi qu'aux dons de la Fondation socioculturelle polonaise (16 000\$ en 2002), du Fond Millenium (500\$) et du Fond Adam Mickiewicz (500\$). Pour faire valoir le travail bénévole de son ancienne employée, Mme Anna Czerwińska, Bell Canada a transmis à la Bibliothèque polonaise un don de 2 500\$.

Nous tenons à remercier *Biuletyn Polonijny* pour la rubrique sur les nouveautés de la Bibliothèque : *Na półce z książkami - nowości Biblioteki Polskiej*.

Nous tenons aussi à informer que Mme Wanda Maciejewska, qui a travaillé au sein de la Bibliothèque comme bénévole, nous a quitté le 31 janvier 2003.

Service de prêts :

lundi	de 10h00 à 20h00
jeudi	de 16h00 à 20h00
samedi	de 13h00 à 17h00

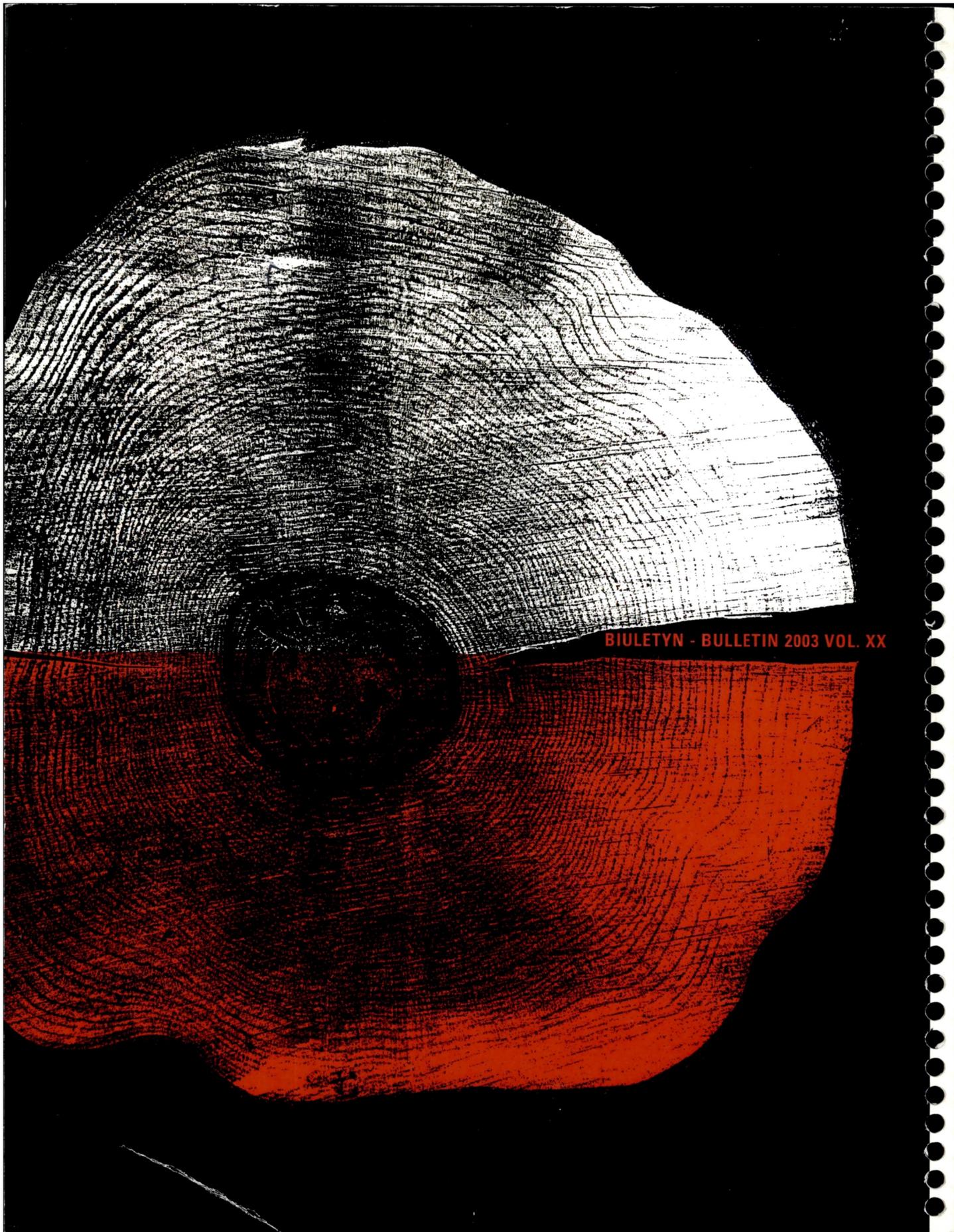
Salle de lecture et service de renseignements :

tous les jours, sauf le samedi et dimanche, de 10h00 à 17h00.

Adresse électronique de la Bibliothèque : biblioteka@poloniaweb.com

Site électronique de la Bibliothèque : www.biblioteka.info

BIULETYN - BULLETIN 2003 VOL. XX